

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CEZMİ ERSÖZ

Bana Türkçe Bir
Ekmek Ver

Cezmi Ersöz;

1959 yılında İstanbul'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. Daha sonra İstanbul Siyasal Bilimler Fakültesi'nde Siyaset ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. Önceleri edebiyat dergilerinde şiirleri ve eleştirileri yayımlandı. Cumhuriyet, Güneş, Özgür Gündem, Aydınlık gibi günlük gazetelerde yazdı. Daha sonra haftalık Deli dergisinde yazmaya başladı. Halen Leman dergisinde yazıyor. Kitapları: *Kafka Market* (Aykırı Yazılar, 1991), *Şehirden Bir Çocuk Sevdin Yine* (Şiirler, 1993), *Hayat Bir Emrin Var mı?* (Deneme, 1993), *Haritanın Yırtılan Yeri* (Röportajlar/Yazılar, 1994), *Ancak Bir Benzerim Öldürebilir Beni* (Deneme, 1994), *Son Yüzler* (Röportajlar, 1994), *Saçlarının Kardeş Kokusu* (Deneme, 1995), *Annelik Oyunu Bitti* (Deneme, 1996), *Yok Karşılığı Yüzünün* (Yazılar/Şiirler, 1997), *Kırk Yılda Bir Gibisin* (Yazılar, 1997), *Hayallerini Yak Evi Isıt* (Yazılar/Şiirler, 1998), *İçime Gir Ama Sigaranı Söndürme* (Öykü, 1999).

Bana Türkçe Bir Ekmek Ver

**Yeni Seri: 246
Türk Edebiyatı: 32**

© GENDAŞ A.Ş., İstanbul 2000

**Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.**

Birinci Baskı: Ekim 2000

***Kapak Fotoğrafı:*
©F. Scianna/Magnum Photos
New York, ABD, 1991**

***Arka Kapak Fotoğrafı:*
Mahmut Turgut**

ISBN 975-308-275-4

***Kapak, İç Baskı ve Cilt*
Kaya Matbaacılık (0212-656 62 20)**

**GENDAŞ A.Ş.
Çatalçeşme Sk. No: 19 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 512 33 86 - 512 94 67 (Pbx) Faks: 520 82 12
e-posta: gendas@ixir.com**

Cezmi Ersöz

BANA TÜRKÇE BİR EKMEK VER

ARTIK HİÇBİR ŞEY ESKİSİ GİBİ OLMAYACAK

Elcordobes daha küçük bir çocukken, geceleri, oturdukları köyün dışındaki boğa çiftliklerine gider, ayışığının altında, üstünde sadece bir şort, çıplak ayaklarıyla azgın boğalarla boğuşurdu sabaha kadar. Kanlar içinde eve döndüğünde kapıyı ona hep ablası açardı. Yıgılırdı kapının önünde. Ablası yaralarını sararken acılar içinde sayıklardı: “Abla, ya sana bir ev alacağım, ya da yasımı tutacaksın...”

O yıllar İspanya’da yoksul çocuklar için üç kurtuluş yolu vardı: Rahip, futbolcu, ya da boğa güreşçisi olmak...

Ertesi gece, vücudu sargılar içinde yeniden azgın boğaların arasına giren Elcordobes’in, hayatında en çok sevdiği insan olan ablasına bir ev alabilmek için, başarılı bir boğa güreşçisi olmaktan başka bir çıkışı yoktu...

Ve yıllar sonra İspanya’nın, hatta dünyanın en tanınmış ve zengin boğa güreşçisi olan Elcordobes, sözünü tuttu. Ablasına bir ev aldı. Okuma yazma bilmiyordu ve hiç öğrenmedi. Ama artık çok zengindi ve özel bir uçağı vardı. Bazen uçağını bir tarlaya indirir, orada ekinlerin, başakların, çiçeklerin arasında uyurdu. Oradan geçen köylüler, Elcordobes’i görünce hayranlıkla susup, onu uyurken seyrederdiler...

Elcordobes’i ne zaman bir tarlada uyurken düşünsem, aklıma İbrahim Tatlıses gelir. Teyzem anlatırdı, Urfa’da evlerinin arka-

sında derme çatma, ahırdan bozma garip bir yer varmış. O ahırdan bozma yerde süt satılırmış. Sabahları teyzem, elinde güğümleri süt almak için oraya her gittiğinde, samanların üstünde yarı uyuklayan zayıf bir çocuk görürmüş. Teyzemi fark edince, hemen toparlanır, selam verirmiş. İri, çok parlak gözleri varmış. İbrahim Tatlıses, işte samanların üzerinde uyuyan bu zayıf, iri, parlak gözlü çocukmuş. Urfa'dan, derme çatma bir ahırdan gelip, İstanbul'da neredeyse bir imparatorluk kurdu o.

Bence bizim Elcordobes'imiz İbrahim Tatlıses'tir. Ve o artık geldiği bu noktadan sonra çok iyi biliyor ki, bir daha asla o yoksulluğa geri dönemez. Bu yüzden artık hiçbir şey onun için eskisi gibi olamayacak...

Urfa'daki o derin yoksulluğu bildiğim için, bu yükseliş, ulaşılan bu şöhrat bana garip bir ürperti veriyor...

Şöhrat, binlerce, yüzbinlerce göz tarafından ilgi, hayranlık ve merakla izlenmek, insanı kendisinden kopartan zehirleyici bir duygu bence. Eğer insan çocukluğunda ezilmiş, sevgiden, ilgiden, dünya nimetlerinden yeterince nasibini almamış, bu yüzden hayatta derin bir öfke biriktirmişse bu zehir onu kolaylıkla pençesine alır. Artık onsuz olamaz. Durmadan, her akşam, her sabah, her an azgın boğalarla dövüşmek zorundadır artık. İsteddiği yere bir kere gelmeye görsün, artık onun için hiçbir şey eskisi gibi olamaz...

Şöhrete, sayısı her geçen gün artan hayranlara, güce duyulan arzu, o sonsuz istek hep aynı kalmaz. Her geçen gün daha da büyür o bağımlılık. Gün gelir, hiçbir ilgi, hiçbir hayranlık, hiçbir sevgi yetmez olur. Çünkü bir kere kendi dışına çıkmıştır insan. Yılanı görünce büyülenen tavşanlar gibidir. Kendi yarattığının altında kalmıştır artık... İçini kimsesiz bırakmıştır. Yaşam enerjisini içine, özüne, içindeki en yakınlarına değil; tanımadığı, ona ilgi ve merakla bakan binlerce gözü doyurmak için harcamıştır yıllarca. Giderek içindeki boşluk derinleştikçe, bu boşluğu biraz

olsun gizleyebilmek için, onu durmadan izleyen gözlerin daha da çoğalmasını ister... Böylesi insanlar hayranlarını yitirince, içlerindeki o derin boşlukla yüzyüze geleceklerini bildikleri için unutulmaktan, kendilerine hayranlıkla ve ilgiyle bakan gözlerin yokolmasından ölesiye korkarlar...

Ben, belli bir tanınmışlığa uzun, çileli ve yorucu yıllar sonunda ulaştım. Bir anda olmadı hiçbir şey. Bu yüzden şöhret beni içimden çıkartamadı, zehirlemedi. Bu yüzden unutulmaya razıyım. Binlerce tanımadığım gözün değil, tek bir gözün beni izlemesini istedim. Bu da, o dönem en sevdiğim kadın oldu hep...

Ama bir anda zirveye çıkanların, sayısız insanın ilgisi ve hayranlığına, inanılması güç paralara ve şöhrete kavuşanların psikolojisini hep çok merak etmişimdir.

Cem Yılmaz'la pek bir samimiyetimiz yoktu. Leman Dergisi'nin odalarında, koridorlarında birbirimize rastladığımızda selamlaştırdık. Sıcak, efendi bir çocuktuk. Bazen arkadaşlarına komik şeyler, fıkralar anlatırken görürdüm onu. Çizdiği karikatürleri başkalarına gösterip, nasıl olmuş, diye sorardı hep. Yıllar böyle geçti. Cem sonunda birgün, Leman'ın koridorlarında arkadaşlarına yaptığı birbirinden ilginç komiklikleri, Leman Kafe'nin iki metrekarelik sahnesine taşıdı.

Birgün dergiye yazımı bırakmaya gelmiştim. Kapının önünde son derece pahalı bir iki jip gördüm. Kim gelmiş, diye sordum güvenlikteki arkadaşlara. Sezen Aksu'nun, arkadaşlarıyla Cem Yılmaz'ı seyretmeye geldiğini söylediler... O zaman gösterisi kişi başına ellibin liraydı. Ve altı ay sonraya ancak bilet bulunabiliyordu Cem'in gösterileri için... Vücudundan garip bir elektrik yayılıyordu. Etkileyici bir ışığı vardı. İnsan onu seyretmekten kendini alamıyordu... Cem'in sahne aldığı günler bir gazeteci ordusu geliyordu Leman Kafe'ye... Ve her şey birkaç ay içinde olmuştu...

Böylesi günlerden bir gün dergide karşılaştık Cem'le. Heyecanlı, hatta sanki biraz şaşkın bir hali vardı. Bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsun diye sordum. Abi, dedi, taş yerinde ağırdır. Leman Kafe'den ayrılmam. Elli bin lira, yüzbin lira, ben burada tanındım, yuvamı terk etmem... Bu defa şaşıрма sırası bendeydi... Ciddi misin sen, dedim. Ciddiyim, dedi. Peki söz ver bana, dedim, buradan ayrılmayacağına. Söz abi, dedi, ayıp ediyorsun... Daha sonra olanları siz benden daha iyi biliyorsunuz...

Artık o, kendisini ilgi ve hayranlıkla seyredenlerin hep hoşuna gidecek bir şeyler yapmak zorunda. İçinden geçen ne varsa bunu mizaha dönüştürüp, hayranlarını hiç durmadan güldürmek derdinde. Sanki bir an susup içine dönemeyecekmiş, içinden geçen her şeyi yağmalayarak yaşıyormuş gibi...

Bence Siyaset Meydanı'nda Yılmaz Erdoğan'ın ve özellikle Beyaz'ın sözlerini ikide bir kesmesi ve durmadan konuşması bundandı belki de. Sustuğa anda içindeki o derin boşlukla karşılaşıyordu sanki... Yılmaz Erdoğan ile Beyaz, sanıyorum unutulduklarında çok büyük yara almazlar. Çünkü onlar şöhretin basamaklarını çok korunaklı bir şekilde ve herkesin onayını alarak çıkıyorlar... Ama Cem Yılmaz için aynı şeyi söylemem mümkün değil... Ve o artık çok iyi biliyor ki, hiçbir şey eskisi gibi olmayacak...

Metin Kaçan'ı tanıdığımda ondan çok etkilenmiştim. Delidolu, kural tanımaz, her şeyi ti'ye alan, başına buyruk ve özgürlüğüne çok düşkün bir insandı. Öyle, yazıyla, kitapla filan pek bir ilgisi yoktu. Kurguları, imgeleri, sembolleri kitaplarda, yazılarda okumak değil, onları hayatın içinde yaşarken kendisi yaratmak ve doğaçlama hissetmek isterdi...

Hayal dünyası çok genişti. Çoğu o an uydurduğu birbirinden ilginç, fantastik öykülerle çevresindekileri olmadık dünyaların içine sokardı. Bir ara beni, doğup büyüdüğü Dolapdere'de uzay

mekiği yapan bir kaportacı olduğuna inandırmıştı!

Şair bir arkadaşımın duymuştu roman yazdığını, ama hiç inanmamıştım. Metin Kaçan ve evde oturup aylarca roman yazmak, birbirine çok aykırı şeylerdi. Bir kere Metin uzun süre kapalı bir yerde kalamazdı...

Uzay mekiği yapan kaportacıdan umudu kesmiştim, ama Dolapdere beni hâlâ çok çekiyordu. Birbirinden ilginç insanların yaşadığı, sınırına kimselerin varamadığı, çok gizemli, içinde birbirinden fantastik öyküler ve hayatları barındıran ağır bir mahalleydi... Burayla ilgili bir yazı yazmak istiyordum. Rica ettim, yardımcı oldu Metin. Oralı birçok insanla, hatta yıllardır orada berberlik yapan babasıyla bile tanıştırdı... Bir ara evine çay içmeye çağırdı beni. Evde annesi vardı. Konuksever bir insandı. Bize çay yaptı. Günlerdir içimde biriken merakımı daha fazla gizleyemedim ve Metin'e gerçekten roman yazıp yazmadığını sordum. Yazıyorum, ama daha henüz çok başındayım, dedi. Yazdıklarını görebilir miyim, diye sordum. Tabii, deyip oturma odasındaki halıyı ucundan kaldırıp, altındaki iki üç mektup kağıdını çıkarttı ve üzerindeki tükenmez kalemle kargacık, burgacık yazıları gösterdi. İşte, daha bu kadar yazdım, dedi. Ve o an içimden hayatımın en yanlış tahminini yaptım. Bu adam mümkün değil bu romanı bitiremez, bitirse bile hiçbir işe yaramaz, dedim. Biraz geç bitirdi, ama bitirdi sonunda. Metin Kaçan'ın bana yıllar önce, oturma odasındaki halının altından çıkartıp gösterdiği mektup kâğıtlarının üzerine o kargacık, burgacık yazısıyla yazdıkları Ağır Roman'dı!.. Roman çıkar çıkmaz baskı üstüne baskı yapmış, daha sonra da sinemaya uyarlanmıştı...

Bir anda zirveye çıkmıştı Metin Kaçan. Herkes onunla konuşmak, yaşadıklarını bilmek istiyordu. Dolapdere onun sayesinde hiç tahmin edilmeyen bir üne kavuşmuştu ve artık orası Metin Kaçan'la birlikte anılıyordu... Yüzbinlerce insanın seyret-

tiği ve haftalarca kapalı gişe oynayan Ağır Roman filminin jeneriklerinde Metin Kaçan ismini gördüğüm an, bana halının altından mektup kâğıtlarına yazdıklarını gösteren, hayatla ve kendisiyle hep alay eden, tuhaf, olmadık hayallerin peşinden koşan, kendi uydurduklarına önce kendi inanan bu ilginç insanla birlikte, geceleri ay ışığında üzerinde şortuyla ve çıplak ayaklarıyla azgın boğalarla dövüşen Elcordobes aklıma geldi hemen...

Metin, bir anda zirveye çıktı ve ardından çok büyük bir talihsizlik yaşadı. Ve o andan itibaren şöhretin o acımasız, o kirli yüzüyle tanıştı... Onu göklere çıkartanlar, bir anda, hem de büyük bir zevkle yok etmeye başlamışlardı... Şöhretin bu iki farklı yüzünü çok kısa aralıklarla yaşayan ender insanlardandır o. Kendisine hayranlıkla, merakla bakan o tanımadığı binlerce gözün, bir anda öfkeyle, hatta içine gizli bir hazzın karıştığı bir küçümsemeyle baktığını yaşadı... Kendi içinden henüz çıkmıştı ki, yaşadığı o büyük talihsizlik onu tekrar içine gönderdi. Hem de büyük bir şiddetle...

Artık Metin ne kadar gizlese de yaralı, buruk bir insan. İçindeki o derin yarayı yine eskisi gibi; tanınmadan, zirveye, şöhrete ulaşmadan önce hayatla, insanlarla, kendisiyle nasıl alay ediyorsa, yine o günlerindeki gibi her şeyle alay ederek gizlemeye çalışıyor. Ama artık bu alayın içinde derin bir öfke, derin bir kırgınlık ve buruk bir keder gizli... Çünkü o herkesten daha iyi biliyor ki, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak...

Yıllar önce Ankara'daki bir üniversitede konuşmam vardı. Akşamüzeri de bir kitabevinin açılışına katıldım. Okurlarımla bir yere gidip, oturup sohbet ettim daha sonra. Sohbet sırasında bir ara bir iki kişi yanıma gelip, şiir yazar genç bir arkadaşlarının benimle görüşmeyi çok istediğini, çekindiği için onları gönderdiğini söyledi.

Çok yorgundum. Üstelik ertesi gün İzmir'de olmam gereki-

yordu. Yorgunum, telefonumu vereyim, beni arasın, dediysem de çocukları ikna edemedim. Gecenin bir yarısı Kızılay'da bir bara götürdüler beni.. Esmer tenli, bıyıklı, ağırbaşlı bir genç yanıma geldi. Saygıyla elimi sıktı. Şiirlerinin bir kısmını yanında getirmiş. Okuyup, değerlendirmemi istedi. Birkaç tanesini orada okudum hemen. İlginç dizeler çarptı gözüme. Şiirlerinde garip bir enerji vardı. Ama daha çalışması gerekiyordu. Söylediklerimden etkilenmiş görünüyordu. Ama benim kalkmam gerekiyordu. "Nereye gidiyorsunuz," diye sordu. "Otogara gidiyoruz," dedim. "Beni de bırakır mısınız, bu saatte otobüs bulamam, taksi tutacak param da yok," dedi. "Tamam, gel," dedim. Ressam bir kız arkadaşımın arabasıyla yola koyulduk...

Çok soğuk, karlı bir kış gecesiydi. O, arabanın arkasında oturuyordu. Bir ara, "Abi ben beste de yapıyorum," dedi. "Kaset çıkartmayı düşünüyorum, ama birinin desteğine ihtiyacım var..." Bir çıkış arıyordu bu genç adam. Ama henüz her şeyin başındaydı. Üstelik oldukça yoksuldu da. Bir ara, son bestemi size okuyayım mı, diye sordu. Oku, dedik içten bir heyecanla... O puslu, içli sesiyle okumaya başladı: Turnalar... Sevdığım o... Sen benimsin, bahar gözlüm, yarınlarda ikimizin... Bu şarkıyı duyar duymaz bir anda içimiz ürperdi. Çok etkilenmiştik. Ressam arkadaşımın gözlerinden bir iki damla yaş süzüldü..

Karlı ve çok soğuk bir Ankara gecesiydi... Ve arabanın arkasında bize "Bahar Gözlüm" adlı bestesini okuyan bu yoksul ve kimsesiz genç Yavuz Bingöl'dü...

Sonra otogara geldik. Yavuz, bizimle vedalaştı. Vedalaşırken şarkının içimize kattığı o garip hüznün etkisindeydik hâlâ... Onun daha çok uzun yolu vardı. Yanılmıyorsam Batıkent'te oturuyordu ve parası olmadığı için evine yürüyerek gitmek zorundaydı o soğuk gecede... "İstersen seni götürelim," dedik, ama kabul etmedi. "Belki bir araba bulurum," dedi. Vaktimizi almak

istemiyordu. Bir süre arkasından seyrettim onu, boynu hafif öne eğik, karlara bata çıka gidiyordu. Sonra usul usul karanlıkta kayboldu...

Ne zaman Yavuz'u bir kitle konserinde, onbinlerce hayranıyla birlikte Bahar Gözlüm'ü söylerken dinleyip, seyretsem aklıma hep o soğuk, karlı Ankara gecesi gelir... Bir destek bulursam kaset çıkartmak istiyorum, diyen ve evine karlara bata çıka giden o yoksul ve kimsesiz gençle birlikte, ablasına ev almak için geceleri azgın boğalarla dövüşen Elcordobes gelir...

Şimdi artık onun da üzerinde yüzbinlerce, tanımadığı, ona hayranlık ve merakla bakan göz var. Bu gözler ondan hep daha güzel, daha etkileyici şarkılar, türküler bekliyor. Yavuz bu yüzden her akşam, her sabah ve her an o azgın boğalarla dövüşmek zorunda. Çünkü bir daha asla o soğuk Ankara gecesine dönmek istemez...

Daha üç gün önce rastladım ona. Bir bara gidip oturduk. Biraz sohbet ettik. Son çıkan kitabımdan haberi olmadığını söyledi. Artık sadece kendi yaptığı ve yapacağı şeylerle ilgileniyormuş. Garip bir gerginlik vardı üzerinde. Şöhretin o güzel, ama zehirleyici ağırlığı hissediliyordu her sözünde, her davranışında. Yüzbinlerce hayranlık ve ilgi dolu gözün, o çok kışkırtıcı, vazgeçilmez, ama aynı zamanda yiyip bitiren ve zulmeden, korkunç ağırlığı sonu gelmeyecek bir dövüşün içine sokmuştu onu. Çok, ama çok kısa bir sürede asla tahayyül bile edemeyeceği bir şöhrete kavuşmuştu, ama içinde dinginlikten, huzurdan eser kalmamıştı... Ve o herkesten daha iyi biliyordu ki, bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı...

Biraz önce, yazımın başlarında, belki de ilk kez size yalan söyledim. Şöhretin beni zehirlemediğini... Ve unutulmaya hazır olduğumu. Hayır, yalandı bu...

Yukarıda anlattığım insanlar gibi olmasa, da ben de hiçbir za-

man tahayyül edemeyeceğim yerlere geldim. Ve kendimi bildim bileli hayatımdaki en büyük tutku, sayısı hergeçen gün artan hayranlarım tarafından koşulsuzca ve hep daha çok sevilmekti... Bu yüzden ben de her akşam, her sabah ve her an, o çıplak ayaklarımla azgın boğalarla boğuşuyorum...

Bu yüzden hemen her sabah Tanrı'ya, ya bu denli sevilirken benim canımı al, ya da bana o tanımadığım ama beni hayranlık ve merakla gözleyen binlerce göz yerine, gerçekten hayatımı kendisine adayacağım ve üzerimde sadece onun gözlerini hissetmekten sonsuz bir mutluluk duyacağım bir aşkla buluştur, diye yalvarıyorum...

Yoksa, yoksa çok iyi biliyorum ki, benim için de hiçbir şey artık eskisi gibi olmayacak...

AHDİM VAR, BU İKİ ANNEYİ BİRGÜN TANIŞTIRACAĞIM

“Yalvardık, gitme oğlum, diye...”

Babasının ilk gözağrısıydı o. İlk çocuğumuzdu. Ne zorluklarla büyüttük onu. Yoksulduk, paramız yoktu, iç çamaşırı alamazdık. Kendi ellerimle ona iç çamaşırı dikerdim...

Yalvardık, gitme oğlum, diye... Öfkeli bir kişiliği vardı. Haksızlığa gelemezdi. Erzurum'daki, yatılı bölge okulunda okurken Kürt olduğu için aşağılamışlar onu. Dayanamadı, kaçtı okuldan...

Anne, göreceksin, birgün dağa çıkacağım ben; dayanamıyorum bu haksızlıklara; Kürt olduğum için aşağılanmaya dayanamıyorum, diyordu...

Başka bir şehirde bitirdi liseyi. Sonra üniversiteyi kazandı, girdi. Tarih okudu oğlum. Resim yapardı. Yazılar yazardı..

Okulu bitirdikten sonra, bir fotoğrafçının yanında işe başladı...

Bir keresinde üç gün eve gelmedi, merak ettik. Babası çalıştığı yere gidip sordu. Üç gündür işe uğramadığını söylemişler. Bıraktığı elbiselerinin içinde bir mektup bulmuşlar. İyi bir evlat olamadığı için benden özür diliyormuş. Göstermediler o mektubu bana. Toprağa gömmüşler.

Yalvardık, gitme oğlum, diye. Gitti sonunda... Üç yıl sonra

şehit olduğunu haber verdiler... Bir gözlüğü kaldı geride, bir de şu fotoğrafı...”

Baktı, yıpranmış çantasından oğlu Delil’in çerçeveli fotoğrafını çıkartıp, masanın üzerine koydu... Adını sordum. “Evimiz basılıyor hergün, ama çok istiyorsan, ‘Barış Annesi’ diyebilirsin bana” dedi...

Belki benden gençti. Belki bir iki yaş daha büyük. Ama ondan ve anlattıklarından bana öyle büyük, öyle derin, öyle ulaşmaz bir acı geçiyordu ki, utanıyordum hayatımdan; utanıyordum keder diye, hüznün diye yaşadığım anlardan; yazdığım binlerce sayfadan...

Evlerinde diri diri yakılan insanlar... Sonu gelmeyen işkenceler... Ölüm haberleri... Göçler... Sürgünler... Diyarbakır’da cesetlerin atıldığı dere (Nevale Kasaba)... Akla hayale gelmeyen acımasızlıklar... Çatışmada ölen kızlara yapılan tecavüzler...

Utandım ve sustum... Utandım ve sustum... Utandım ve sustum...

Büyük oğlu Delil dağda yaşamını yitirince, yıllardır yaşadıkları şehri terk etmek zorunda kalmışlar... Çünkü evleri artık özel tim tarafından hergün basılmaya ve didik didik aranmaya başlanmış...

Mecburen İstanbul’a göçmüşler. Geride bıraktıkları evlerine, arazilerine korucular el koymuş.

Aylarca ev aramışlar İstanbul’da. Kürt olduklarını öğrenen ev sahipleri onlara ev vermemiş.

Sonunda, güç bela da olsa başlarını sokacak bir ev bulmuşlar. Ama yüreğinde çöreklenen o derin acı yüzünden, evinin balkonundan, birgün olsun güneşe, sokağa, hayata bakmamış.

Birgün olsun, o evin balkonunda komşularıyla çay içememiş... O derin, o tarifsiz evlat acısı yüzünden...

Birkaç ay sonra, küçük oğlu da tıpkı abisi Delil gibi, haber

vermeden dağa çıkmış...

Ardından ortanca oğlu askere gitmiş. İsmi bir de bu yüzden söylemeye çekiniyor. Çekiniyor, oğluna askerde kötü davranmalarınlar diye...

Ben sormadan o söylüyor: "Televizyonlarda şehit cenazelerini, oğullarının tabutlarına kapanıp ağlayan anneleri görünce yüreğim dayanamıyor," diyor.

Çünkü yüreğinde evlat sevgisi taşıyan bir anne, sadece kendi çocuğuna değil, bütün çocuklara, çocuklarını yitiren bütün annelere duyarlıdır...

"Ne zaman o anneleri görsem, oğlum Delil aklıma geliyor. O analara sarılıp ağlamak istiyorum. Evladını kaybeden bilir ancak bu acıyı," diyor...

Ama sonra bir şey söylüyor, adına 'Barış Annesi' diyen bu acılı kadın, bir şey söylüyor: "Hiç olmazsa" diyor, "onlar çocuklarını ziyaret edebiliyorlar. Çocuklarının bir mezarı var. Bir çiçek de olsa götürebiliyorlar. Toprağına sarılabiliyorlar. Oysa benim çocuğumun çiçek götürebileceğim, toprağını öpüp, ağlayabileceğim bir mezarı bile yok... Oğlumun, ilk gözağrının cese-dini kuşlar, kurtlar yedi belki de..."

Bu ülke, işte bana bunu da öğretti... Mezarsız oğulların, mezarsız kızların annelerini, bu annelerin o ulaşılmaz, derin acılarını öğretti... Bu ülke bana, ölü kızlara tecavüz edildiğini öğretti...

Bu ülke, benim acılarımın yüzüne tükürdü. Bu ülke, yaşadığım her şeyin yüzüne tükürdü...

Tutkundu bu Kürt anası oğluna... Sanki... İlkokulu bile doğru dürüst bitiremeyen bu kadın, ana dili kürtçeden sonra, ona zorla öğretilen Türkçeyle şimdi de oğlunun hayatını yazmaya kalkmıştı... Mezarı dahi olmayan oğlu Delil'in hayatını...

Şimdilerde küçük kızı gitmek istiyormuş dağlara... "Aklım onda," diyor. "Etkilenmesin, diye abilerinden bahsetmiyoruz ev-

de. Bir de onun acısına katlanamam. Kocam zaten bir garip olmuş. Hiç konuşmuyor. Akşam erken yatağa girip, yorganı üstüne çekiyor. Hep susuyor...”

Sonra tutamıyor kendini, ağlıyor bu Kürt anası. İp gibi yaşlar dökülüyor, acıların çatlattığı yüzünden...

Dayanamam ben anaların ağlamasına. Kötü olurum. Tehlikeli olurum. Çünkü anneler ağlarken, her şeyden, bütün kimliklerinden ve coğrafyalarından sıyrılıp, birer küçük kız olurlar. Tepeden tırnağa aşık, birer küçük kız...

Çünkü aşık oldukları ve sonra yitirdikleri evlatlarına ağlarsa anneler, silinir bütün kimlikleri. Anlamını kaybeder, bütün ideolojiler, siyasî düşünceler, politik dengeler...

Silinir coğrafya. Tarih silinir...

Geriye çerçeveli bir fotoğraf, fotoğrafta tertemiz bir yüz, hül-yalı bakışlar kalır...

Ben böyle bir anne daha görmüştüm. Çok değil, geçen yıl. Şile’de bir eve davet edilmişim. Orada da bir anne görmüştüm. Tıpkı Delil’in annesi gibi, oğluna sevdalı bir anne. Orada bir de baba görmüştüm. Oğlunun öldüğüne inanmak istemeyen bir baba. Oğlunun mezarıyla her sabah konuşan bir baba...

Teselli buysa, onların bir tesellisi vardı. Siirt’in Eruh ilçesinde mayına basıp, şehit olan oğulları Ümit, evlerinin bahçesinde gömülüydü...

Bu ülkede teselli buydu işte: Oğlunun mezarına sahip olabilmekti tek teselli...

Birgün annesi, bana oğlu Ümit’in odasını gösterdi. Duvara astığı fotoğraflarını... Yazdığı şiirleri... Gitarını... Aldığı ödülleri... O uzun lüle lüle saçlarını...

Ümit, Kadıköy’ün en sevilen gençlerinden biriydi. Tanıyanlar, bilenler, onun için sadece şunu diyorlardı: “O fazla iyiydi... Bu dünya için fazla iyi...” Athena grubundaki müzisyen çocuk-

ların eşsiz abisiydi, rock gitaristi Ümit... Ama aşâğılık bir mayı-
na basmış, yirmi yaşında parçalanıp ölmüştü işte...

Sabahın erken saatleriydi; yattığım odanın açık kapısından
duyuyordum seslerini. Ümit'in babası eşine şöyle fısıldıyordu:
"Gittim yanına. İyiydi. O ektiğimiz gül var ya, öyle güzel açmış
ki, sorma... Otları biraz temizledim. Çiçekleri suladım. Sonra
konuştum onla. İyiydi. Sonra uzun uzun dua ettim... İyiydi..."

Bu ülke bana bunu da öğretti... Evladının mezarıyla konuşan
insanları... Bu ülke, benim acılarımın yüzüne tükürdü...

Sonra bu ülke, bana Ümit'in annesini gösterdi... Ve bana, bir
annenin yüreğinde derin bir aşk ve derin bir acı, nasıl soylu, na-
sıl sessiz, nasıl gizli yaşanır, onu öğretti...

Ümit'in annesi televizyonlara hiç çıkmadı. Aşkını ve acısını
asla anlayamayacak insanlara söyleyebilecek bir şeyi yoktu
onun... Şehit kanından rant sağlamak isteyen partilerin seçim
davetlerine katılmadı. Oğlunun anısını, en gizli, en temiz, en iç-
ten yerde sakladı hep. Sevdalı kalbinde...

Ahdım var... Bu iki anneyi birgün tanıştıracacağım...

Oğullarına duydukları aşkın, onları sevdalı birer küçük kız
yaptığı bu iki acılı kadını tanıştıracacağım.

Birbirlerine hayatlarını anlatacaklar. Çocukluklarını... Düşle-
rini... Babalarını, annelerini... Nasıl sevip, nasıl evlendiklerini...
Doğan çocuklarını... Biri Delil'i anlatacak, öbürü Ümit'i... On-
ları ne güçlüklerle ve ne umutlarla büyüttüklerini anlatacaklar...

Çünkü anneler, yitirdikleri evlatlarına ağlarsa, anlamını kay-
beder bütün ideolojiler, siyasi görüşler, güç dengeleri; anneler
ağlarsa evlatlarına, silinir coğrafya, silinir tarih...

Biliyorum, Ümit'in annesi, Delil'in gururunu, yaşadığı aşâ-
ğılanmaları, öfkesini, neden ve niye dağa gittiğini anlayacak...
Delil'in annesi, Ümit'in içtenliğini insanlara duyduğu sevgiyi,
vatanseverliğini, anlayacak...

Ahdım var, bu iki sevdalı kadını birgün tanıştıracam...

Ahdım var, bu iki sevdalı kadının acılarını yarıstırıp, bundan güç ve para sağlamak isteyenlerden hesap soracağım...

Bu iki sevdalı anne, evlatlarını aslında kimin öldürdüğünü anlayıp, birbirlerine şefkat ve içtenlikle sarıldığında, bu sarılış bu ülke olacak...

Bu sarılış, kendilerine sarılan bir Türkiye olacak...

Oğullarına aşık kadınları iyi tanırım ben. Adım gibi biliyorum, bu sözüm çıkacak...

Ahdım var, bu iki anneyi birgün tanıştıracam...

BİR POSTALIN SOSYAL DEMOKRAT HALİ

Pılath... Pılath... Pılath... Pılath... Pılath... Pılath...

Bu ses beynimi oyuyor. Dikkatimi başka yere vermek istiyorum. Olmuyor... Pılath... Pılath... Pılath...

Kuzey Kıbrıs'ta, bir taburda yedek subayım... Gece yürüyüşündeyiz. Tam 16 kilometre... İlerde, köylerin tek tük cılız ışıkları görünüyor... Görünüyor ama bir türlü yaklaşıyoruz, bir türlü bitmiyor bu kahrolası gece yürüyüşü... Ve ses beynimde acımasızca yankılanıyor... Pılath... Pılath! ...

Tam yanıbaşında, kısa boylu, kavruk bir er var. Tanıyorum, subay gazinosunda mutfakçılık yapıyor. Sağ ayağı aksıyor, biraz değil, hayli aksıyor... O da bizimle 16 kilometre yürüyecek... Fakat bu ses... Biraz daha dikkatli bakıyorum... Aksayan ayağına giydiği postalının ön tarafı tamamen açılmış... Sağ ayağı tamamen yere değiyor artık... Gecenin karanlığında beynimi oyan o biteviye ses, bu yırtık postaldan çıkıyor.

Bu sesi durdurmalı... Mutlaka durdurmalı... Gecenin zifiri karanlığında yerde bir parça ip arıyorum... Subaylar şaşırıyor...

Ne arıyorsunuz, diye soruyorlar... Bir parça ip, diyorum, bir parça ip, yoksa bu ses beni çıldırtacak...

Yoksa onlar bu sesi duymuyor mu... Bu ses, yama tutmayan ülkemin sesi aslında... Bu ses, ruhunun, kalbinin, inançlarının bütün dikişleri atmış ülkemin sesi oysa...

Bu vatanın hangi evladı duymaz bu sesi... Ayağı aksayan bir erin, gece yürüyüşünde yırtık postalından çıkan ve yeri göğü yırtan bu sesi niye duymaz...

Sonunda onca karanlığa rağmen, otların arasında bir ip buluyorum...

Koşuyorum bizim erin yanına.. Buldum, diyorum, ip buldum... Yana çömel hemen... Sen de, ben de, bütün yıldızlar, gökyüzü ve hemen herkes bu sestten kurtulacak, en azından bu gecelik...

Yere çömeliyor. Bulduğum iple ağzı açılmış postalını bağlıyorum...

Konuyu sabah olur olmaz yüzbaşıya açıyorum.

Yüzbaşı koyu bir sosyal demokrat! Eğitime büyük önem veriyor. Ve İsveç, Norveç sosyal demokrasisine inanıyor. Milliyet gazetesi okuyor. Çetin Altan ve Attila İlhan'a hayran.

Komutanım, erlerin postalları giderek parçalanıyor... Erler yere basarak yürüyor... Yer gök inliyor...

Yüzbaşı beni alaylı bir şekilde dinliyor. Belli ki ikna olmaya hiç niyeti yok.

Elini omuzuma koyuyor ve acıyan gözlerle, "Sorun aslında eğitim sorunu asteğmenim," diyor, "eğitim sorunu... Ne yazık ki köylü milletimiz postal ve ayakkabı giymesini öğrenemedi... Biz cumhuriyet olarak bunu onlara öğretemedik..."

"Ama komutanım, neredeyse bir yıl geçti... Hangi köylü millet olsa parçalardı ayağına giydiklerini şimdiye dek..."

"Öyle deme asteğmenim, eğitim meselesi çözülseydi, bir postal üç yıl, beş yıl, hatta on yıl giyilebilirdi... İnan bana eğitimin çözemeyeceği hiçbir şey yok..."

Bu tartışmamız böyle sürüp giderdi yüzbaşıyla ve yepyeni, pırıl pırıl postallar depoda eskimeyi beklerdi...

Kimi mi beklerdi... Birgün ansızın teftişe gelecek olan generali... Hayatımız, birgün ansızın teftişe gelecek olan generale gö-

re ayarlanmıştı... Üstelik köylü milletimizi ne kadar istesek de bir türlü eğitemiyorduk!...

Erlerin ayağındaki postallar, bu arada doğanın acımasız yasalara uyararak ve yüzbaşının çağdaş eğitim düşleriyle sanki alay ederek, hızla parçalanıyordu... Ve gece yürüyüşlerinde, onlarca, yüzlerce yırtık postal sesi yeri göğü inletiyordu!

Uzaktan köylerin cılız ışıkları görünüyordu.

General bir gün ansızın gelince, yüzbaşı erleri heyecanlı bir komutla deponun önüne çağırarak. "Dikkat, yeni postallar giyilecek... Giy!" diye bağırarak... Erler yeni postalları hiçbir sevinç duymadan giyip, generalin önüne çıkacaklar; general bütün bu numaraları bildiği halde hiç oralı olmayacak; çekip gittikten sonra da yüzbaşı yine heyecanlı bir komutla: "Yeni postallar çıkarılıp eski postallar giyilecek!" diye bağırarak ve sonra her şey yine eski haline dönecekti... Pılat... Pılat... Pılat...

Sonra yüzbaşı, bana her sabah İsveç, Norveç sosyal demokrasisini anlatacak; oradaki eğitim seviyesini övecek; Çetin Altan'dan Atilla İlhan'dan yazılar okuyup, ülkenin geriliğine hayıflanacak ve etrafa, yarı artistik yarı melankolik bakışlar fırlatacaktı...

Peki, bu cumhuriyet, bu güzide devlet, neden eğitemiyordu bu erleri ve onlara yıllarca bir postalı eskitmeden giymenin sosyal demokrat yollarını niye öğretmiyordu...

Çünkü eğitim ancak insanlar için geçerliydi!.. İşte sorun buydu, çünkü bizim insanlarımız bir türlü sosyal demokrat anlamda insan olamıyordu!.. Olmak istemiyordu!.. Peki onları ne tutuyordu... Neden bizim işlerimizi bu kadar zorlaştırıyorlardı!.. İşte burada yüzbaşı kendini tutamayıp öfkeleniyor, derinden sarsılıyordu!..

Oysa insan olsalar, insanlığı benimseseler, korkmasalar insan olmaktan, onlara ne güzel, en gelişmiş, en güzel yasalar, anayasalar uygulanırdı... Hem her tür düşünce de hür olurdu o zaman. O zaman en yeni postallarını giyip, uzun, sosyal demokrat, çağ-

daş ve modern yürüyüşlere çıkarlardı...

Unutmadan, bizim erlerin bir de teftiş fırçaları vardı!.. Sadece, bir general ansızın geldiğinde göstermek üzere saklanan, yepyeni, pırıl pırıl diş fırçaları... Sonra da tekrar geri alınan teftiş fırçaları!..

Diğer zamanlar, dişlerini fırçalasalar da olurdu, fırçalamasalar da. Çünkü onların, sadece teftişlerde insan olabilecekleri akla gelirdi. Teftiş bitince erler insanlık haklarını yitirirlerdi!.. Her şey aslına dönerdi!..

Eminim, geçenlerde alev alan bir tanker söndürmek isterken, yanarak ölen iki itfaiyecinin yanmaz elbiseleri de depolarda bir teftiş için bekletiliyordu...

Çünkü kendini bu vatan için ölüme ve ateşe atanlara insan gözüyle bakmayanlar için aslolan teftiştir, vitrindir...

Aslolan kıdemdir, rütbedir, nişandır...

Birilerinin gözünde bir türlü insan olamayanların askerde, savaşta veya yangında ölüp gitmeleri zaten sıradan, basit bir olaydır! Bana kalsa itfaiyeciler, erler ve diğerleriyle birlikte sonsuz bir özgürlük düşünüy paylaşırdım güneşin sofrasında...

Milli Güvenlik Konseyi muhtıra vermiş... İyi de, önce erlere, depolardaki yepyeni, hiç giyilmemiş postallarını verseler nasıl olur... Diş fırçalarını, elbiselerini, haklarını... Sadece teftiş için değil ama, erler insan olduğu için...

Yanmaz elbiseleri vitrinden çıkarıp, verseler nasıl olur itfaiyecilere...

Teftiş için değil ama... İtfaiyeciler insan olduğu için...

Bir an önce yapsınlar bunu... Yapsınlar bunu, çünkü insan olarak görmedikleri için çok yakında ya hepimizi öldürecek, ya da ölüme terk edecekler...

Çok yakında canavarlar gibi yapayalnız kalacaklar bu ülkede... İnsansız bir ülkede yapayalnız kalmış canavarlar gibi!...

SON BAKIŞTA AŞK

Çok, ama çok uzaklardan gelmişti. Bir taşra kasabasından... Çalıştığı okuldan birkaç günlük rapor almıştı. Yıllardır düşlediği kente gelmişti sonunda, İstanbul'a... Bir telefon kulübesinden arıyordu beni. Sesi çok coşkulu, ama bir o kadar da kırılmaya hazırdı. Hayatında bu iki duyguyu hep aynı anda yaşamıştı... Sana ulaşmak ne kadar zor, derken sesi heyecanla titriyordu. Otobüsü bir iki saat erken gelmiş. Evinde kalacağı arkadaşına ulaşmamış. Bavullarını bir emanetçiye bırakıp bir başına şehri gezmeye başlamış. Sırtlarını denize veren sabahçı kahvelerinde çay içmiş. Martılarla konuşmuş. Günün ilk simitinden yemiş. İstanbul'a, bir kuş gibi bırakmış kendini; bırakmış, kaderini bir an için bile olsa unutup...

Gittiği yerlerde, karşısına çıkan adamlar ona hep iyi davranmışlar. Hatta çay içmek için girdiği bir kahvede garson ona temiz bir masa örtüsü sermiş. Geldiği taşra kasabasında özellikle erkeklerin ona yaptıklarını düşününce bu ona bir mucize gibi gelmiş. Yıllardır karşılık beklentisi olmadan hiçbir yardım, hiçbir ilgiyle karşılaşmamış...

Bu incelikli tesadüfler ona inanılması güç bir özgürlük duygusu katmış. Onu yıllardır zehirleyen kaderini bu sabah, İstanbul'da, beni telefon kulübelerinden yana yakıla ararken hiç olmadığı kadar sevmiş... Tek korkusu varmış, beni bulamamak...

Bu şehri zaten en çok ben içinde yaşadığım için seviyormuş...

Durmaksızın konuşuyordu telefonda, öyle çok şey birikmişti ki içinde, her şeyi bir anda anlatmak istiyordu. Kalbi bir çocuk kalbiydi onun. Büyüklerin hiçbir oyununu öğrenmemiş, öğrenmek istememiş saf, kırılgan, iyi kalpli bir çocuk... Sonunda gelebilmişti ya düşlerinin şehrine, bütün düşmanlarını bağışlamıştı. Öyle doğaldı ki, telefonda, onca gürültünün arasında bana hayat felsefesini anlatıyordu... Onu yok sayan dünyaya bütün kollarını açmıştı işte. O konuştukça, içimdeki o çok eski ağrı, o hayatımın büyük bir bölümünü kırılgan sevdalarla kuşatmış deliliğim uyanıyordu usul usul. "Tamam," dedim telefonda ölçülü, sakın bir sevgiyle. "Akşam görüştüğümüzde konuşuruz bunları." "Akşam mı?" diye söylendi. İncecik kanadı sesi. "Ben nasıl beklerim akşamı böylesi heyecan doluyken... Lütfen çabuk gel. Lütfen, benim senin için hiçbir anlamım olmayabilir ama, ben senelerdir seni biriktiriyorum içimde. Senin yazılarınınla uyanıyor, senin yazılarınınla geceye karışıyorum. Benim için ne kadar anlamlı olduğunu asla bilemezsin..."

O an, o çok kısa bir an, onun bana duyduğu bu sahici sevgiyi kıskandım. İnsan kendisine duyulan sevgiyi kıskanır mı, ben kıskandım. Ne zamandır kimseyi böylesine derinden sevmemiştim. Böylesine candan özlememiştim. Böylesi sevgiler iyiden iyiye kolumu kanadımı kırdıkça, geç ya da erken, anlıyordum, sevilmenin değil, sevmenin asıl mutluluk kattığını bana... Belki bu yüzden yıllardır gazetelerde hep aşk yüzünden intihar edenlerin, başını derde sokanların, hayatını mahvedenlerin haberlerini okuyorum doymak bilmez susuzlukla... Kıskanıyorum, kıskanıyorum sevmek yüzünden mahvolan hayatları bile... İşte böyle anlarda sevgimi onu anlayan, onu hisseden herkese dağıtmak istiyorum. Sevgimle mahvolmak istiyorum. Sevilmek er geç biter; yaşadım gördüm. Oysa sevmeye hep sonsuz bir inanç gibi bak-

tım. Bu sonsuz inançta hep erimek, erimek istedim. Çünkü sevmek dışında her şey bitiyordu, acımasızca, yaralayarak, zehirleyerek bitiyordu.

Biliyordum, hayatımı sadece sevmek kurtarırdı. Öldükten sonra benden anlam olarak geriye kalan tek şey yine neyi yürekten ve koşulsuzca sevebildiysem o olacaktı, sevgim olacaktı... Oysa ben ne zamandır sevgiyi sadece aktarıyordum. Sevelebilecek bir insan olduğuna öylesine umudum azalmıştı ki bu yüzden kendimi hiç sakınmadan, hiç çekinmeden, alabildiğine ve adeta çok eski bir isyanla içimdeki sevmek arzusunu kâğıtlara aktarıyordum geceler boyu... Ve ne yazık ki yazım bittikten sonra geriye benden ve sevgimden pek bir şey kalmıyordu... Sonra günler ve geceler boyu yasını tutuyordum bomboş kalmış kalbimin...

Akşamüzeri bir kafede buluştuk. Solgun yüzü öyle güzeldi ki, bütün umutlarını kaybetmiş, ama hep soylu kalmış insanlar gibiydi. "Son bakışta aşk" gibiydi... Karşılığı olmayan mektuplar gibiydi. Bu yüzden her şeyi bir anda anlatmak istiyordu. Öyle çok susmuştu ki... Mektuplarında ne çok anlatırdı bu suskunluğunu... Koca okulda konuşacak tek bir insanın dahi olmadığını... Mesai arkadaşları, öğrencilere hayatı ve sevgiyi, yaşamının anlamını öğretmesi gereken öğretmenlerin bir çoğu çoktan tüketmişlerdi hayatlarını. En ilericisi bile çoktan kaymış, kaybolmuştu çevresindeki boşluğun içinde. Erkek öğretmenlerin bir çoğu derslerinin olmadığı saatlerinde okey oynayarak, kalan zamanlarını futbol, borsa ve kadınlardan konuşarak geçiriyorlardı... Kadın öğretmenler ise boş saatlerinde ya örgü örüyor, dedikodu yapıyor ya da giyim kuşamdan konuşuyorlardı... O ise onlar gibi olamadığı ve yaşayamadığı için çoktan dışlanmıştı... Genç olduğu ve tek başına yaşadığı için çevresindeki erkekler onu sadece bir cinsel obje olarak görüyor; kadınlarsa tehlikeli

bir rakip olarak gördüklerinden onu zehirli söylentilerle dışla-
maktan başka bir şey düşünemiyorlardı...

Kendisinden çok, hayata yeni adım atan gencecik öğrenciler için üzülyordu. Bu insanlarla mı öğretecekti onlara hayatın sevginin ve özgürlüğün anlamını... Bu insanlar nasıl olacaktı da, öğrencilerine farklı ve yasaklara başkaldıran bireyler olmaları gerektiğini anlatacaklardı... Kendilerinde olmayan şeyleri nasıl olacaktı da öğreteceklerdi.. Bütün gün okey oynayan ya da ara-
ba markaları, futbol ve borsa üzerine konuşan bir öğretmen öğrencisine ne verebilirdi ki...

Gidecek hiçbir yeri yoktu o taşra kasabasında. Dersi biter bitmez evine geliyordu. Evdeki işleri biter bitmez, yatağına uzanıyor ve sabahlara kadar kitap okuyordu. Bazen geceleri uykusu kaçıyor, içindeki susuzluk acı veriyor, o zamanlarda binbir özürle beni arıyordu. O kasvetli, o boğucu taşra kasabasında ne denli kuşatıldığını, ne denli yalnızlaştığını anlatıyordu. Bir insan; içindeki acıyı, birikmiş sevgiyi, düşlediği ve o an için imkânsız olan yolculuk özlemlerini anlatabileceği bir insan arıyordu. Susuz kalmıştı hayata... Susuz kalmıştı içindeki sevgiye. Susuz kalmıştı kendisine...

Sadece kitap okumak yetmiyordu ona artık...

Yaşanamıyorsa, kuşatılmışsa her yer, okunanlar hayatla sını-
lanmıyorsa ne işe yarardı ki durmaksızın okumak... Kendi içinde dönüp duran ve hep okyanusu hayal eden bir nehir gibiydi. Kendine kanıyordu durmadan. Alabildiğine ve koşulsuz yaşamayı öylesine çok özliyordu ki, her özleminde duvara çarptığı için geriye, umutsuzluğuna, hayatının en solgun suretine düşüyordu. Artık o bitmek bilmeyen gecelerde, çıldırmamak için kendi kendine konuşmaya başlamıştı. Sonunda bir doktora gitmişti. Doktor ne yapabilirdi ki yaşadığı o kasvetli taşra kasabasını bugünden yarına değiştirebilir miydi? Bir iki nasihat ver-

miş; insanlarla konuş, sosyal faaliyetlere ağırlık ver, çok düşünme ve çok okuma, demiş. Bir de anti-depresan yazmış. Ne bilecek ki doktor onun içindeki kanamayı. Ne bilecek ki içindeki dünyanın o en masum çılgın düşlerini... O hep uzaklara gitmek, gitmek, gidebilmek tutkusunu...

Sayfalar dolusu yazdığı mektuplarında hep bu kanamayı anlatıp dururdu. Birgün itiraf etti. Okyanusu bendim!.. Bunu okuduğumda içim öylesine acımıştı ki... Aradığı sevgiyi gerçek hayatta bulamayan ve bu yüzden içindeki bütün sevgiyi kâğıtlara aktaran umutsuz bir yazara okyanusu olarak bakan; taşra kasabasındaki tıkanmış bir öğretmenin hüznü ve bu imkânsız özlemiydi içimi derinden acıtan...

Elini tuttum. Öyle bir sıcaklık doldu ki içime, içimde büyüyen ve sadece bana ait olan kaderimin parçasına aldım onu. Yumдум gözlerimi ve ellerinin sıcaklığını içime kattım. Anladım, ben daha onu tanımadan içimde hep gizlice büyüyen kade-rimde ona çoktan yer ayırmıştım... O ise bana hiç çekinmeden, bütün içtenliğiyle içindeki kanayan yarasını göstermişti. Birbiri-mizin içine koşulsuz bir sevgiyle eğilip bakmıştık sonra. Birbi-rimize dair hiçbir şey yabancımız olamazdı artık...

O gece istediği her şeyi yaptık. Gittiği her yerde dans etti. Sokak çalgıcılarıyla çene çaldı. Çiçekçi kızlardan hiç pazarlık yapmadan çiçekler aldı. Onun için peçetelere yazdığım şiirleri her defasında kutsal bir sessizlik içinde okuyup, sonra kanayan gözleriyle gözümün en derinine bakıp, şiiri çantasının en gizli yerine sonsuz bir hürmetle sakladı...

Sonra çok geç bir vakit evime geldik. İçtiği alkol onu iyiden iyiye kendi kılmıştı. Belki de bu güveni ona ben vermiştim. Kitaplığını görünce hemen sordu: “Bu kadar kitabın hepsini okudun mu gerçekten?...” “Evet,” dedim “okudum.” Sonra da sarıldım ona. Sarıldım ve aynı anda içimden, ne çıkar dedim, ne çı-

kar; yaşanmıyorsa, hayatla ve sevgiyle sınanmıyorsa ne çıkar bunca kitabı okumaktan... Sarıldım ona, içimde büyüyen kadere sarıldım; çırılçıplak bir yara olan ona sarıldım...

Hep gözlerime bakmak istiyordu. İki eliyle başımı sıkıca tuttu ve hep aynı içtenlikle yine sordu: Nasıl yazıyorsun o yazıları. Yaşadıkların mı bunlar, belki de kurguluyorsun, yoksa içindeki derinliğe olduğu gibi izin mi veriyorsun... Ben sustum, o ise durmadan sordu. Zaten benden bir yanıt da beklemiyordu. Öyle susamıştı ki inandığı biriyle konuşmaya... Bir ara banyoya girdi. Çıktığında yüzünde kanayan, ama gölgelenmiş içtenlik vardı. Ama soyluluğunu hiç elden bırakmıyordu.

“Bu evde yaşayan bir kadın mı var?” diye sordu. Onu sevdiğime inanmıştım. Benim insanımdı o. Bilinen ve bilinmeyen bütün sevgilere layıktı...

Bu yüzden içimde onu yitirme korkusunu hiç duymadan, “Evet,” dedim, “sevdiğim bir kadınla yaşıyorum bu evde...” Bu- nu duyunca bir an sustu. Bir an kapandı kendine. Söylendi. El- leriyle saçlarını okşadı. Gözyaşlarını sildi. Acıyla gülümsedi ka- derine. Ona hep coşku ve düşkünlüğüyle gelen kaderine... “Seni sevdiğine göre özel bir insan olmalı. Onu tanımak isterdim,” de- di...

Konuşma yeteneğimi yitirmiştim sanki. Sadece sevgime acı- yordum... Bu hayatın kurallarını değiştiremeyen sevgime... Sa- dece bir insanı sevmek zorunlu muydu... Bu muydu erdem, bu muydu sadakat.. Sadakat evime onca özlemler ve birlikte yarat- tığımız düşler içinde gelen ve sevgisini içimdeki kaderde büyüt- tüğüm insana sarılmadan uyumak mıydı... Ona dokunmamak, gözyaşlarını öpmemek miydi dürüstlük ve bağlılık... İnsan sade- ce ve tek bir insana mı vermeliydi bütün sevgisini...

Bu yakıcı sorularla seviştim onunla... Sevişirken ansızın du- ruyor, gözyaşlarıyla gözlerime bir hayal ötesi gibi bakıyor, “Bu

an gerçek mi, seviştiğim sen misin,” diyordu. Öyle çok kırılmıştı ki, mutluluk bile ona hep imkânsızlık ve gözyaşlarıyla geliyordu...

O da benim gibi takıntılıydı. Çaldığım onca kasetten sadece birini ve o kasette de sadece o şarkıyı çok sevdi. Hep onun çalmasını istedi ısrarla... Biz sevişirken hep onun o çok sevdiği şarkı çaldı, acıya ve aşka doyana dek, tekrar, tekrar... Ama ne kadar istense de acıya ve aşka doyulmuyordu, çünkü sabah oluyordu, kurallar ve zorunluluklar başlıyordu. Çıplaklık utandırıyor, düşler üşümeye başlıyordu.

O çok iyi biliyordu böylesi sabahları. Onu sevmediği işine ve içini karartan, kıran, inciten insanların arasına çağıran o taşra kasabasının sabahlarını... Dönüyordu işte o derin yalnızlığına yeniden. Dönüyordu kendi kendisiyle konuşarak geçireceği gecelere... Dönüyordu acı veren susuzluğuna... Geceleri susuzluğu dayanılmaz olduğunda beni telefonda yana yakıla aramaya dönüyordu... O dönüyordu işte, bayağılığın faşizmine.

Çabucak hazırlandı. Çantasını topladı. Giyindi. Biliyordum, neredeyse pek bir şey hissetmeden hazırlanmasını seyrettiğim bu anlar, birkaç akşam sonra tarifsiz bir acıyla çıkıp geleceklerdi ruhuma...

Kapıda son kez çıkarken birkez daha sarıldık birbirimize. Birbirimizin kokusunu derin derin içimize çektik... Belki de son kez o içimde derinleşen kadere sarıldı. “Son bakışta aşk” gibi sarıldı...

Kapıyı ardından kapatırken içeriye son kez sabahın ışığı doldu...

AĞLAYAN ÇOCUK PORTRESİ

Pek gelmezdi böyle yerlere, ama geldi.

Yaza veda partisiydi.

Sinemacılar, sanat insanları, eleştirmenler, televizyoncular, gazeteciler, yazarlar, böylesi partileri sıkça düzenlerdi...

"Yaza Merhaba", "İlkyaza Elveda", "Güze Veda" gibi saçma sapan adlar verirlerdi bir araya gelme nedenlerine...

Aslında üne, paraya, güce tapınma geceleriymi bunlar.

Herkes birbirinin ününden, tanınmışlığından yararlanmak istiyordu. Birbirinden nefret eden bu insanların tek varoluş gerekçesiydi bu. Güç ve para anlamına gelen bu ünden biraz daha pay almaktı asıl dertleri...

Ben neden mi geldim buraya, aslında tam olarak bilmiyorum. Yeni insanlar tanımak, merak, gözlem, belki de can sıkıntısı... Ama ne zaman gelsem, sonunda hep pişman oldum, onu iyi biliyorum.

Benim arkamdan o geldi... Yüzünde buruk, küskün bir ifade vardı. Burada toplanan insanlara derin bir öfke duyduğu her halden belliydi. Yorgun ve alkollü görünüyordu.

Kimselere görünmek istemiyordu. Salonun bir köşesine adeta saklandı. İçki dağıtan garsondan bir içki aldı. Sigara yaktı. Tedirgin bakışlarla etrafa bakmaya başladı.

İlerde bir grup insan çarptı gözüne. Tanıdığı birçok sima var-

di. Şair, yazar, televizyoncu, gazeteci. Bir zamanlar onları gözünde ne kadar çok büyütmişti. Reklam için sanata yatırım yapan, ama yeri geldiğinde, gözlerinin yaşına bakmadan onlarca elemanını çıkaran büyük bir bankanın genel müdür yardımcısını dinliyorlardı. Ona yaltaklandıkları her hallerinden belliydi. Bir emriyle bütün kapıları açabilirdi önlerine bu genel müdür yardımcısı. Sponsorluk, teşvik, kredi, kitap basımı, oyunlara, dizilere parasal katkı, tanıtım... Akla gelen her şey. Gecenin tanrısı genel müdür yardımcısıydı...

Ne hazindi. Yazılarında, şiirlerinde, oyunlarında, paranın gücünü, sistemi kıyasıya eleştiren bu insanların, güç ve para elde etmek için bir bankanın genel müdür yardımcısının önünde kılıktan kılığa girmeleri, yaltaklanmaları gerçekten acı vericiydi... Bu insanları okuyup onlara hayranlık duyanları, yazdıklarında, söylediklerinde bir kurtuluş umudu arayanları düşününce içi burkuldu.

Sahi, hiçbir kurtuluş umudu yok muydu gerçekten?

Bilmiyordu, gerçekten bilmiyordu. Ama olmalıydı. Biraz sabırlı olmalı, yeni insanları keşfetmeliydi. En önemlisi çok da savrulmadan, kimi değerleri yitirmeden, bu kıran kırana süren savaşta ayakta kalmayı başarmalıydı. Çünkü güçsüz ve etkisiz olursan kimse seni ciddiye almıyordu.

İşte toplumun en saygın, en etkili kültür ve sanat insanları biraradaydılar. Yaza veda ediyorlardı...

Sistemi, tüketim toplumunu, paranın gücünü, kapitalizmi en çok onlar eleştiriyordu; ama ne hazindi ki, bu toplumda sisteme, güce, paraya, üne en çok da onlar tapıyorlardı. Burjuvalardan daha açgözlü, daha değersiz, yükselmek adına onlardan daha hırslı ve doyumsuzdular... Başarıları, güçleri ve ünleri arttıkça daha da acımasız ve kıyıcı oluyorlardı...

Ona baktı. Öyle saklandığı köşesinde insanları seyrediyordu.

Bir içki daha aldı. Kimseyle konuşmak istemiyordu.

Ben onun gibi değilim. Ben yeni insanlar tanımayı, sohbeti severim. O çok çabuk kırılır, incinir. Günlerce unutamaz yaşadığı kırılmayı.

Oysa kırılmak bana iyi gelir. Kırılınca güzel yazılar yazarım. Kırılmak içimi aydınlatır benim. O ise içine daha çok kapanır. Çeker, uzak şehirlere gider.

Kötülük beni ürkütmüyor. Aksine, kötülüğün içine kendimi bırakıyorum. Kendimi, en iyi kötülüğün içine battıkça, içimi onunla doldurdukça tanıyorum ve anlıyorum. Nerelere kadar savrulacağımı görmek istiyorum. En dibe batıyorum, sonra kendime usulca sarılarak, yavaşça yukarı çıkmaya başlıyorum... Kötülüğün yıkıcı bir tarafı var ki, o da yazılarımı besliyor. Kötülüğün içindeyken kendimi üçüncü bir gözle izlemekten garip, ürkütücü bir haz alıyorum.

Her şeyi yaşayabilirim, ama her şeyi... Sonra evime gelip, duşumu alıp, masamın başına oturur, yazımı yazmaya başlarım. Yaralarımı, yazarak sararım ben. Kendimi korumasını bilirim...

Oysa o, kendisini benim gibi koruyamaz. Kötülük onun bütün iç dünyasını zedeler, bozar. Ben, insanların çoğunun, özünde kötü ve alçak olduğunu bilirim. Kendimi hiç kaptırmam bu insanlara, o sahte dostluk gösterilerine.

Ama o hemen inanır. Bir iki sohbette bağlanır karşısına çıkanı. İşte, der, buldum, benim gerçek dostum bu. Başlar o insana kimselerin aklına gelmeyecek fedakârlıklar yapmaya. Sonra beklenen olur. Hiç ummadığı an, çok ağır bir darbe yer. Yere serilir. Tekrar kapanır içine. Günlerce evinden dışarı çıkmaz. Perdelerini örter hayata...

Ama artık eskisinden daha az güveniyor insanlara. Eskiden insanlara hemen inanan, hemen bağlanan yanı, yerini derin ve çıplak bir öfkeye bıraktı nicedir; ama yine de biri çıksın karşısı-

na, kendisini inandırırın ona; hemen, unuttur o derin öfkesini... Ne olacak onun hali, öyle üzüliyorum ki ona bazen.

Acımasız ve saldırgan insanların, çevrelerinde müthiş bir saygınlık ve önem kazandıklarını gördü çoğu kez. Hayrete düş-tü. Bunca yıl tersine inanmıştı çünkü. İyi kalpli ve düşünceli ola-nın, anlayışlı ve merhametli olanın saygınlık ve önem kazanaca-ğını sanıyordu.

Merhamet onun en değer verdiği insanî vasıftı. Bu yüzden sevdiği kadınları bile kırmıştı. Çünkü aşkın aynı zamanda mer-hamet duymak olduğunu söylüyordu onlara. Aşkın merhametle geliştiğini iddia ediyordu. Oysa kadınların çoğu merhamet baş-layınca aşkın bittiğini düşünür...

Oysa herkesten çok kendisinin merhamete, anlaşılmaya ihti-yacı vardı. Ama bunu hiç belli etmezdi. İsterdi ki, daha hiçbir şey anlatmadan karşısındaki anlasın onu. Ama hiç böyle olmaz-dı. İnsanlar onu çok kolay içlerine alırlardı ve nasıl olduğunu an-lamadan ansızın dışlayıp bırakırlardı... Ve hep şaşardı, insanla-rın onu böylesine rahat ve hiç beklenmedik bir anda dışlamala-rına ve bir daha hiç arayıp sormamalarına, acıyla şaşardı...

İşte bu büyük dışlanma korkusu yüzünden, merhamet ihtiya-cını içine gömerdi hep. İçindeki o derin yaraları alkolle dağlar-dı. İnsanlardan umudunu kestikçe, giderek daha çok içki içme-ye başlamıştı. Kimi geceler onu, karanlık sokaklarda, korkunç içkili bir halde, kimsesiz sokak köpeklerine, kedilerine sarılıp ağlarken bulurdum... Bir başına, öylece, hayvanın birine sarıl-mış, hıçkırığa hıçkırığa ağlarken...

Onu bir tek ben anlıyorum. Bir tek ben koruyorum. Ama o beni artık pek sevmiyor. Uzaklaşıyor benden, hissediyorum bu-nu. Beni ikiye bölümlü, uzlaşmacı ve yüzeysel buluyor. Hatta öfkesi-ni benden çıkarıyor çoğu kez. Korkaksın, bencilsin, diyor. Gü-zel yazılar yazman beni zerrece ilgilendirmiyor. İkiye bölümlü ve uz-

laşmacı birinin yazdığı yazılardan bana ne, diyor. Uzlaşmacılık, korkaklık dediği, benim hayata bir yerinden tutunuyor olmam aslında. İnsanlarla yüzeysel de olsa ilişkilere giriyor olmam... İkimizden birinin giderek artan öfkesi yüzünden ayakta kalmanın her geçen gün ne kadar zorlaştığını pek göremiyor... O, saflığı bulmak istiyor, bütünüyle kötülüklerden arınmak istiyor. Kötülüğe tahammülü yok. Temiz, berrak bir su gibi yaşamak istiyor. Küçük bir kıyı kasabasında yaşamak istiyor örneğin. Bir çocuğu olsun istiyor. Bense bunların artık imkânsız olduğunu hatırlatıyorum ona, saflık diye bir şey kalmadığını söylüyorum. Kötülüğün ve bencilliğin, en küçük kasabalara bile çoktan girdiğini, yüzümüzü, o eski, o saf yüzümüzü, yeniden geriye getirmenin artık çok zor olduğunu anlatıyorum ona. Böyle zamanlarda daha çok hırçınlaşıyor bana karşı...

Bir içki daha alıyor. Bir sigara daha yakıyor. Çok sıkılıyor ve yalnızlık çekiyor belli ki. Gözümü ondan ayırmıyorum. Çünkü böyle gecelerde korkuyorum ondan. Ne yapacağı pek belli olmuyor çünkü. Günlerdir, için için bir öfke biriktirdiğini biliyorum. Tehlikeli, zehirli, ümitsiz bir öfke bu...

Salondaki kalabalıkta bir dalgalanma oluyor birden. Geceyi düzenleyen ünlü gazeteci duvarlara bir şeyler asıyor. Biraz daha yakına gidiyorum. Bir posterin önünde duran kalabalığın arasından bakıyorum. Duvara asılanın, yıllar önce yoksul evlerde, kamyonların arkasında, otobüslerin pencerelerinde, kahvelerde sıkça görülen 'ağlayan çocuk' posterini olduğunu fark ediyorum. Yadırgıyorum açıkçası. Böylesi bir evde ve böylesi bir gecede, bu posterin ne işinin olduğunu merak ediyorum. Ama salondaki insanların çoğu, sahte bir heyecanla posterini alkışlıyorlar... Kimileri, aman ne ilginç, yeniden yetmişli yıllara döndürdünüz bizi sağ olun; nostalji ne güzel bir duygu aslında, gibi laflar ediyor. Sonra duvara sırayla eski film afişleri asılıyor, Gurbet Kuşları...

Umut... Umutsuzlar... Üç Arkadaş... Zavallılar... Diyet... Canım Kardeşim...

Sonra duvara artık ismi değişmiş eski sokak levhaları asılıyor birer birer. Ardından sahaflara düşmüş, kimbilir kimlere yazılmış, yıllar öncesinin sararmış aşk mektupları...

Ben de herkes gibi bunları seyrediyorum. Ünlü gazeteci, hepimizi etkilediğini düşünerek, sahte bir gururla ve züppe tavırlarla dolaşüyor aramızda. Ben de herkes gibi duvara asılanlar hakkında iyi-kötü fikrimi söylemeye çalışıyorum. Aslında bütün bunlar bana çok yapay ve özentili geliyor, ama pek belli etmemeye çalışıyorum. Ve bir taraftan aklım hep onda. Gece boyunca saklandığı köşeden bize doğru yavaşça geliyor ve 'ağlayan çocuk' portresinin önünde duruyor. Uzun uzun seyrediyor. Sonra etrafına bakıyor. İnsanların yüzlerini seyrediyor... Korkuyorum. Bir şeyler olacak sanki, diye. Bir an önce onu buradan götürmeyi geçiriyorum aklımdan. Ama artık çok geç. Çünkü ansızın bütün öfkesiyle bağırıyor: "Hangi aşağılık insan astı bunu buraya?" Birden sesler kesiliyor. İnsanlar neye uğradıklarını şaşırıyor... Evin sahibi olan gazeteci koşarak geliyor yanına. Derdi ortalığı yatıştırmak: "Hayrola dostum, canınızı sıkan bir şey mi var?" diye soruyor.

"Buradaki her şey canımı sıkıyor, her şey, hepiniz; aşağılık, ikiyüzlü, sahtekârlar sizi. Ne işi var ulan bu evde 'ağlayan çocuk' portresinin.. Ya bu afişlerin? Siz ne anlarsınız, Umutsuzlar'dan... Üç Arkadaş'tan... Zavallılar'dan... Canım Kardeşim'den... alçaklar... Siz varsınız diye, sizin temsil ettiğiniz bu rezil düzen sürüyor diye insanlar umutsuz, zavallı; siz varsınız diye küçük kardeşler kanserden ölüyor... Siz varsınız diye çocuklar böyle durmadan gözyaşı döküyor..."

Tam yumruklarını sıkmış ünlü gazetecinin üzerine yürüyordu ki, kollarına yapıştım ve kulağına: "Sen ne yaptığını sanıyor-

sun, hadi gidiyoruz buradan, abartıyorsun her şeyi,” diye fısıldadım. Önce direnmeye çalıştı, itti filan. Beni bırak, gelmiyorum, dedi... Sonra yine bağırmaya başladı bütün gücüyle: “Ulan, geldiğimden beri sizi seyrediyorum, hepiniz birbirinizden nefret ediyorsunuz, ama çıkarlarınız için birbirinizi seviyormuş gibi davranıyorsunuz... İğreniyorum ulan hepinizden, bu çocuğu yıllardır siz ve sizin gibiler ağlatıyor ulan!.. Siz varken bu dünyada bizim yaşama şansımız yok mu?”

Direnmesine izin vermeden ve bütün gücümü harcayarak onu dışarı çıkardım. Yolda ona sarıldım ve, “ne olur sakın ol, öfkeni gereksiz yerde ve yanlış zamanda kullanıyorsun. Hadi, bir an önce gidelim buradan,” dedim.

Birden öfkesi bana döndü: “Sen de onlar gibisin. İkiyüzlü ve uzlaşmacısın. Nerede kullanacağım öfkemi, söyler misin?.. Ben senin gibi hesaplı kitaplı bir adam değilim tamam mı... Tabii, benim yüzümden ilişkilerin bozuldu değil mi? Git hadi, beni bırak, o çok kıymetli dostlarının yanına git. O aşağılık insanlarla birlikte ‘ağlayan çocuk’ posterini alkışla, hadi git...”

Birden sinirleri boşaldı ve bana sarılarak ağlamaya başladı... “Dayanamıyorum, anlıyor musun, kimseye tahammül edemiyorum. Sana da, kendime de, bu dünyaya da tahammül edemiyorum... Sonra, kan çanağına dönmüş, o derin acılarla koyulaşmış yaşlı gözleriyle uzun uzun baktı bana... Söylesene, ne olursun, biliyorsan söylesene, nasıl yaşayacağız biz? Kötülüğe, alçaklığa, sahteliğe bulaşmadan nasıl yaşayacağız... Söylesene... En yakınım sensin. Sen bile bana öyle uzaksın ki... Söylesene çocukları ağlatmadan, insanların umutlarını çalmadan... Yoksulları ezmeden nasıl yaşayacağız, söylesene...”

Sonra eve götürdüm onu. Üzerindekileri çıkardım. Yatağa yavaşça yatırdım. Üzerini örttüm. Bir şeyler sayıkladı önce. Vücudundan titremeler geçti. Elini boşluğa bir şeylere tutunmak is-

tercesine uzattı. Elini tuttum. Öptüm. Sonra sızdı kaldı öylece...

Kim mi o?

Cezmi Ersöz o...

O, benim içimdeki yaralı, durmadan kanayan ve saf kalmaya çalışan çocuk...

Ben mi kimim?

Ben de Cezmi Ersöz'üm.. İçimdeki bu yaralı, bu kanayan çocuğu hayata karşı koruyup kollayan benim. O daha fazla yaralanmasın, daha fazla dışlanmasın, itilmesin diye, hayatın bir yerinden tutunmaya çalışan Cezmi Ersöz'üm...

ÖLDÜRMEYEN KASABANIN ALLAH'I ÖLDÜRMÜYOR!

Aslında kasaba çocuklarıyız çoğumuz...

Kentlerde yaşıyoruz; ama kasaba güneşi doğup batıyor içimizde...

Kasaba yalnızlıklarını çoğaltıyoruz. Kenti yazdığımızı, kenti yorumladığımızı sanıyoruz; ama değil, biz hâlâ, her akşam gittiğimiz kahvelerimizi, meyhanelerimizi özlüyoruz. Yalnızlıktan, dışlanmaktan, olduğumuz gibi görünmekten delice korkuyoruz. Kasabada bile sığınacak limanlar arıyoruz kendimize... En sıradan davranıştan binlerce tuhaf anlam çıkartıyoruz. Kendimize olmadık sıfatlar aramaktan yorulmuyoruz; ama aslında hepimiz o ışıksız kasaba yolunda bizi gerçekten sevecek birini arıyoruz... Biri gelir ve kişi bizi mahvetmeyecekse Kaf dağının ardına çıkarabilir, diye bekliyoruz. Kentte yaşıyoruz, ama hep mucizeler peşinde koşuyoruz. Kahve falımız iyi çıkmazsa, her şeye küsüyoruz; ama nihilistliği yine de kimseye bırakmak istemiyoruz. Herkes çalışsın, biz nihilistlik yapalım istiyoruz...

Bütün duygularımız evsiz barksız ve kimsesiz kalmış çocuklar gibi, aynı odada koyun koyuna yatıyor... Aşk, korkusunu yenmek için kuşkunun omuzuna başını dayamış; öfke, ısınmak için köleliğin bacaklarının arasına sokmuş ellerini... Sevgi, kaybolmamak için nefretin elinden tutmuş, sıcacık...

Kentlerde yaşıyoruz, ama kentler girmiyor ruhumuza hâlâ...

Bireyiz diyoruz, ama savrulmadık hiçliğe, her bireyin savrulması gerektiği gibi... Tam tersine, kentleştikçe cemaatlerimize daha sıkı sarılıyoruz...

Aramızdan biri kimseye aldırmadan alıp başını gitmeye kalktığında, bunu kasabanın namusuna yapılmış en büyük hakaret sayıyor ve hemen safları sıklaştırıyoruz, hiç usanmadan ve utanmadan...

Daha henüz, trampa, yani değiş tokuş ekonomisini bile aşmış değiliz. Birisi hakkını istediğinde ona hemen, ilişkileri bozma, sıranı bekle, bugün ona, yarın sana, diyoruz... Ve aslında birbirimizle gerçekten konuşmuyoruz. Birbirimizi bekletiyoruz çoğu kez. Bekletirken, birbirimizin henüz cenin halindeki düşlerini çalışıyoruz... Evlerimize, odalarımıza, kendi düşlerimizle değil başkalarının cenin halindeki düşleriyle dönüyoruz. Aslında birbirimiz hakkında bunca çok söz etmemizin nedeni, dedikoduyu çok sevdiğimizden değil; sadece bizdeki emanet düştən, kendi düşümüzün nerede olduğunu, şimdi kimlerle neler yaptığını sorup öğrenmek istediğimizden. Doymuyoruz, bir daha soruyoruz. Dedikodu yaparak kendimizi arıyoruz. Ve hiç bulamıyoruz... Peki, bulmak istiyor muyuz... Bulsak ne yapacağız... Namusumuza düşkünüzdür, ama düşlerimizi ellerimizle başkalarına sorgusuz sualsiz teslim ederiz... Bütün sancısıyla ve riskiyle, bize ait bir düşünceyle yaşamak çok zor gelir bize. "Gerçekçi ol, imkânsız isteye," hayran olduğumuz bir sözdür; ama bu sözü bir kez olsun benimsediğimiz şüphelidir... Telefonuma çıkmayan yüksek rütbeli aydın tanıdıklarım oluyor bazen. Ama yılmıyorum, yeniden arıyor, karşıma çıkan sekreterlerine, medya dünyasından ünlü bir ismin adını veriyorum. Bir-iki saniye içinde, buyrun efendim, diye çıkıp geliyorlar ben fakirin karşısına... Ben de, peki şimdi ne olacak, deyip kapatıyorum... Bu kasaba haya-

tı sıkıcı; gerçekten çok sıkıcı... Nereye gitseniz karşınıza bir kasaba aydını çıkıyor. İki boyutlu bir gölge oyuncusu olarak hem de. Güce karşı olduğunu, gücü yoketmek gerektiğini söylüyor, sizi görür görmez. Sahnenin öbür tarafına geçip gücü elde etmek için her yolu denediğini gösteriyor size... Arada bir başka boyuta, başka bir ara zamana düşmemek için, kendi gibilerini okuyor, kendi gibileriyle tartışıyor. Akşamlarıysa, hep kendi gibilerinin gittiği, kasabanın o tek meyhanesine geliyor... Oyun burada da sürüyor. Haklılık oyunu... Ben nasıl haklıydım, başkaları beni nasıl üzdü, kullandı, kırdı, oyunu... Her oyuncuya gaip ten alkış sesleri geliyor. Görünmez eller sırtını sıvazlıyor... Kentte akşamları her yer birer kasaba meyhanesidir; alkol çakır bir kedidir, herkese sürtünür, herkesi anlar... Peki, tereddüt... Gizli dram... Arayış... Bütün bunlar eski fotoğrafların, antika eşyalarının, açılmamış mektupların arasında saklı duruyordur...

Üzerinde kurumuş kan lekeleri... Mahçup, yorgun, ihmal-kâr... Sıkıldım bu kasabadan. Durmaksızın düşman kazanıyorum. Ama ne tuhaf, bir türlü sonum gelmiyor, öldürmeyen kasabanın Allah'ı beni öldürmüyor. Düşmanlarımla arasına çıkıp, hadi sıkıldım bu oyundan artık beni öldürüp kurtarın ve kurtulun, diyorum; ama, biz seni kimsenin sevmediği kadar çok severiz, nereden çıkartıyorsun bunları, diyorlar... Beni öldürmeyerek mahvediyorlar. Beni çok sevmekle tehdit ediyorlar. Elimden bütün kozlarımı alıyorlar. Ben de boşluğa düşerken bütün gücümle, beni aslında çok sevdiklerini söyleyen bu insanlara son anda tutunuyorum. Öyle ki, bir tür içtenlik, aşırı dostluk zehirlenmesi yaşıyoruz hep birlikte... Anlıyorum ki, bu ve her kasabada olduğu gibi, en güvenli masa düşmanların masasıymış... Anlıyorum ki, bir kasabada, ölmekten değil, meyhanedeki "esas masa"ya geç kalmaktan korkmalıymış insan...

Oysa adım gibi biliyorum ki, bu beni çok sevdiklerini söyle-

yen insanlar, bir süre sonra ortak bir kararla ve nefretle unutmaya başlayacaklar beni. Ve nefretle unutmaya karar verdikleri için, sık sık o nehrin kenarına gelip, oradan cesedimin geçip geçmediğine bakacaklar... Çok sevdiklerinden... Gecen gece televizyonda Yargıtay Başkanı'nın konuşmasını dinliyordum. Güzel konuşuyordu adam ve bu konuşmadan ötürü hayranlık duyuyordum ona; ama sevmiyor, sevemiyordum. Üzerindeki kırmızı, altın yaldızlı, o korkunç yakalı cüppesiyle onu sevmem mümkün değildi zaten. Hem ben, hep yargılanan tarafta olmuştum. Yargılayanlardan çoğunlukla çekinmiş, arada bir minnet duymuş, bazen de kaçmıştım onlardan.. Ama sevmek... Asla... Böyle durumlarda ben hep düz, dümdüz edilmiş halk gibi düşünürüm...

Yargıtay Başkanı tam, "yeni anayasa yapılına kadar, eski anayasaya bağlı kalın," derken, aylardır görmediğim bir kız arkadaşım geldi evime. Konuşmayı birlikte dinlemeye başladık. Ama o ne hayran oldu adama, ne de sevdi. Hiç etkilemedi onu, altın yaldızlı cüppesi içindeki sert bakışlı, kalın sesli adam...

Zaten geldiğinden beri boş boş bakıyordu her şeye, bana, üniformaya, eve, kasabadaki ülkeye... "Neyin var," diye sordum. "Yok bir şey" dedi. "Ama iyi görünmüyorsun, bir şeye üzölmüşsün, ama neye, bilmiyorum," dedim. "Zaten sen beni hiç anlamadın ki," dedi birikmiş bir sitemle. "Yeni anayasa yapılırsa daha iyi anlarım," dedim. "Daha kibar olabilirsin," diye beni tersledi bu defa. "Altın almaya çalışıp, işi espriye vurdum. Ama bak yeni anayasa yapılıyor, düşünce özgür oluyor, yeni hak ve özgürlükler geliyor, sevincene," dedim.

"Bana ne yeni düşünceden, özgürlükten, haktan," diye bağırdı birden ve ardından katılırcasına ağlamaya başladı: "Biliyor musun, ben artık bir orospuyum, orospu; kim çağırırsa gidiyorum... Sen neden bahsediyorsun..."

Televizyonun sesini kısıtım... Orospu mu, yüz dolara mı...

Ama nasıl yaparsın böyle bir şeyi, diye söylenmeye başladım... Çok şaşırmıştım, aynı zamanda da hiç şaşırmamıştım. Sanki bu kez, evime gelir gelmez bunları söyleyecek, diye içimden bile geçirmiş olabilirim. Bu ülke, bu kasaba işte beni bu hale getirdi...

“Evet yüz dolara ne var ki... Bıktım artık sürünmekten anlıyormusun! Yüz milyon aylık için sabahın köründe kalkıp, bir ay boyunca çalışmaktan, durmadan işten atılmaktan ondan bundan borç almaktan, gördüklerimi alamamaktan bıktım anlıyormusun... Hem sen kendini namuslu mu sanıyorsun; sen de yazarak ruhunu satıyorsun. Ben bedenimi satmışım çok mu...” Bana saldırmaması utancını saklamak içindi aslında, bir tür travma yaşıyordu... Duyarlı, her şeyin farkında olan biriydi. Yaptığı işi kabul etmesi çok zordu... Sakin olmaya çalıştım. “Zor durumda olduğumu anlıyorum,” dedim; “ama istersen biraz sabret, sana iş bulayım...” Yüzü bir anda değişti. Alaycı ve küstahtı artık. “Sen... Sen bana iş bulacaksın öyle mi. Peki beyimiz kaç paralık bir iş bulacak acaba...” Sustum bunun üzerine. Bir şey diyemedim. Çünkü kazancı ayda bir milyarı geçiyordu. Ve bu kısacık yaşamında paraya susamıştı... Onu artık kimse yolundan döndüremezdi... Zaten tam sakinleşmişti ki, cep telefonu çaldı. İş çıkmıştı. Hemen toparlandı, makyajını tazeledi; gitmem lazım, dedi ve kapıyı çarpıp gitti. O gittikten sonra televizyonun sesini açtım. Yargıtay Başkanı sesinin en etkileyici tonuyla Anglosakson ülkelerinin anayasalarından övgüyle söz ediyordu o sıra... Ama onun bu söyledikleri ne kendi kasabasında ne de bizim kasabada ciddiye alınmıyordu henüz... Hayat, onun altın yaldızlı, kırmızı cüppesinden daha ürkütücü ve daha gerçekti buralarda... Öyle ki, bir gün sonra onu yine televizyonda, ama bu defa cüppesiz görmüş, o kasabalı duygusallığımla neredeyse acımaya başlamıştım. Ama sevmek, işte bu çok zordu...

CEZAEVLERİNDEKİ SON ÇIĞLIK ve O BEYAZ GEMİ

Unutmak mümkün mü bu ülkedeki acımasızlığın tarihini... Ettime, iliğime işledi korkusu...

Gözlerim yırtıldı bu korkudan. Bayrak törenlerinde hep içim üşüdü...

İnsanın kendi ülkesinde bir yabancı gibi yaşaması ne demektir; ne demektir, kalbine batan aykırı bir dikenle yaşaması... Ben bu ülkede, hep gitmekle kalmak arasında yaşadım... Doyasıya sevmekle, bütün varlığımla nefret etmek arasında...

Bu ülkeyi anlamak ve ona bağlanmak istedikçe, ona hep yabancı kaldım, hep aykırı, hep düşman...

Onu en çok ben tanıyordum; ama ilk anda gözden çıkarılacak olan da, yine bendim... Ona en çok ben üzüliyordum, ama yine de sığıntıydım sonuna dek...

Ne kadar sevsem de hiçbir şeyi unutmuyordum ve neden ondan bütün varlığımla nefret ettiğimi biliyordum: Çünkü unutmuyordum, ortaokul çocuklarına seyrettirilen idamları...

Çok da eski değil, altmışlı yıllara dek, ortaokul öğrencilerine Yurttaşlık Bilgisi derslerinde Sultanahmet Meydanı'ndaki idamlar seyrettirilirdi... Çocuklar yakından görür ve işitirdi mahkumun boynunun nasıl kırıldığını, kırılırken çıkan sesi...

O zamanlar halka açıktı idamlar. İdamın olacağı gün, darağacının olduğu meydanı, sabahın çok erken saatlerinden itibaren

simitçiler, baloncular, kokoreççiler, limonataacılar ve idamlara meraklı halk doldururdu... Bir de başlarında öğretmenleri olan ortaokul öğrencileri...

İdam mahkumu, boynu kırıldıktan sonra altına kaçırdı. Bu-
nu da göürdü o gencecik öğrenciler...

Dersin adı Yurttaşlık Bilgisiydi!..

Son nefesini veren mahkum, yağlı urganın etrafında dönme-
ye başlayınca gazetecilerden biri tutar, bir diğeri fotoğrafını çe-
kerdi... Herkes ibret alırdı bu görüntülerden. En çok da o gence-
cik öğrenciler!... Herkes devletten korkmayı öğrenirdi. En çok
da öğrenciler...

En çok onlar üşürdü bayrak törenlerinde...

Öğretmen, müfredat defterine; bugün Yurttaşlık Bilgisi der-
sinde öğrencilere idam edilen bir mahkum gösterilmiş, bu ibret
verici olay bütün ayrıntılarıyla kendilerine anlatılmıştır, diye ya-
zardı... Ölüyü, urganın etrafında dönerken tutan ve fotoğrafını
çeken gazetecilerden duyarlı olanları, daha sonra alkolik olur-
du...

Öğrenciler büyür; bazıları büyük adam olur, ama ne olurlar-
sa olsunlar, gözleri hep o eski korkuyla yaralı olurdu. Öyle ki o
korkuyla yırtılan gözleri baktığı yeri görmez olurdu artık... On-
ca korkuya rağmen hâlâ görebilenler içinse bu ülke, dayanılmaz
bir acı, karanlık ve yapışkan bir hüzündü sadece... Bazı geceler
o inanmadığım Tanrı'ya yakarırdım durmadan; bilmeseydim,
görmeseydim keşke diye... Ama bilirdim, göürdüm yine de...
Onca korkuya rağmen... Görebildiğim, hissettiğim için suçlanır-
dım üstelik; aşığılanırdım...

O zamanlar, 90'lı yılların başıydı. Güneş Gazetesi'nde yazı-
yordum... En karanlık, en dışlanmış Beyoğlu sokaklarını yazma-
ya niyetlenmişim bir keresinde. Vitrinlerin, parlak neon ışıkla-
rın, varlıklı insanların coşup eğlendiği, düşünmeden para harca-

dığı yerleri değil; lanetlenmiş ve onca zenginliğin hemen yanı başında can çekişen Beyoğlu'nu, onun o kara sokaklarını yazmaya... Çünkü ben, o kara sokaklarda büyümüştüm. Hüznüm, orada aramıştı yüzünü... Baştan kaybederek sevmeyi, o sokaklarda öğrenmiştim... Bir gece, o lanetlenmiş arka sokaklardan İstiklal Caddesi'ne henüz çıkmıştım ki, iri yarı, takım elbiseli bir sivil polis koşarak yanıma geldi ve amirim sizi çağırıyor, dedi... Etrafında silahlı korumaları, gri bir Renault marka arabanın ön tarafında, bir ayağı yerde, bir ayağı arabada, beni bekliyordu amiri... Caddenin gür ışığı, aşağıya doğru sarkan, acımasız bıyıklarını aydınlatıyordu en çok... Çocukluğumu korkuyla lekeleyen ve bayrak törenlerinde içimi üşüten, o zehirli soğuk gibiydi küstah bakışları...

“Ne dolaşıyorsun gecenin bu saatinde?”

Gücünü benim üzerimde sınamak, ona garip bir zevk veriyordu...

“Gazeteciyim, Beyoğlu'nun arka sokaklarıyla ilgili bir röportaj hazırlıyorum...”

“Adın ne senin?”

Adımı söylüyorum. Etrafımdaki sivil polis sayısı giderek artıyor... “Bak koçum, yazılarını okuyorum. Çok ileri gidiyorsun. Haddini bildirmeye az kaldı senin...”

Susuyorum... Lambanın ışığında parlayan ve aşağıya doğru pervasızca sarkan acımasız bıyıklarına bakarak susuyorum... Korkuyla sakatlanmış çocukluğumu sevmeme bir türlü izin verilmeyen ülkemdeki çaresiz hayalimi düşünüyorum bir de...

Çünkü hep beklediğim anda gelirdi tokat; hep beklediğim anda kirlenirdi düşlerim... Burası, hep karşılıksız sevdiğim ülkemdi ve karşımda, Beyoğlu Ekipler Amiri Hortum Süleyman vardı... Süleyman Ulusoy... Hani şu geçenlerde CNN Türk'de, çingenelere, yoksul ve kimsesiz insanlara yaptığı işkencelerin

görüntüleri sergilenen polis şefi...

Gözaltına aldığı insanları, önce soğuk suyla ıslatıp, sonra da hortumla dövdüğü için, lakabı “Hortum” kalmıştı... Evlerini basıp, döve döve emniyete getirdiği travestilerin, önce saçlarını sıfır numaraya vurdurup, ardından da çırılçıplak soyarak hortumla döven ve sonra da, yola gelsinler diye zorla namaz kıldırان polis şefi...

90’lı yılların başıydı. Korku isim değiştirmiş, “güzelleştirme” olmuştu!... Vitali Hakko ve Semra Özal’ın başında olduğu Beyoğlu’nu Güzelleştirme Derneği, özel bir kanunla oluşturulan, uzun, ürkütücü pardesüleri ve ellerinde kalın tahta sopalarıyla dolaşan ve istediklerini sokağın ortasında sorgusuz sualsiz dövme hakkına sahip, sivil bir polis birliği oluşturmuştu. Bu polisler Beyoğlu Cumhuriyeti’nde, çoğunluktan farklı, kendilerince aykırı gördükleri herkesi, ellerindeki o kalın tahta sopalarla rastladıkları yerde sıra dayacağından geçiriyorlardı.. İşte bu tahtacı polislerin başında Hortum Süleyman vardı... Beyoğlu’nu güzelleştirme adına, her gece onlarca insan hastanelik oluyordu!... Hortum Süleyman, o gece beni yolumdan çevirip küstahça sorguya çekip, bense onun aşağıya doğru, sarkık bıyıklarını seyrederken, Taksim Meydanı’na yakın bir yerden canhıraş feryatlar duydum. Biri amansızca dövülüyordu. Bugün bile o korkunç çığlıkları hatırlarım... Ne oluyor, kimi dövüyorlar, diye heyecanla sesin geldiği yere bakarken, Hortum Süleyman o alaycı ve küstah sesiyle beni aydınlattı: Merak etmeyin, dedi, demokrasiyi yerleştiriyoruz!..

Döve döve demokrasiyi yerleştiriyorlardı!.. Kim kendilerinden farklıysa, kim çoğunluğa göre yaşamak istemiyorsa, onun kafasını kalın tahta sopalarla kırıyorlardı.

Sonra, onlar vurdu, biz büyüdük... Biz büyüdük, onlar vurdu...

Çevremdeki insanların birçoğu, yıllarca evlerinin yatak odalarında, sokakların kuytu yerlerinde, çok dumanlı meyhane sofalarında, önce gömleklerini, sonra iç çamaşırlarını utangaç bir hüznle sıyrır ve o derin yaralarını, derin devletin vücutlarına kazıdığı o mor mühürleri birbirlerine gösterip dururlardı...

Ne gariptir ki bu utangaç hüznün içinde, çoğu kez yaralı gururlar saklıydı... Ve beni, vücutlara kazınmış o mor mühürlerden daha çok, bu yaralı gururlar incitirdi.

O yaralı gurur kimi kez silkinir, kendisine geniş ve ayrıcalıklı bir yer açardı: Kim daha çok içerde yatmış, kim daha çok eziyet görmüşse, yatmamışlardan, eziyet çekmemişlerden özel bir saygı beklerdi!.. İçerde yatmamışlar, her nasılsa pek eziyet görmeyip, vücutlarında o mor mühürleri taşımayanlar, onlara karşı derin bir suçluluk duyar; suçluluk duydukça de, o utangaç hüznler, o yaralı gururlar, durmadan kimsesiz ruhları gezinip, karşılarına çıkanları kendi iklimine çekerdi.

Biz, işte yıllarca, bu mor mühürlü, suçlu, bu utangaç iklimde yaşadık durduk... Şimdi çağ değişmiş, bizim haberimiz yok; onlar öyle söylüyor... Artık kimse idam edilmeyecek, işkence, tarihe karışacakmış. İşkence yapan polisler cezalandırılacak; karakollardaki filistin askıları, vücuda elektrik veren manyetolar, teker teker toplanacakmış...

Çiçeği burnunda Cumhurbaşkanımız bile, polis devleti görüntülerine son verilmeli, diyormuş...

Hortum Süleyman'ın bile defteri dürülüyormuş...

Belli ki, uzun yıllardır gözlerimizi korkusuyla yırtan, vücutlarımıza mor mühürler kazıyan devletimiz, Avrupa'ya hazırlanıyor... Bizleri bir daha yaralamamak, kırıp incitmemek için değil; Avrupa istedi diye böyle yapıyor.. Çağı geçtiği söyleniyor, insanların vücutlarında mor mühürler bırakan faşizan uygulamaların yerine yaralar, ekimozlar, o mor hücreler...

Çünkü sadece görüntü değişiyor. İmaj değişikliği yapılıyor. Zihniyet, kadrolar, asıl can alıcısı sürekli mağdur, sürekli kaybeden, yitirmiş insan yaratan bu ekonomik yapı, bu sistem değişmiyor; aksine giderek vahşileşiyor... Öz değişmiyor, aslında değişen sadece dekor... Haksızlıkları, adaletsizlikleri örtmek için daha gözalıcı, daha sağlam, daha yalancı bir perde geriliyor toplumun önüne...

Eski perde çok yırtılmıştı artık; sürekli arka bahçeyi gösteriyor, üstelik kan ve çığlık geçiriyordu... Bu sızan kanlar, bu çığlıklar yeni çağa pek uymuyordu!...

Ama sadece dekoru değiştirmek yetmezdi. Önce, toplumdaki direniş ve başkaldırı noktalarını bir bir yok etmek gerekiyordu... Nereden yayılıyordu direniş, yeni fikirler; nereden geliyordu sağlam inançlar, coşkulu başkaldırıları?.. Üniversitelerden ve cezaevlerinden... Yıllar önce başladılar üniversiteleri bitirmeye... Ve bunu büyük ölçüde başardılar... Şimdi sıra cezaevlerine geldi. Yeni dekorlarını topluma benimsetebilmek için cezaevlerini de bitirmeleri gerekiyordu...

Çünkü kim haykırıyordu en çok, adaletsizliği, zulmü, eşitsizliği, köleleşen ruhları? Cezaevlerindeki...

Kimler özgürlükleri için gerekirse canlarından bile vazgeçebiliyorlardı? Cezaevlerindeki...

Bu direnişi, bu başkaldırıyı kırmak için tek yol vardı, o da hücre sistemini getirmek, ülkenin her tarafını F tipi cezaevleriyle donatmaktı... Cezaevlerindeki o son çığlığı daracık hücrelere gömmekti. Floresanla aydınlatılmış daracık bir hücre bu... Labo ve tuvalet hücrenin içinde. Küçücük penceresi ancak hava almaya yarıyor. Tavanda bir de hoparlör. Oradan durmadan marş mı dinletirler, insan hakları bildirgesi mi, bilinmez; ama bilinen bir şey var. Hücrenin elektriği, suyu, penceresi, her şeyi uzaktan kumandayla gardiyana bağlı. Gardiyan düğmeye bastığı anda bunları kapatabiliyor...

Arkadaşlarından, havalandırmadan, yüksek duvarların arasından bile olsa sızan güneşten, koğuş sohbetlerinden ve dostluk paylaşımlarından kopartılan mahkum, günlerce, aylarca değil, yıllarca kalacak o hücrede... Vücudundaki o mor mühürleri bile gösterecek kimsesi olmadan kalacak...

Giderek kendi sesine bile yabancılaşacak; giderek direncini yitirip, fikrini bile savunamaz hale gelecekti...

Sonra kim kalacaktı; bu ülkede aslında hiçbir şeyin değişmediğini, değişenin sadece dekor olduğunu, bu dekorun arkasında o korkunç zulmün sürüp gittiğini haykıran kim kalacaktı...

Bu aydınların büyük çoğunluğu, kapitalizmin dünya nimetleri karşısında adeta büyülenmişti... Kan ve çılgılık geçirmesin, ardında olanları gizlesin diye, önüne yeni bir dekor yapılmaya çalışılan ve sürekli mağdur ve yenik insan üreten bu sistemde, dünya nimetlerine sahip olmanın bedelini onlardan iyi kim bilebilirdi ki!..

Ruhsal körleşmenin kitabını en iyi onlar yazabilirdi. Ama sadece yazabilirlerdi. Onca yabancılaşmalarına rağmen, bu körleşmenin kitabını yazarlar dilediği gibi de gizleyebilirdi zaten.

Bu körleşme, zulmün önüne gerilen o gözalcı perdeyi, o yeni dekoru daha da inandırıcı kılar ve güçlendirirdi.

Bu aydınlar, dışardaki insan çoğunluğunu örnek gösterip, kendi körleşmelerini haklı çıkarmaya çalışıyorlardı.

Sistemin büyük bir hızla yarattığı bu yeni insan tipi kimdi, nasıl bir şeydi?.. Düşünmeyen, sorgulamayan, yüzeysel, boş, kayıtsız, ne verilirse onu alan, kolay yönlendirilen yeni bir insan tiptiydi bu... Yanındakini, arkasını döndüğü anda unutan, üzülmeyen, vicdan azabı çekmeyen, yaptığı her şeyi doğru ve haklı sayan... Her şeye geç kaldığını sandığı için yanında, çevresinde kim varsa düşünmeden ezip geçen... Derinden sevmediği için, derinden acı çekmeyen biri...

Derinden acı çekmediği için, derinden acı çeken bir başkasının yerine kendisini koyamayan biri....

Bunalımları bile anlamsız olan; duyguları giderek köreldiği için, hayatını sadece tensel hazlar peşinde koşmaya adanmış; duygusuzlaştıkça acımasızlaşan ve dünya nimetlerine ulaşabilmeyi tek amaç sayan; aslında kim olduğunu bile giderek unutan; önüne sunulan bu gözcü dekorun ardında ne olup bittiğini düşünmeyip, sorgulamayan biriydi, bu yeni insan tipi...

Geçenlerde, bu yeni dekorun arka tarafından, cezaevlerinin birinden, maket bir gemi; yelkenleri bembeyaz bir gemi yapıp, bana gönderen bir mahkumun varlığı beni hayata bağlıyor şimdi...

O beyaz yelkenli gemi, her gün, bu yeni dekorun arkasındaki o acımasızlıktan ve hayatın direnen yanından usulca gelip penceremin kenarına yanaşıyor... Bu gemiyi yapan mahkum, ölürken bile bana elini uzatıyor... Ölürken bile, ruhumda taşıdığım o derin yaralara, o mor mühürlere dokunuyor sevgiyle...

Bu dokunuş içimdeki yaralarımı, o mor mühürlerimi sevdirtiyor bana... Bu dokunuş korkuyla yırtılan gözlerimi bana bağışlıyor...

Ne olur ölmesin, bana yaralarımı sevdiren o eller...

Ne olur, o son çığlık hücrelerde boğulmasın..

O beyaz yelkenli gemi, bize hayatın direnen yanından hep umut taşınsın...

SİMİT, KAŞAR VE ODAMDAKİ TEK KANATLI KUŞLAR

Simitler öyle tazeydi ki, sıcaklığını hissediyordum uzaktan. Susamları, bir lezzet ışığı gibi, bembeyaz kâğıtların üzerine, nazlı bir şımarıklıkla yayılmıştı. Simitlerin yanbaşımda, sonbahar ve kış mevsimlerinin akşamüstlerinde, ona en çok yakışan kaşar peyniri dilimleri duruyordu. İncecik kesilmişti, hafif yağlıydı kaşar dilimleri; yumuşacık ve kıskırtıcı bir hazla simitlerin içine gömülürken davetkârdı. Yayınevinin yöneticileri, yazarları, editörleri, çalışanları, yuvarlak bir masanın etrafına oturmuş, dünyanın ve edebiyatın en gizli kalmış ve içine en güç girilen sorunlarını, iddialı bir yetkinlikle tartışıp, konuşurken, büyük bir iştahla taze simitleri, incecik kesilmiş kaşar peyniriyle yiyor, üstüne, dumanı tüten, tavşan kanı çaylarını içiyorlardı.

Akşamüstüydü, dışarıda hafif bir yağmur yağıyordu. Öğleyin hiçbir şey koymamıştım ağzıma; biraz da üşümüştüm. Yayınevinin editörü beni selamlayıp, “Hoş geldin,” dedi. Ona bir arkadaşımın dosyasını verdim. Teşekkür etti. Günlük, sıradan birkaç şey konuştuk öylesine; ama gözlerim simitlere, kaşar dilimlerine, demli çaya takılıp duruyordu ikide bir. İkram etselerdi, belki de, ne zaman ortaya çıkacağı belli olmayan ve o tedavisi mümkün olmayan utangaçlığıma kapılıp, istemeyecek, reddedecektim...

Ama ikram etmediler. Hiçbirinin aklından, büyük bir iştahla yedikleri simitleri, kaşar peynirini, içtikleri demli çayı canımın çekeceği geçmemiştir... Hemen hepsi alanlarında çok başarılıydılar. Politika ve edebiyat konusunda son derece özgün fikirleri olan, araştırmacı, son derece birikimli, kısacası entelektüel insanlardı.

Bir keresinde böyle insanlardan biri hazırladığı kitap için gerekli olan bazı belge ve fotoğrafları evine getirmemi istemiştir. Günün erken saatleriydi ve ben yola kahvaltı etmeden çıkmıştım. İsteddiği belge ve fotoğrafları teslim ettikten sonra biraz sohbet ettik. O bu arada kahvaltı sofrasını hazırlıyordu... Ve sonra masaya oturup tek başına kahvaltı etmeye başladı. O an kendimden, o evdeki varlığımdan derin bir utanç duymaya başlamıştım. Bu utancımı tanıyordum; nerede olsam elimi kolumu bağlar, böyle anlarda ne yapılması gerektiğini düşünemez olurdum. Kalmakla gitmek arası koyu bir endişenin içine düşmüştüm; o ise hiç oralı olmuyor, iştahla kahvaltısını ediyordu. Bir an sessizlik oldu. Güç bela ayağa kalkıp, gitmek için izin istedim. Yüzünden duygularını okumak pek mümkün olmuyordu. Gayet sakin bir sesle, “Peki, tamam sen git,” dedi. Arkamdan kapıyı usulca kapattı...

O da müthiş bir beyindi. Birkaç yabancı dili neredeyse anadili gibi yazıyor ve konuşuyordu. Türkiye’nin sorunlarını, onun gibi, derinlemesine ve geleceğe dönük analiz edebilecek çok az insan vardı belki de bu ülkede... Sayısız kitap yazıp çevirmişti... Evinin hemen bütün duvarları cilt cilt kitaplarla kaplıydı. Ama yine de, bütün bu olağan üstülükler ve birikimler, evine kendisinin istediği belge ve fotoğrafları getiren birine, “Kamın aç mı, gel otur bir şeyler yiyelim; ya da en azından, bir bardak çay içermisin?” diye sormanın, hatta sormadan getirmenin, o son derece sıradan ve insani eylemine dönüşemiyordu.

Anlamak pek de zor değildi. Böylesi insanlar, o herkesin imrendiği, ama ulaşamadığı entelektüel birikimlerine ve kültürel, akademik saygınlıklarına, önce en yakınlarını, ardından çevrelerindeki insanları kullanarak, sömürerek, onların zamanlarını ve emeklerini gaspederek, bunları yaparken kendilerinden hemen hiçbir şey vermeden, ya da mümkün olan en az şeyi vererek ulaşmışlardı...

Yaşadıkları, bir anlamda 'benlik emperyalizmi'ydi. Kendilerini dünyanın en bilgili, en erdemli, en duyarlı insanı sayıyorlar ve böyle saydıkça, dünyayı kendi dışlarına kapatıyorlardı... Kendi krallıklarında, başkalarının hayranlığının projektörleri altında duvarlarını kalınlaştırarak ve bu duvarların arkasında, o her geçen gün biraz daha büyüyen benlikleriyle sevişip duruyorlardı. Dünyanın en yalnız, en bencil; dünyanın en soğuk sevişmesiydi bu...

Oysa, cahil sayılan, eğitimsiz, hiçbir entelektüel birikimi olmayan ve iki kelimeyi biraraya getirip, doğru dürüst bir cümle bile kuramayan halktan insanlar, yağmurlu bir akşamüstü uğradığım bu yayınevinin, taze simit, hafif yağlı kaşar yenip, sıcacık demli çay içilen masasında oturuyor olsalardı, eminim, "Gel kardeş, açsındır, simit çok taze, sana çay da koyalım, soğuktan geldin, iyi gelir," derlerdi. Ve ben, yine o çok eski utangaçlığıma kapılıp, canım çok çekse de, "Sağ olun, ben yemeyeyim, size afiyet olsun," desem de ısrar etmeyi sürdürür, mutlaka beni yediklerine, içtiklerine ortak ederlerdi...

Bir sabah, kendi işi için evine konuk olduğum insan, yetkin ve son derece birikimli bir entelektüel, bir araştırmacı yazar değil de, dünya ve edebiyat konusunda hemen hiçbir özgün fikri olmayan, kelime dağarcığı son derece yoksul, hayatı boyunca hemen hiç kitap okumamış, halktan bir insan olsaydı; eminim beni, hazırladığı kahvaltı sofrasına buyur eder, ben kibarlık edip, "hayır," desem de, bana kendi elleriyle, en azından bir sandviç

hazırlar, yanında çayla ikram ederdi...

Geçenlerde televizyonda, Tayfun Talipoğlu'nun bir programını izliyordum. Tayfun, Kastamonu Cide'nin dağ köylerinden birine uğramıştı. Tahta kapısını aralayıp, rasgele bir köy evine girdi. Onu, beli ikibüklüm, çok yaşlı bir kadın karşıladı. Evde yalnızdı. Belki de kimsesi yoktu. Yalnız yaşıyordu. Tayfun'u adeta oğlu gibi karşıladı. Okumuşlar gibi kamera meraklısı olduğundan değil; kamerayı hiç görmüyor, görse bile hiç önemse-miyordu zaten. Aklı fikri evine gelmiş bir Tanrı misafirinin gön-lünü hoş etmek ve bir de yanına yolluk bir şeyler vermektir... Tayfun'a, kurduğu turşulardan ve reçellerden ikram etmek için yanıp tutuştu... Sonra da o, evden ayrılıp giderken, tahta kapısı-nın arkasından gözleri hafif nemli, "Güle güle yavrum, her za-man gel, beklerim," diyerek, baktı durdu...

O yaşlı, ikibüklüm kadın gibi evimde yapayalnızdım. Gece-nin bir yarısıydı ve odamdaki tek kanatlı üzüntü kuşları uçmak için çabalıyorlardı... Ama uçamayıp, duvarlara, camlara çarpıp düşüyorlardı...

Tek kanatlı kuşlar... Yani son derece birikimli, bilgili, zeki ve binlerce kitap okumuş, ama konuklarına bir simiti, bir çayı ik-ram edemeyecek kadar bencilleşmiş ve kendi kralıklarına gö-mülmüş aydınlarımız, entellektüellerimiz gibi...

Tek kanatlı kuşlar... Yani evine, dükkânına konuk gelen biri-ne, yediğinden ikram etmese içi asla rahat etmeyen, ama iki ke-limeyi biraraya getiremeyen, eğitimsiz ve hayatında hemen hiç kitap okumamış halktan insanlarımız gibi...

Bu ne büyük çelişki, bu ne büyük yalnızlıktı...

Geceyarısıydı, yapayalnızdım; odamdaki tek kanatlı kuşlar uçamıyorlardı...

İki kanadı olan ve uçabilen kuşlarınsa, çoktan kanatlarını parçalamışlardı...

ÇÜNKÜ ANNELER HEP KAPIYA YAKIN YATARLAR

*17 Ağustos Depremi'nde
hayatını yitirenlere...*

Her sabah bir kuyunun başında uyanıyorum. Beni şaşırtan kimse kalmadı. Zaten herkes içimde. O çaresiz, o ölümcül sıradanlıklar ve kaba kötülüklerle birlikte...

Yatağımın kenarındaki tahta döşemelerin içinde açılmış kuyuya, hayali, yağmur altında kalmış bir çadır çiziyorum mesela. Üşümüş, öksüren çocuklar... Sonra Sosyolog Ecevit'in ayakparmakları geliyor aklıma. Çorabını, külodunu düşünüyorum bazen, temiz midir acaba? Tuhaf, çıkmayan lekeler var mıdır külo-
dunda? Acaba eşi, Sosyolog Ecevit'in külo-
dundaki bu lekeler için hangi çamaşır suyunu denemiştir?

Sosyolog Ecevit, diğer insanlar gibi, etrafta kimse yokken, kışını kaşır mı bazen... Bahçeli, ayda kaç kez mastürbasyon yapar?.. Bunları bilmek hakkımız. Mesela son günlerde, parmak atmak istiyorum bütün siyasî liderlere. Onlara parmak atınca ne tepki göstereceklerini bilmek istiyorum. Evimin enkazı altında kalıp ölmeden önceki son dileğim, şu an iktidarda olan bütün siyasi liderlere parmak atmak!..

Çok merak ediyorum, buna Sosyolog Ecevit'in tepkisi nasıl

olurdu. O beni tanımaz zaten. İyi ki de tanımaz. Tanımadığı için de şöyle derdi: "Vatandaşlarımızdan birinin, depremin halkımızda yaratmış olduğu psikolojik bozukluğun etkisiyle, bana parmak atmasını içime sindiremiyorum doğrusu..." Bakın, bu "doğrusu" kelimesi burada çok önemli. Ben de başkalarının yaşadığı acılara, yıkımlara gösterilen bu kayıtsızlığı, bu kötücül ilgisizliği içime sindiremiyorum "doğrusu..." Buradaki vatandaş-halk karşıtlığına dikkatinizi çekerim. Gazetenin birinde, bir haber yayınlanmıştı yıllar önce, "halk denize hücum etti, vatandaş denize giremedi," diye... Bu haberi de sakın Sosyolog Ecevit yazmış olmasın... Onun gözünde bir türlü vatandaş olamayan, ama her türlü enkazın altında kalan, işsizlikten sürünen, okuyamayan, evini geçindiremeyen, hiçbir aftan yararlanamayan, denize hücum edip vatandaşı rahatsız eden, sıradan, düz halkız büyük çoğumuz... Çete kurup adam öldürmek değil, ama hâlâ ve hâlâ bunları düşünüp, yazmak suçmuş ve suç olduğunu bilmemek mazeret değilmiş. Ama ben, bu günlerde her uyandığımda, yatağımın kenarındaki uçuruma bakıp, bunları düşünüyorum. Ve başka bir şey yazmak aklıma gelmiyor. Sayın liderler farzetsin ki, ben çıldırdım. Suç kavramı silindi kafamdan. Televizyonları seyrettikten, depremi yaşayanlarla gidip konuştuktan, yıkılan evlerin enkazlarını gördükten sonra, sıyırdım ben de. Olamaz mı, mümkün değil mi... Son günlerde hep cenin vaziyetinde uyanıyorum zaten. Ana rahmine dönmek istiyorum. Ama farkında olmadan büyümüşüm, dönemiyorum. Dönemeyince, başta ebedî deprem Demirel olmak üzere, bütün siyasî liderler bana durmadan parmak atıyor...

Dün akşam, bir arkadaşım annesinin ölümünü anlattı... Ailesinin evi Gölcük'teymiş. Babası pencere kenarında uyuyormuş. Annesi ise kapıya yakın. Kapıya yakın, çünkü anneler hep kapıya yakın yatarlar. Çünkü geceleri sık sık uyanırlar; kocalarını ra-

hatsız etmemek için kapılara yakın yatarlar, tavşan uykusuna. Çıt olunca uyanırlar. Çocukların açılan üstünü örtmek için... Eve bakmak için. Namaza kalkmak ve dua etmek için, kapılara yakın yerde yatarlar hep...

Ev ansızın korkunç bir gürültüyle sallanmaya, ardından çökmeye başlamış. Kırılan pencerenin boşluğu, babayı kendisine çekmiş. Anneyse, sadece yatağında ancak doğrulabilmiş... Baba, ablası ve yeğeni saatler sonra kurtulabilmiş. Anneyse... Yok. Sonrası yokmuş... Evlerin arkasındaki bir boşluğa toplu mezar yapmışlar ve anneyi oracığa gömmüşler...

Sosyolog Ecevit'e parmak atmak yasak... Ama sadece evlatları için yaşayan anneleri toplu mezarlıklara gömmek serbest!..

Böyle bir ülkede, artık yazarlar ve cümle halk, kafayı sıyrıldıkları için, akıllarına gelen her şeyi söyleyebilmelidir...

Ecevit'le, Demirel'le, Yılmaz'la, en azından deprem felaketi karşısında eşit haklara sahip olalım...

Enkaz altındayken, ölürken, canımızdan çok sevdiğimiz annelerimizi toplu mezarlıklara gömerken bile, bizden, yasalara uymamızı, ağzımızı bozmamamızı ve devlet büyüktür, dememi zi bekliyorlar...

Oysa onların da bazen çorabı kokuyor, onlar da etrafta kimse yokken kışlarını kaşıyor ve belki de olmadık zamanlarda mastürbasyon yapıyorlar...

Bugünlerde, İzmit'te, dokuz katlı bir binanın enkazı önünde, günlerdir kalkmadan koltuğunda oturan bir adam var. Acıdan katılmış ve donuk gözleriyle boşluğa bakarak tek söylediği şu: "Beni üç kere öptü... Beni üç kere öptü..." Yanına onu teselli etmek için her gelene bunu söylüyor: "Beni üç kere öptü..." Depremden birkaç saat önce, eşi yanına gelip, "Hadi yatalım," demiş. O ise televizyon seyrediyormuş. "Sen yat, ben geliyorum," demiş. Bir yaşındaki çocukları arka odada çoktan uyumuş. Ka-

rısı uyumaya gitmeden önce onu üç kere öpmüş. Oysa hep bir kere öpermiş. Deprem anında, adam oturduğu koltukla birlikte dışarıya fırlamış. İçinde eşi ve çocuğunun olduğu bina anında çökmüş. Adam enkazın önünde, koltuğunun üzerinde öylece kalakalmış. Şimdi oradan her gelip geçene aynı şeyi söylüyor o gün bugündür: Beni üç kere öptü...

Yazı yazmak istemiyorum. Ağlamak istemiyorum. Kitap okumak istemiyorum... Her sabah uyanır uyanmaz, yatağımın kenarındaki boşluğa garip şekiller çizmek istemiyorum...

Sadece sokağa çıkıp, "Katiller!..." diye bağırarak istiyorum...

Oysa ben, hep susmak, her şeyi içimde halletmek isterdim. Kimseler bilmezdi beni. Yaşamak bir yükü benim için, ağır bir günah... Herkes mutluyken ve beni unutmuşken, habersizce ve kimseyi üzmeden, incitmeden ölmek isterdim...

Oysa şimdi öyle değil... Beni üç kere öptü, diyen adamın yanında olmak zorundayım. Şimdi boşluğa hayalî şekiller çizmenin zamanı değil. Şimdi hayatta kalma zamanı. Şimdi hayatta kalarak, çıldırma zamanı...

Şimdi "işkence altındayken bile şarkı söyleme" zamanı...

Eskiden olsaydı, bu yıkım yaşanmasaydı, "Yaz yine erken bitti," derdim. "Gökyüzü ortada kaldı," derdim...

Şimdi öyle demiyorum. Çünkü çıldıranlar için, bütün mevsimler aynı artık...

Mevsimler beni kandıramaz artık. Doğayı tanıdım. O da beni, bu devlet gibi, kendisine köle yapmak istiyor. Yavaş sesle konuşmamı istiyor. Benden, kendisine kölece bir saygı göstermemi bekliyor.

Oysa ben, bütün o eksik yaşadığım yazlar boyu, hep denizin sesini dinledim. Bilinmezliğe ait ne varsa, hepsini doğada aradım ve lekesiz bir arzuyla, hiçbir şeye duymadığım tutkuyu ona duyudum.

Kelebekleri ateşimle korudum. Seviştim gökyüzüyle. Üşümesinler diye, papatyaları ısıttım alkollü nefesimle... Çevremdeki insanlar ve maddî her şey varoluşumu kirletip tıkadığında, hep ona koştum. Ölümün ve yaşamın kurtarıcı aydınlığını hep onda aradım...

Peki o, o ne istedi benim arkadaşımın annesinden?...

Ki o kadın, güllere saygısından kimbilir kaç gece uykusuz kalmıştır... Ki o kadın, eve geç kalan çocuğunu, kaç kez gökyüzündeki serseri yıldızlara sormuştur... O kadın, kimbilir kaç kimsesiz sokak köpeğini, çaresiz bir kediyi, gönülden, basit, ama hep o kutsal sevgisiyle doyurmuştur...

Hadi bu devlet acımasız, zorba, duyarsız... Hadi bu toplum doyumsuz, güce tapan, korkak... Doğanın da mı kalbi bu kadar kötüydü... Peki o, o ne istedi benim arkadaşımın annesinden?...

Bugün, depremin acılarının en yoğun yaşandığı yerlerden biri olan Değirmendere'deydim... İlçenin hemen yakınında kurulan çadırkentte dolaşırken, her şeyini depremde yitirmiş insanları, yerlere üst üste atılmış eski giyecekleri paylaşırken seyrettim... Kullanılmış bir sütyeni kontrol ediyordu, ortayaşlı bir kadın. Birden öylesine utandım ki onu bu durumda seyrettiğim için. Ama birkez görmüştüm işte.

Depremde yerle bir olan bir ilçe... Bir çadırkent... Her şeye, en amansız çaresizliğe bile alışan insanlar... Yardım için gönderilen eski bir sütyeni, dalgın gözlerle kontrol eden bir kadın... Yağmurla ıslanmış ekmekler... Ve dağların yamacında usul usul batan güneş...

Kadın kendisine baktığımı fark etti ve bir an gözgöze geldik. Hayatımda hiç bu kadar utandığımı hatırlamıyorum...

O da benden utandı ve hemen elindeki sütyeni üstüste yığılmış eski giyeceklerin arasına attı...

Oysa yarın, benim doğum günümdü. Ömrümün 40 senesi ge-

ride kalmıştı. Bu hayattan ve bu ÷lkeden sana ne kaldı, diye sor-salar, bu adırkentteki hüzünlü akşamı, yağmurla ıslanmış ek-mekleri, kullanılmış bir sütyeni kontrol ederken gözgöze geldi-ğim kadının bakışlarındaki utancı ve aresizliğı söylerdim her-halde... Yani hepimizi...

MAYIS AYI HAYATIMIZ GİBİYDİ...

Mayıs, benim için öfke ve direniş ayıdır.

Mayıs, benim için hüznü ve yenilgidir.

Mayıs ayı bitmez. Tam bitecekken yine gelir ve kendisini hatırlatır...

Mayıs ayı, eve geldiği ürpertici bir gecede, bizim çocukları astılar, diye kesik kesik ağlayan babamdır...

Bu ülkenin onuru, masumiyeti, direnişi, temiz kalmış son çocukları asılmıştır mayıs ayında, ama mayısın hıncı ve kurbanları bitmemiştir yine de...

Mayıs ayı, Almanya'nın Köln şehrinde, bana sonsuz bir hasretle sarılıp, sen İstanbul kokuyorsun, diyen Atilla Keskin'dir en çok... Çünkü, mayısın bütün öfkesi, direnişi, hüznü, yenilgisi, bitmeyen istekleri ve son kurbanı onda toplanmıştır...

En sevdiği, canından çok sevdiği insanları hep mayıs ayı içinde yitirmiştir o...

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'la birlikte yola çıkmıştır. Aynı hareketin, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun öncüleridir hepsi. Özgürlük ve adalet istemişlerdir. Bağımsız bir ülke ve o ülkede halkların kardeşçe yaşamasını istemişlerdir.

Halklar inanmıştır bu çocukların haklılığına ve taleplerine. Bir subay olan babam dahi, bir mayıs gecesi, bizim çocukları astılar, diye ağlıyorsa, yeniden geri dönüp, o günlere bir kez daha

ve derinden bakılmalıdır...

Ama kırılığandır tarih. İyilikler ve umutlar alınırsa elinden, akli kötülüğe ve zulme çalışır. Nitekim öyle oldu...

Yakalanır bizim çocuklar. Askerî mahkemelerde yargılanırlar. Kalbi bu çocuklarla olanlar, umutlarını ve heyecanlarını korkunun karanlığında gizlerler...

Askerî mahkemeden 18 idam çıkar... Hakkında idam kararı çıkanlardan biri de Atilla Keskin'dir...

Deniz'i, Yusuf'u, Hüseyin'i, Mamak Askerî Cezaevi'ndeki ön hücrelere tek tek koyarlar. Belli ki idamları kesindir artık. İntihar etmesinler diye de, hücrelerindeki lambalar koridora alınmıştır. Hüseyin İnan'ın, yani herkesin benimsediği ismiyle De-de'nin elinde "Gerilla Savaşı ve Marksizm" adlı kitap vardır ve çok az bir zaman sonra idam edileceğine hiç aldırmadan, bütün dikkatiyle okumaktadır... Yusuf Aslan'ın hücresinin duvarında ise Pir Sultan Abdal'ın resmi asılıdır. Resimde, Pir Sultan Abdal'ın boynuna idam ilmeği geçirilmiştir. Tarihin kırılma anı devam etmektedir...

Yusuf Aslan, bir ara hücrelerinden arkadaşlarına seslenir: Biz gidiciyiz, bu kesin... Kendinizi sıkı tutmalısınız! Belli ki mapusluk süreci bu kez uzun olacak sizin için. Biz gittikten sonra üstünüze çok geleceklerdir. Kendinize bir uğraş bulun. Bol bol okuyun, hatta ikinci bir dil öğrenmeye çalışın. Yoksa zamanı tüketmeniz kolay olmayacaktır...

İdamla yargılandıkları halde, birbirleriyle şakalaşmaktan geri kalmayan, ölüme bile güle oynaya, yaşam sevinçlerinden bir nebze bile yitirmeden giden insanlardır bunlar...

Hücrelerine dadanan ve yakalayıp, Abdürrezzak adını verdikleri bir fareyi kuyruğundan iple asıp, fareden çok korktuğunu bildikleri Yusuf Aslan'ın hücresinin önünde sarkıtan, onu ranzasının tepesine tırmandırıp, arkadaşlarından canhıraş feryat-

larla yardım istemesine en masum neşeleriyle gülen bu çocukları nasıl unuttur ki insan...

O Yusuf ki, tutuklanmalarından birinde polisler bıyıklarına bakıp, "Bunlar ne biçim bıyık ulan..." diyerek yolduğu için ve bir başka tutuklanışında onlara bu zevki bir daha tattırmamak için, sorgudan önce kendi bıyıklarını kendisi yolan; o Yusuf ki; elleriyle boğazını sıkıp, dilini dışarı çıkararak, "Bakın işte, beni astıklarında görüntüm böyle olacak!" diye, kendi ölümüyle bile alay eden, yaşam dolu ve korkusuz bir insandı...

Deniz, bambaşkaydı benim için. Her şeyden önce babası Cemil Gezmiş, babamın arkadaşıydı. Kadıköy'ün, masaları yeşil örtülü, yoksul esnaf kahvelerinde buluşup, acı çaylar içer, idamların gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini konuşurlardı...

Deniz bambaşkadır benim için. Atilla Keskin'in abisinden görüş günlerine gelirken Rodriguez'in gitar konçertosunu getirmesini istemiştir... Sarıldığım devrimciliktir onunkisi... Hep sevgiden söz eden Che Guevera gibidir... Yaşam sevinci, coşku, espri, hüznün ve duygusallıktır o... Rodriguez, belki de ilk kez onun varlığında, aynı anda yaşama ve ölüme çalmıştır gitarını; son bir kez içilen bir bardak hapisane çayı, son kez ciğerlere çekilen bir nefes sigarayla birlikte...

Hüseyin İnan ise okur, düşünür ve yorumlar. Hareketin gizli öncüsü odur. Boşa konuşmaz, herkes ona inanma ihtiyacı duyar. Eylemleriyle kanıtlar düşüncelerini. Sakin ve bilgedir. Bu yüzden arkadaşları ona "Dede" der...

Ama dedim ya, kırılgandır tarih, iyilikler ve umutlar alınırsa elinden, akli kötülüğe ve zulme çalışır...

Önce, Deniz'i götürürler idam sehпасına... Deniz, masaya çıkmadan önce, orada hazır bulunanlara, bizi cezaevinden yangından mal kaçırır gibi kaptılar, havalandırarak getirdiler; ayak-kabılarımızı bile bağlamamıza fırsat vermediler; postallarımın

bağlarını bağlasınlar; asıldığında ayağımdan düşmesini istemem, diye bağırır. Sonra gardiyanlar onu masaya çıkartır. Bir gardiyan ilmeği açar, genişletip, boğazından geçirir. Deniz, o anda son sözlerini söylemeye başlar: “Yaşasın tam bağımsız Türkiye! Yaşasın Marksizm-Leninizm! Yaşasın Türk ve Kürt halklarının kardeşliği! Yaşasın işçiler, köylüler! Kahrolsun emperyalizm!..”

Deniz asılırken, Yusuf Aslan’ı getirirler oraya ve Yusuf Aslan oradakilere, duydum Deniz’in sesini, der. Darağacı bu defa onun için hazırlanır. Yusuf çıkar bu defa taburenin üzerine ve son kez şöyle der: “Ben ülkemin bağımsızlığı ve halkımın mutluluğu için, bir defa, şerefimle ölüyorum. Sizler, bizi asanlar, şerefsizliğinizle hergün öleceksiniz! Bizler halkımızın hizmetindeyiz, sizler Amerika’nın... Yaşasın devrimciler! Kahrolsun faşizm!..”

Ve sonra sıra Dede’ye, Hüseyin İnan’a gelir. Sigara içip içmeyeceğini sorarlar. İçmeyeyim, der. Sonra orada bekleyenlere döner ve ayağındaki lastik ayakkabıları göstererek: “Söyleyin babama, yarın ayağımdaki bu lastik ayakkabıları görüp, doğru dürüst bir ayakkabısı bile yokmuş diye, üzülmesin. Askerî cezaevinde, ayakkabılarımızı giymemize bile fırsat vermediler. Ayakkabılarım cezaevinde kaldı. Onlara hediyem olsun...” Savcı, sözünü kesmek için, “Sehpaya çık,” diye bağırır. Hüseyin İnan, masanın üzerinde, gayet sakin; “Sabırlı ol, çıkacağım,” der. Ve tabureye çıkmadan, masanın üzerinde son sözlerini söyler yüreklice: “Ben, şahsî hiçbir çıkar gözetmeden, halkımın mutluluğu ve bağımsızlığı için savaştım. Bu bayrağı, bu ana kadar şerefle taşıdım. Bundan sonra bu bayrağı Türk halkına emanet ediyorum. Yaşasın işçiler, köylüler ve yaşasın devrimciler. Kahrolsun faşizm!..”

Diner, ağır kapıların ve acımasız kilitlerin gürültüsü... Diner, zincir şakırtılarının sesi... 1972 yılının 6 Mayıs’ıdır...

Bir kişi daha götürülse idama, bu Atilla Keskin olacaktır. Ama daha başka kimse götürülmez. Son idam edilen Hüseyin İnan'dır. Ama vasiyeti kalır Atilla Keskin'de... İdama, darağacı-na götürülürken, Hüseyin İnan, can yoldaşından, Atilla Keskin'den tek bir şey ister: "Eğer birgün kurtulursan bu zindanlardan, eğer birgün  zg r olursan, bir sevdiğin olursa ve ondan da bir oğlun olursa, ne olur benim adımlı koy..."

Ölmeden  nceki son isteği budur Dede'nin...

Aylardan mayıstır. Zulüm ve dostluk, inanç ve erken ölüm birbirine karışmıştır; ama unutulmayan tek bir şey vardır: Verilen sözler... İnsanın alnına yazılır. Üstelik aylardan mayıssa ve darağacına giden insanlar en sevgili arkadaşlarsa, dostlarsa, umutlarsa, direnişlerse ve sözkonusu olan onların son dileğiyse...

Atilla Keskin, Mamak ve Niğde cezaevlerinde dört sene kaldıktan sonra, 1977 yılında yurtdışına çıkar. Kendi gibi yürekli bir kadını sever. Bu kadından bir oğlu olur. Unutmak mümkün müdür o son sözleri: "Eğer yaşarsan, eğer bir kadını seversen, eğer ondan bir oğlun olursa, ne olur benim adımlı koy..."

Ve dünyaya gelir o  ocuk. Hiç şüphesiz, adı Hüseyin İnan olur. Dede İnan...

Almanya'dır gurbetin adı... Aradan yıllar geçer, Hüseyin İnan büyür. Sürgünlük büyür, büyür vatan hasreti, büyür yirmi iki-yirmi üç yaşında asılan yoldaşların özlemi...

Ve birgün, küçük Hüseyin İnan, spor yaptığı yerden dönerken, sırt çantası yoldan geçen bir kamyonu takılır. Tekerleklerin altına sürüklenir birden Dede İnan. Ve o an can verir... Ve ne acıdır ve ne tuhaftır ki, aylardan mayıstır... "Oğluna benim adımlı koy," diyen yoldaşın adını taşıyan ilk oğlu, ilk g zağrısı yine mayıs ayında alınmıştır Atilla Keskin'in elinden. Alınmıştır yaşamdan...

Mayıs devlet midir?... Mayıs öfke ve direniş midir?... Mayıs zulüm müdür?... Mayıs hüznün müdür?... Mayıs, bu ülkenin asılan son masum ve lekesiz çocukları mıdır; kırılan tarih mi, yoksa hayatın ta kendisi midir Mayıs?... Nedir Mayıs?...

Masumken ölmüştür Hüseyin İnan, tıpkı ismini aldığı Hüseyin İnan gibi, onun yoldaşları gibi... Bu yüzden annesi, beyaz bir tabuta konulmalı, diye diretir. Almanya'da günlerce beyaz ve küçük bir tabut aranır. Sonunda bulunur o beyaz tabut. İçine Hüseyin İnan konur... İçine Türkiye konur... İçine, bu ülkenin yitip giden masumiyeti, darağacına korkusuzca, hatta güle oynaya giden ve kendi ölümleriyle bile alay eden lekesiz, yiğit çocukları konur...

12 yaşındaki İnan'ın arkadaşları, mezara o an üzerlerinde ne varsa, çiçeklerini, kasetlerini, ayakkabılarını, walk-man'lerini, şapkalarını atarlar...

Ağlamak ayıptır ya devrimciler için, hep içimize akıtırız ya o içimizi dağlayan gözyaşlarını... Yüreği avucunda bir şair bozar bu kalpsiz geleneği; Atilla Keskin'in en yakın dostlarından şair Nihat Behram bozar... Ben ağlıyorum ve kimseden izin almıyorum, der... Ve işte o an boşanır gözyaşları... Ve Atilla Keskin, yoldaşları birkaç metre ilerde asılırken ağlamayan Atilla Keskin, tam 21 yıl sonra, ilk oğlu Hüseyin İnan'ın mezarı başında ağlamaya başlar.

22 yıldır dönemediği ülkesi Türkiye için, o cesur ve yiğit yoldaşları için, her geçen gün yokedilen masumiyetler ve inançlar için, kirletilen umutlar için ve bunların hepsini o kısacık, o ceylan ömründe taşıyan ilk oğlu Hüseyin İnan için ağlar. Doyasıya ve katıksız ağlar. Onca yıl, biriktirdiği her şey için, sustuğu ve içine attığı her şey için... Tıpkı babamın, bir Mayıs ayında, bir gece vakti eve gelip ve hepimizi uyandırıp, "Biliyor musunuz, bizim çocukları astılar," diye ağlaması gibi...

Yine de özlenir hayat, yine de özlenir, ne kadar kirlense de Türkiye ve İstanbul... Ve Atilla Keskin, bana memleket hasretiyle, sen de İstanbul'un kokusu var, diye gözyaşlarıyla sarılır...

Bir kere gelenek bozulmuştur. Artık çok şey birikmiştir içimizde. Zehirlenmemek için, ne hissediyorsak öyle olmalıyız ve öyle davranmalıyızdır...

Ve Nihat Behram, 12 yaşında, evine dönerken bir kamyon altında kalan Hüseyin İnân için şu dizeleri okur mezarının başında:

"Acıların sessiz, sözsüz kuşlarını bıraktın şarkılarımıza..."

Ölümlerde ağlanmasın diye ezberlemiştik; senin için ağladık...

Çünkü, bahar günü yürek taşımanın ölçüsüydü senin için ağlamak...

Can üstünde parçalanmış senin gibi bir çiçeğe ağlanır..."

Anladım, mayıs her şeydi... Öfkeydi, direnişti, zulümdü, yenilgiydi; o cesur ve yiğit yoldaşlardı, ölümüyle alay eden Yusuf Aslan'dı, babası üzülmesin diye ayakkabılarını arkadaşlarına hediye ettiğini söyleyen Hüseyin İnân'dı; asılmadan önce, Rodriguez'in gitar konçertosu eşliğinde içilen son çay ve son sigaraydı; babamın, bizim çocukları astılar, diye kesik kesik ağlamasıydı; Atilla Keskin'in, sen İstanbul kokuyorsun, diye bana sarılmasıydı... Beyaz bir tabutun başında hep birlikte söylenen o son dizelerdi...

Mayıs hayatımız gibiydi. Doyasıya aşık olduğumuz, tekrar tekrar sevişsek de, o hep özlediğimiz yere bir türlü ulaşamadığımız, bu yüzden acı çektiğimiz, acı çektikçe hasretle bağlandığımız sevgilimiz gibiydi mayıs ayı...

Mayıs, hayatımız gibiydi...

BATMAN HADEP İL BAŞKANLIĞINA TUHAF BİR TÜRK SEÇİLDİ!..

Göz doktoru Şakir Kakaliçoğlu¹ tuhaf, çok tuhaf bir adam... Batman'da beni konuk ettiği evinin bahçesinde, gecenin bir yarısı, içtiğimiz rakıdan değil, en çok hayatımızı vakitli vakitsiz yaralamış olan kederlerden, ölümlerden, hasretlerden bir hayli sarhoş olduğumuz bir anda, masada Kant'tan, Hegel'den, Nietzsche'den metinler okuyup; birgün buralarda, bu acıların hükümündeki coğrafyada çok şey değişecek, diyebilecek kadar umutlu olduğu için çok tuhaf...

“Sen bir Giresunlusun, denizden uzak yaşayamazsın, senin ne işin var Batman'da,” diye sorduğumda, “Giresun'u, ordaki insanları çok özlüyorum; ama burda da yolda gördüğüm herkese selam veriyorum; herkes selamımı alıyor; bu o kadar büyüğü bir şey ki, bilemezsin; işte bu yüzden buradayım en çok,” dediği için çok tuhaf...

Beş yıl doktorluk yaptığı Diyarbakır'dan sonra tayini İstanbul'a çıkmış; ama o altı ay sonra, ben Batman'da görev yapmak istiyorum, diye, o yıllar (1992-93) sabah ve akşam olmak üzere

1 Doktor Şakir Kakaliçoğlu ne yazık ki karşılaştığı çok büyük baskılar sonucu HADEP il başkanlığı görevini bırakmak, hatta Batman'ı terk edip yurtdışına kaçmak zorunda kaldı...

günde iki kişinin enselerinden tek kurşunla vurularak öldürüldüğü ve adı "ölüm kenti"ne çıkmış olan Batman'a tayin ettirmiş kendisini... Bu isteğiyle de benzersiz bir tuhaf o...

Batman, onu, dünya iyisi bir Kürt kıızıyla nikahlandığı gün, nikah dairesinin yakınlarına düşen ve sesi insanların yüreğini karartan, davetsiz bir roketle karşılaşmış!..

Onun deyişiyile, bölgede düşük yoğunluklu bir savaş, ama Türkiye'nin başta batısı olmak üzere her yerinde de yüksek yoğunluklu bir unutma sürüyordu... Bu yüzden, kan hep içeri akıyordu.. Kirli bir savaşın, kirli kanı...

Bütün bunları yaşayınca, daha öncekilere hiç benzemeyen radikal bir tuhaflıkla kendini Kürt halkına, bu halkın acılarına, sıkıntılarına, hasretlerine adadı ve Batman HADEP il başkanlığına adaylığını koydu...

Ben ona, "Sen bir Türksün, HADEP'e seni hiç il başkanı seçerler mi, bu bölgede bunun bir örneği var mı," diye sormadım...

Ama o bana, Rus şair Yevtuşenko'nun, Nazilerin Babi Yar'da yaptığı Yahudi katliamına şiddetle karşı çıktığı için, kendisine, "Sen bir Russun neden karışyorsun bu işe," diyenlere, bu katliama karşı çıktığım için asıl şimdi gerçek bir Rusum, deyişini hatırlattı...

Sonra sustuk; sonra ikimizin de gözlerimizin önünden, yüreklerimizi yırtan ve artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını derin bir sızıyla hatırlatan görüntüler geçti...

Yedi aylık bebekleriyle gözaltına alınan anneleri; yataklık suçundan yıllarca hapse mahkum edilen ve kesilmiş ağaçlar gibi hüznü, 80 yaşındaki dedeleri; haysiyetinden başka tutunacak kimsesi kalmadığı halde tecavüze uğrayan gelinleri; bölgedeki gerçekleri anlatan gazeteleri sattıkları için satırla doğranan, henüz bir serçe kadar bile ömür sürmemiş, melekler kadar saf ve cesur olan esmer çocukları... Sabrın ve en güçlü tesellilerin bile

çaresiz kalıp, terk ettiği yakılmış köyleri, acıdan ve kederden dilsizleşmiş göç yollarını...

Ve ölümleri... O hayata sevdalı, bu yüzden erken gelen ve-
dayla son bakışları kırılgan ve gökyüzünde hiç yer bırakmayacak
kadar yeniden soluk almayı özleyen ölümleri seyrettik, kimbilir
kaçıncı kez; ve varlığımızın sınırlarını yakma pahasına...

İşte belki de tam bu anda, evinin önündeki yolları sökerek
geçen panzerlerin üzerindeki ısıldaklar, gözlerini kör eden bir
acımasızlıkla, onu ve ailesini tarıyorlar; ardından polisin video
kamarası bu ışık tarrakasında kimliğini ve ideallerini bölücü ve
sakıncalı olarak kayda geçiyordu...

Oysa o, iyi kalpli, cesur, ama en çok da tuhaf biriydi...

Tuhaf biri olmasa, güzel bir çoğunlukla HADEP'in bölgede-
ki ilk Türk il başkanı seçildiğinde, nasıl böyle bir şey olduğunu
soranlara, "Ne olur bunu bu kadar abartmayın, asıl önemlisi, bu-
rada Sokrates'i Arapça orjinalinden okuyan imamlar var, asıl bu
insanları inceleyin," der miydi...

Çok üstüne gelenleri; "Bir Türk olarak HADEP'in Batman İl
Başkanı seçilmem inanın çok önemli değil; burada mücadele
eden her Türk rahatça il başkanı olabilir; ama asıl şu köşede bir
anahtarcı var, bütün gün Ravel'in Bolerosu'nu dinliyor, çok en-
telektüel bir insandır, gelin tanıştırayım sizi," diye ısrarında di-
retir miydi...

Çok çaresiz kaldığı zaman, merkez ilçe yönetim kurulu üye-
si Veli Ömer'i örnek gösterir, "Bakın," der miydi son bir gayret-
le: "Bakın, benim il başkanı olmam ne ki; Veli Ömer bir imam-
dır, bir din adamıdır; ama Marksist klasikleri ezbere bilir, üstel-
lik diyalektiğe inanır, gelin sizi ona götürüyüm, konu sizi açmaz-
sa Latin Edebiyatı'ndan bahseder ve Latin Edebiyatı tutkusu yü-
zünden, okuduğu romanlarla birlikte 12 Eylül öncesi nasıl gö-
zaltına alındığını anlatır size..."

İmamların, mellelerin (yörede din adamına verilen ad) neden halkıyla birlikte zulme karşı direndiğini soranlara, yine bir din adamının sözleriyle cevap verir: “Kur’an-ı Kerim’e inananlar nasıl zalimlerin yanında yeralırlar; nasıl cinayetlere göz yumar, hatta nasıl cinayet işlerler; çünkü Kur’an’da ibadetle ilgili 60 ayet varsa, zulmü yasaklayan 700’den fazla ayet vardır...”

Polisler daha önce nasıl bastılsa, o il başkanı olduktan sonra da öyle, yani çok eski, çok kanıksanmış bir alışkanlıkla HADEP’i basıp, içeride kim var, kim yok gözaltına, tehdit altına, işkence altına götürdüklerinde, o kadar insanın içinde en çok ona kızıp, en çok ona öfkelenmişler. İl başkanı olduğu, insanlara bilinç ve umut verdiği için değil; bir Türk nasıl, HADEP il başkanını olur, diye; evet, en çok bunun için yüklenmişler ona ve durup durup, “Bu durum bizim çok ağrımıza gidiyor, yapmayacaktın,” demişler... Oysa o binbir tuhaf haliyle ve böylesi yerlerde asla geçerli olmayacak o çok eski kibarlığıyla bir türkü, “Ben şimdi asıl, insan bir Türk oldum, neden bu kadar üzüldüğünüz ki,” dese de, bu sahiciliğe, bu bıçak sırtı insanlık gerçeğine onları bir türkü inandıramamış...

Onun bu tespitiye inanmamakla kalmamış, merkez yönetim kurulundan bazı arkadaşlarına, “Siz hâlâ dağa çıkmadınız mı,” diyerek, onları meşru zeminlerden kopartmak isteyip, karşılarına almak amacını taşıyan, barışa hiç şans tanımayan tutumlarını ve iflah olmaz kuşkularını sürdürüp durmuşlar...

“Peki, cinnetin günlük bir alışkanlık halinde yaşandığı bir ortamda, nasıl böylesi çocuksu bir umutla varolabiliyorsun; yoksa ayakta kalabilmek adına ve kendini avutmak zorunda olduğun için mi her bahar, her gün doğuşunda, her ölümle hayatın adeta bir kader dansı yaptığı o ertelenmesi imkânsız trajik anda, bu umut masalını bir son dua gibi, bir yaşam telkini gibi kalbine mi fısıldıyorsun?” diye soruyorum ona...

Ama onun yanıtı çoktan hazır: “Umut masalı filan değil bu, adım gibi eminim, eğer Barış Treni engellenmeyip 1 Eylül’de Diyarbakır’a ulaşıyorsa, o treni inan 500 bin kişi karşılayacaktı... Ne olur abarttığımı düşünme; çevre illerden, ilçelerden insanlar, Barış Treni’ni karşılamaya kollarına serum şişeleri bağlanmış olarak geliyorlardı. Polis yollarını kestiğinde, ‘hastayım, hastaneye yetişmek zorundayım,’ demek için insanlar bu masum oyunu da oynadılar; çünkü her şey Barış Treni’ni karşılamak içindi... Kum taşıyan kamyonların arasına saklandılar, kumların içine gömdüler kendilerini; haysiyetli bir barış içindi bütün bunlar...”

Hem nasıl umutlu olmam, ben... HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak güvenlik kuvvetlerinin engellemeleri ve alabildiğine yağan yağmur nedeniyle Bingöl’de yapacağı konuşmaya üç saat geç ulaşabilmişti; oysa o sırada binlerce Bingöl’lü genel başkan alandan hiç ayrılmadan, orada öylece, tarifsiz bir sabır ve dinmeyen bir heyecanla bekliyorlardı. Genel başkan onlara yağmur nedeniyle konuşmasını kısa keseceğini söylediğinde insanlar buna büyük tepki gösterdiler, “Hayır uzun uzun konuş, bizi düşünme sen,” diye bağıldılar, nasıl bu kadar umutlu olabiliyosun, derken, bunu yaşadığımı biliyor muydun...”

Bunu bilmiyordum, ama Bingöl’ün köylerine hâlâ gıda ambargosu uygulandığını biliyordum.. 12 kişilik bir aileye, bir ayda ancak 6 kilo un verildiğini biliyordum. O, bunları bana anlatırken, alanda, hızı hiç kesilmeyen soğuk yağmurun altında, inatla ve heyecanla bekleyen insanların, öfkeden kutsallaşan o benzersiz ve insanın içine işleyip ölene dek silinmeyecek ifadelerinin nasıl olduğunu, sanki görmüş, hissetmiş ve belleğime kazımızcasına biliyordum...

“Peki, hepsi bu kadar mı, hiç umutsuzluk, gönülsüzlük, hiç yılmıyacak yok mu,” diye soruyorum kimbilir kaçınıcı kez. Önce susuyor, susması tedavisi mümkün olmayan kronik kibarlığın-

dan, yoksa hemen söyleyecek çünkü, bakışlarından anlıyorum...
Sonra, dayanamıyor, dilinden dökülüyor: “Var,” diyor, “olmaz mı, var, ama, bize ait değil bu umutsuzluk, gönülsüzlük, yılgınlık; işin kötüsü, size Batı’da yaşayan aydınlara, demokratlara, sosyalistlere, ben insanım ve barıştan yanayım, diyenlere ait... Nedeni sizsiniz bütün bu saydıklarımın...”

“Çok ısrar ettin, anlatayım,” diyor ve ardından sükun ediyor isyan mı, sitem mi, bizden yana son bir umut arayışı mı olduğu kesin olarak belli olmayan, tanıklıkları, sözleri. “Özellikle 28 Şubat’tan beri, yani devletin, buradaki acımasız savaşı unutturup, bütün dikkatleri, yapay olarak yarattığı laik-anti laik kavgasına çekmesinden beri, bizler geçmişte hiç olmadığı kadar baskı altındayız. Öyle ki, partide, erozyon üzerine bir panel düzenlese bile polis gelip partimizi basıp, siz illegal eylem yapıyorsunuz, diye oradakileri gözaltına alabilir!..

Bizler artık bu baskılardan o denli bunaldık ki, siyasi etkinliklerimizi taziyelerde (ölen birini anma toplantısı) ya da düşüncelerde gerçekleştirebiliyoruz. Partimizin Siirt ve Bismil il başkanlıklarını ziyaretleri zorbalıkla engellendi. Susurluk Mitingi’ne katılmamız engellendi... Batı’daki hiçbir parti bu engellemeleri, bir faksla bile olsun, kınamadı...”

Evet, haklıydı düşüncelerinde, sözlerinde; yaşadığı yöredeki fotoğraf, Batı’ya gönderilirken, üzeri, düşmanlığın provokasyon kalemleriyle adeta tanınmaz hale gelene dek çarpıtılıp bozuluyordu. Çözüm, bölgedeki fotoğrafın hiç çarpıtılıp, bozulmadan; üzerine düşmanlığın provakasyon kalemleri hiç değmeden Batı’ya ulaştırılmasıydı...

Bunun içinse, Batıdaki insanların sonsuz desteği, ardı hiç kesilmeyecek ilgisi, en zor durumda bile gölgelenmeyecek olan sevgisi ve barış inancı gerekliydi... Savaştan, kendi kötücül iktidarlarına sağlam bir çıkar geleceği uman silah ve medya tekel-

lerinin acımasız gücü, ancak böyle kırılabilirdi: Fotoğrafın gerçeğinin, insanlara en kısa zamanda ulaşabilmesiyle...

Bu da, öyle orada, yani batıda, hiçbir şey yapmadan, sadece bekleyerek ve yorum yaparak olacak bir şey değildi...

Bu fotoğrafın gerçeğini, gelip buradan alıp, batıya götürmenin ağır bir bedeli vardı...

Bu bedeli ödemeyi göze alanların hakkıydı ancak barış ve sonsuz kardeşlik.

Yoksa kan, hep içerlere bir yerlere akacaktı... Kirli bir savaşın kirli kanı...

HADEP'in Batman il başkanı olan Giresunlu Dr.Şakir Kaka-liçoğlu, bu fotoğrafın gerçeği batıya bir ulaşabilse, bu ülkeye mutlaka barış gelir, diyordu. Ne olursa olsun, bu dileğiyle, barışı isteyen ve bunun için hayatını ortaya koyan bütün o güzel ve tuhaf insanlar gibi sevlmeyi hak ediyordu...

Verdiği selamları görmeyenlerin, birgün elbet görüp karşılık vereceğini umuyor ve ardında umut olduğunu hissettiği bir boşluğa, hiç durmadan selam gönderiyordu...

KARANLIK ÖYKÜLERİN AYDINLIĞINA BATTIKÇA

Anladım... Yaşamın bir mantığı yok. Gizli ve açık bir anlamı yok...

Çok düşündüm... Sürekli olarak düşündüklerime ve yaptıklarım bir mantık bulmaya çalıştım; ama bu çabam bir süre sonra çok saçma ve gülünç gözüktü bana. Aslında ruhumu, düşüncelerimi, anlam olarak saydığım şeyleri içine yerleştireceğim bir taslak arıyordum kendime hep.. Bu taslaklar, beni, içimde bir yere gizlenen saçmalık düşüncesinden ve zaman zaman depreme dönüşen ruhsal sarsıntılarımdan koruması içindi...

Aslında şu gerçek var ki, bütün bunları beni kendilerine benzetmeye çalışan, o "çok tanıdık," ama çok uzak insanların arasında duyumsuyorum...

Ev sahibi bugün ihtar çekti. Yeni ev için depozit, peşinat gerekli.

Dergiden avans çekmeliyim. Verirler vermesine de, ben nasıl isteyeceğim. Hep zor gelir bu işler bana... Bir gün içinde, ruhsal derinleşme, erdemi ve hayatın anlamını arama çabasıyla; günlük hayatın bayağılığı ve sıradanlığı arasında, kimbilir kaç kez gidip geliyorum...

Çevremdeki insanların içtenliğini, bütün sahiciliğiyle içimde hissetseydim, hayatıma bir mantık aramazdım belki de; ama yine de bazen, hayatı, dünyayı dönüştürmek, yakıcı bir isteğe, bir

tutkuya dönüşüyor içimde. Bazen bütün anlamların ve değerlerin buluşma noktası gibi duyumsuyorum kendimi. Sanki bana doğru akıyor öksüz bırakılmış, incitilmiş bütün tarih nehirleri... Saçlarımı asi rüzgârlar savuruyor. Böyle anlarda güzelin ve çirkinin; iyinin ve kötünün gerçekte ne olduğunu bütün çıplaklığıyla içimde hissediyorum...

Kira ve depozit dünyanın parası tuttu.

Ustalar yarın duvarları boyamak için gelecekler. Boya parası ne kadar tutar acaba? Aldığım maaşla artık geçinemem. Bir yerlerde daha yazmalıyım. Aslında ne çirkin bir şey, insanın yaşamını sürdürebilmek için yazmaya mecbur olması.

Oysa yazmak, benim için her şeyden önemli. Soluk almak gibi bir şey benim için yazmak. Yazmak benim için, varoluşum neredeyse, onun en önemli dayanağı. Yazarken varlığımın soluk aldığını hissediyorum...

Ama yazdıklarımın karşılığında para kazanmak fikri, sürekli olarak varlığımın soluğunu ve düşlerimi zehirliyor...

Eve yeni perde dikilmesi gerekiyor. Balkon kapısının camı kırık, takılması lazım. Banyodaki muslukları onarması için tesisatçı çağırmalı...

Muhtardaki nüfus kaydımın nakli yapılacak...

Hem bu kadar güçlü ve tutkulu, hem bu kadar yenik ve ölüme dönük nasıl olabiliyorum? İçimde iki farklı ruh kıyasıya çarpışıyor sanki... Bu savaşın ortasında kalakalmış gibiyim.. Benim gibi zıt düşünce ve istek kutupları arasında gidip gelen kaç kişi vardır bu dünyada?.. Niye insanlar kendilerini anlatmıyorlar? Neden çelişkilerini anlatmaktan korkuyor insanlar?.. Dağılıp çözülmekten mi korkuyorlar? Yoksa çok küçük bir azınlık mıyız, bu çelişkileri, bu gidip gelmeleri yaşayan?.. Lanetlenen bir azınlıktan olmak ilk anda ürkütücü görünüyor, ama aslında öyle değil...

Hiç değil...

Kendilerine hep lanetlenecek azınlıklar arayan o büyük çoğunluğın yaşamı, bana hep daha ürkütücü görünmüştür...

Doğalgaz kapıya kadar gelmiş, ama içeri hat çekilmesi gerekiyormuş... Bu da dünyanın parası. Galiba bu kış da elektrik sobalarıyla ısınacağım.

Telefon parası çok fazla geliyor. Ne yapsam, dergiden mi arasam insanları acaba? Off, sıcak, bu yaz çok sıcak... Unutma, o iki kişiye iş bulunacak. Kitaplar için yayınevinden koli alınacak. Birkaç tane de koli bandı...

İçinde bulunduğum azınlık, çoğunluk tarafından lanetlense de, yaşamın bu örgütlenişi; bu bayağılığın, yani bu duygusal sefaletin örgütlenişi, benim gibilere çok büyük acı verse de, bu acının içinde kutsal ve özel anlamlar, duygular, serüvenler saklı aslında..

Çok düşündüm, bana yaşama sevinci veren, bu azınlıktan biri olmaktı hep... Bana yaşama sevinci veren, aykırı, farklı ve bu farklılıktan dolayı çile çeken biri olmamdı... Herkes gibi biri olmaktansa, lanetlenmiş olmayı hep anlamlı buldum hatta bir tür bahtiyarlık saydım...

Lanetlenmek ölümcül bir mutluluk katıyor hayatıma. Hayatın, gerçeğliğin görünmeyen yüzlerine inanabilme, arka bahçeleri hissedebilme sezgisi ve o içe doğuş hassasiyeti, varlığıma anlam katıyor...

Acı çekmek irademi güçlendiriyor; yaşadığımı hissettiriyor bana...

İstediğim an kendimi hiçliğe savurabiliyorum. O an dilediğim kadar hiçliğin tadına varabiliyorum... İstediğim an, lanetlenmişliğin o kutsal, o soylu acısını hissediyorum, dilediğimce...

Üç kilo mat vernik alınacak. Bir de alçı ve tiner. Ustalara eli milyon lira verilecek... Tuvaletin sifonu bozuk, değiştirilmesi

gerek. Kıyıda, köşede zor günler için biriktirdiğim para da bitti. Dergiden avans istemekten başka çarem kalmadı. Olmazsa yayınevinden isterim...

Dün bilgisayar işleriyle uğraşan bir arkadaşımla görüştüm. İşsizliğin boyutlarını anlattı bana: Açlık tehlikesiyle karşı karşıya olan arkadaşları varmış çevresinde...

İşsizlik ve ardından açlık!.. Yaşamın bunca eziyetinin yanında, bir de açlık!..

Bazen hiçbir şey hissetmiyorum. Ruhum, ölü bir taş gibi soğuşumu tıkıyor. Çok korkuyorum böyle zamanlarda. Bana aşk, keder ve inanç aşıl原因 Tanrının, içimde öldüğünü hissediyorum...

İçimden taşan o saf bilgilerin kuruduğunu fark ediyorum... Günlerce tek bir satır bile yazamıyorum. Hayatımı sadece aklımla yürütüyorum böyle zamanlarda. "Bari gündelik, sıradan maddî işlerimi yoluna koyayım, diyorum..." Ama aşık olduğumda, ruhumun içindeki ölü taş yeniden canlandığında, dünyayı bütün ışıkları ve renkleriyle yeniden görmeye başladığımda, hissettiğim acının, aslında aşkın acısı değil, onca zaman içimde ölü bir taşla yaşadığım günlerin acısı olduğunu anlıyorum...

Anlıyorum ki, onu bulana dek hiçbir şey hissetmeyen ruhuma yaktığım ağıtmış bu acı aslında...

Onca zaman sonra aşk yeniden bana döndüğü için, ona ürperişler ve sarsılışlarla sarılıp, onu bağışlamamış bu acı...

Telefon nakli için Gayrettepe Telefon Başmüdürlüğü'ne gitmem gerekecek. Dilerim uzun sürmez işlerim. Günlerdir doğru dürüst bir şey okuyamadım. Kendimi çok eksik hissediyorum... Nakliyat şirketi için Orhan'ı aramam lazım. Onun tanıdığı vardır... Acaba bir bankadan tüketici kredisi mi alsam? Ama kredi faizleri çok yüksek. Çok fazla açılmasam daha iyi. Olduğu kadar. Yoksa para için yazı yazmaya başlarım, bu anlamda özgür-

lüğümü korumam lazım. "Her şeyim olsun," dersem özgürlüğümü yitiririm. Bugün yanıma birkaç kitap almalıyım, tesisatçıyı beklerken belki birkaç sayfa okurum...

Kendimi sürekli gözetiyorum. Ne kadar basitleştirdim, ne kadar alçalıyorum, farkındayım her şeyin. O doyumsuz telaşımın nabızı, hep avuçlarımda. Sonsuzluğun neresindeyim; sınırları aşabilecek gücü nereden ve nasıl alabilirim; her şeyin farkındayım...

Hazırım, beni içimden değiştirecek her yeni yaşantıya hazırım.

Neyse bedeli bu yeni yaşantının, içime girip beni geliştirecek olan kaderin sızısı neyse, sessizce karşılamaya hazırım... Çünkü artık oynayamıyorum kimseye. Çünkü kendimi acımasızca gözetliyorum. Beni benden başka kimse görmüyor. Yıkıyorum kendimi, acımasızca hırpalıyorum. Çünkü bıktım böyle ikili yaşamaktan.

Aile içindeyken, yakın çevremi gözetimi altındayken, bakın aslında ben o bildiğiniz çocuğum; bir yere gittiğim yok; düşüncelerim aslında o kadar da aykırı değil, çok uzaklarda değilim; çağırırsanız gelirim, yoo, endişe etmeyin; ben o yine bildiğiniz insanım, demekten, böyle davranmaya çalışmaktan tükendim artık. Oysa hep bilinmeyenler çekti beni...

Yasadışılığın, o içimi kamaştıran büyümlü yolculukları çekti... Ruhumu heyecanla teslim edeceğim ve karanlığı ibret verici o öyküler çekti...

Hep karanlık gözüken, ama dibi, derinliği apaydınlık olan o öykülere çekip gitmek istedim hep... Çekip gitmek...

Ama ailem, yakınlarım, beni hep bildikleri gibi yanlarında görmeyi isteyen o "çok tanıdık", ama çok uzak insanlar kırılmasın diye, hep ikiye böldüm kendimi...

Bir yanıma, burada, bu insanlara bıraktım. Korktum onların yanında kendimi ele vermekten. Yanlarında ruhumu, düşüncelerimi...

rimi, duygularımı, taslakların içine yerleştirdim. Çerçeveledim...

Bir yanımı çekip gitti, o ibret verici karanlık öykülere. Bu yüzden, bu ikiye bölünmüşlük ve hiçbir yere tam ait olamayış yüzünden, çok aşağıladım kendimi, çok kınadım...

Ama farkındayım her şeyin. Ne kadar çelişkiye düşersem, ne kadar çok hissedersen parçalanmışlığımı, aşk o kadar çok birikiyor içimde...

Aşk, ölüm gibi bakıyor bana. Her geçen gün güzelleşen bir ölüm gibi... Karanlık öykülerin aydınlığına battıkça...

FAHİŞELERİN VARLIĞINA ŞÜKREDECEK KADAR YALNIZDI GENÇLİĞİM

Ne tuhaf şey şu yazmak. Ne tuhaf şey, şu yazmanın sırrı...

En yakınındakiyle bile paylaşamadıklarını, yüzünü bile görmediğin, ama seni anlayacağına inandığın, çok uzaktaki biriyle her şeyini paylaşmak ne tuhaf...

Yıllar önceydi. Ertesi akşam annem üzülmesin diye askere gidecektim. Bilirsiniz, anneler ne isterse o olur bizimki gibi Akdeniz ülkelerinde...

Özellikle biz erkekler, birisini çok beğendiğimizde, hatta öleceğimizi sandığımız anlarda bile, anne, ya da anneciğim, deriz... Bir keresinde gözümüzün önünde iki polis vurulmuştu. İkisi de, “Yandım anam,” diye yere düştüler, hiç unutmam.

Anneler isterse asılmaya bile gideriz...

12 Eylül günleriydi...

Yenilginin, direnişin, işkencenin, tutsaklığın, kaçaklığın, nihayetsiz zulümlerin, erken ölümlerin iklimindeydi ülke... Bense hem bu iklimi iliklerime kadar hissediyor, hem de ulaşılmaz yalnızlığımı ve hiç de tercih etmediğim kimsesizliğimi yaşıyordum bir yandan...

Sevdiğim kadınların bana acıdığı yıllardı...

Kime yakınlık duyup bağlanmak istesem, bana değil, arkadaşlarıma, “Durumu hiç iyi görünmüyor, onun için bir şeyler

yapmalı,” dediği yıllardı...

İstanbul’da bir evde toplanmıştık. Evde siyasî kaçaklar kalıyordu...

Ben, oradaki herkesten, özellikle siyasî kaçaklardan, askere gideceğim için gizli bir utanç duyuyordum. Onlarsa bu utancımın hiç farkında değillerdi. Zaten beni adam yerine koyan da yoktu...

Birkaç ay önce tanıştığım bir kız arkadaşımla gitmişim o eve. Öyle âşık olduğum, bağlandığım biri değildi. Ama o son gece benimle olması, çok etkilemişti beni.

Öyle bir haldeydim ki, sadece o değil, çok şey beni etkiliyordu. Hayatı tanıımıyordum ve hayat bana öylesine kayıtsızdı ki; bu yüzden umutsuzca aşıktım hayata, bu yüzden savruluyordum. Benim için kadınlar, hayatın sırrını içlerinde saklayan varlıklardı. Hayatın sırrını saklayan bütün kadınlar bana ya acıyor, ya da hastalıklı sevgim onlara bulaşmasın diye uzak duruyorlardı benden...

Sonra içkiler alındı eve. Dışarıdan en son kişiler de geldi ardından. Onların gelmesiyle, dışarıyı unutmaya çalıştık hep birlikte.

Zoraki bir neşeyle ve ağır ağır başladı gece...

Evdekiler biraz olsun bana yakınlık duysun diye, çiğköfte bile yoğurdum onlara...

Siyasî kaçakların da elitleri, seçkinleri oluyormuş. Ben heyecanla ve nefes nefese onlara çiğköfte yoğururken, içlerinden bazıları aslında bu yemeğin ne kadar ilkel olduğu konusunda "bilimsel" bir tartışma bile başlatmışlardı...

Evin son gelen konukları arasında, sakallı, habire pipo içen, kelebek gözlüklü bir Fransız da vardı. İstanbul’daki Philip Morris şirketinin temsilcisiymiş. Kimseleri beğenmeyen, herkese yukardan bakan bir hali vardı. Ama gece boyu söz ettiği kişiler, iktidarı ve otoriteyi sorgulayan yazar ve filozoflardı. Sık sık Rousseau’dan, Foucault’dan, Lacan’dan, Sartre’dan söz ediyor-

du. Ama ne acıydı ki, oradakilerin çoğu en çok, kendilerini küçümseyen bu Fransızla ilgileniyor, onun gözüne girmeye çalışıyorlardı... Oraya birlikte geldiğim kız arkadaşım bile... Oysa ertesi akşam askere gidecektim ben.

Çiğköftemle ilgilenmemişlerdi. Üstelik onunla gizlice alay bile etmişlerdi. Ama hiç olmazsa askere gideceğim için duyduğum o kaygı dolu utancım ile ilgilenenlerdi biraz olsun...

İlgilenmediler. Fransız, gecenin “esas adamı” oldu. Çiğ köfte soğudu. Utancım soğudu... Artık utanacak bir şey kalmamıştı. İtiraf edeyim, ben de kendimi içkiye verdim...

Ertesi akşam askere gidecektim ve belli ki kimse beni özlemeyecekti. Kimse beni özlemezse, nasıl katlanabilirdim istemediğim bir şeyi zorla yapmaya. Kimse bana değer vermezse, ne anlamı vardı ki pişmanlık duymanın.

Çok gençtim ve işte böyle, hep başkalarına göre biçimliyordum hayatımı...

Bütün bu eksiklerimi ve zaaflarımı düşünüp, biraz ağladım. Sonra pencereden, doğup büyüdüğüm şehre baktım. Şehre bakınca o yaşıma kadar hiçbir kadınla birlikte olmadığım aklıma geldi...

Ne çok haksızlık edilmişti bana. Ben kendime ne çok haksızlık etmiştim. Bunları düşününce biraz daha içtim. Sınırı geçtim. Sınırı geçince, kırgın ve çaresiz bir uykuya sızdım. Üstümü örtmüşler, hatırlamıyorum...

Sabah çok erken uyandım. Herkes uyuyordu. Etrafta kız arkadaşım görünmüyordu. Haber vermeden gitmiş olamazdı. İçerideki odalardan birinde olabilirdi. Yalnız mıydı? Biri mi vardı yanında? Tuvalete gidip yüzümü yıkadım. Daha fazla hayal kırıklığına uğramadan çekip gitmekti derdim. Kimse beni hatırlamasın istiyordum bu son gecede. Tam kapıdan çıkarken, siyâsî kaçaklardan bir kadın geldi beni uğurlamaya. Diğerlerinden farklıydı o. İçten, hassas biriydi. Ona oraya birlikte geldiğim kız ar-

kadaşımın nerede olduğunu sordum. Hafifçe utanarak, Fransızla gittiğini söyledi...

Utancım biraz daha soğudu. "Peki," dedim usulca. Sanki böyle olması gerekiyormuş gibi, peki, dedim; sanki sormaktan utanmış gibi... Sonra vedalaştım onunla. Sokaklara bıraktım kendimi. Böylesi anlarda, sokaklar almıştır hep içimin acısını...

Sokaklarda öylesine başıboş yürürken önceki gece, kaldığım o evin penceresinden şehrimi seyrederken, o ana dek hiçbir kadınla birlikte olmadığımı düşünüp burkulduğumu getirdim aklıma... Kendime yaptığım haksızlığı... Hayatın bana yaptığı haksızlığı... Düşündüm ki, hayatımın o saatinde benimle ancak fahişeler beraber olabilirdi. Onlardan biri...

Yalnızdı gençliğim. Fahişelerin varlığına şükredecek kadar yalnızdı...

O ana dek sadece İrfan Yalçın'ın romanlarında okuduğum Karaköy'de, Alageyik Sokağı'ndaki genelevin kapısından girdiğimde, yeni bir sayfa açılıyordu solgun gençliğimde... Sokak maskesizdi. Hayranlık ve tiksinti uyandıracak kadar gerçektir. Saklanması gereken hiçbir şey yoktu. Tarihin ve insanlığın özeti gibiydi her şey. Evlerin, camlı kapıların ardında yarıçıplak soyunmuş kadınlar, onca zaman aşk ve sevgi adına kutsal bulduğum ne varsa, hepsiyle acımasızca alay ediyor ve bundan kin dolu bir zevk almış gibi bakıyorlardı bana ve herkese... O gün anladım, hayat aslında koca bir genelevdi...

O zamanlar şimdikinden daha bebek yüzlüydim. Kazayla ya da tesadüfen bu sokağa düştüğümü hemen anladı fahişeler. Laf atıp durmaya başladılar, çekingenliğime, bebek yüzlü oluşuma, masum halime...

Oysa o gün de, tıpkı bugün olduğu gibi bir takıntım vardı benim. Çamurun dibi parlaktır! Burası hayatın en karanlık özüyse, hülâsa edilmiş haliyse, aşkın en mükemmeli burda yaşanırdı...

Sonra, bu sokakta bir yüz aramaya başladım.

Soylu, içli bir yüz. Ve ne yaşamışsa hepsine kefil olan, çıplak gözler aradım, onca sahipsiz utancın arasında... İlk kez birlikte olacağım kadın böyle biri olmalıydı. Sadece yaşadıklarının değil, koca bir genelev olan bu hayatın yasını okumalıydim yüzünde. Aşk, bu yasin kirli ışığında gizliydi. Çamurun dibi parlaktı!

Aslında görür görmez fark ettim onu. Bir evin içinde, tahta bir merdivenin basamaklarında, iki arkadaşının arasında oturuyordu. Ama yine de, emin olmak için yüzünü ezberleyip, uzaklaştım camlı kapının önünden. Başka kadınlara baktım biraz daha. Yaşlı bir fahişe, kendi yaşındaki bir adama; "İçim öyle sıkılıyor ki, gel seninle dertleşelim," diyordu. Tanıyordu adamı belli ki, ama adam, başıyla olmaz, deyip gitti.

Hayatı, biraz daha dolaştım...

Biliyordum ona döneceğimi... O da beni fark etmişti. Çalıştığı odanın numarasını söyledi. Odasına girdim. Benim odama benziyordu, arkadaşlarımdan odasına. Herkesin odasına. Duvarda çıplak bir kadın resmi dikkat çekiyordu. Resmin altında, "Türkan, sen bu düzenin bataklığında açan bir çiçeksin, Devsollu Ali" yazıyordu...

Beni çok bekletmedi. Tanıştık. Türkan'ın vücudunu içeri girince fark etmiştim. Çok zayıftı, ve çok esmer...

Sanki, onun odaya gelişiyle hayatımın asıl bölümü başlamış gibi oldu. Buna sanki hazırmışım gibi yapmaya çalışıyordum. Türkan yatağının kenarına baktı, ardından sunturlu bir küfür savurdu. Aynasını almış arkadaşları. O zaman öğrendim, insanların sevişirken aynada kendilerini seyrettiklerini. Küfrettiği için özür diledi hemen benden. "Önemi yok," dedim. Sanki o da, buraya bir kaza sonucu düşmüş gibi tedirgin ve sıkıntılıydı. Ve hayat, koca bir genelev olsa da, incelik diye bir şey vardı... Türkan'ın inceliği, bu genelev kadar gerçektir.

“Sen soyunmaya başla, ben şu aynayı bulup getireyim,” deyip, çıkıp gitti. Dışardan bağırışma sesleri geliyordu. Ben tam soyunmuştum ki, Türkan içeri, kirli, yer yer sırrı dökülmüş, dikdörtgen bir aynayla girdi... Aynasına kavuştuğu için sevinçliydi.

“Hep söylüyorum, aynamı almayın, ama dinletemiyorum,” diye söylenirken, aynayı yatağının kenarındaki duvara çakılı çiviye hemencecik astı...

Sonra o da soyundu. Beni yatırdı yatağına. Bir ara aynadaki kendime baktım. Vücudumun o kimsesiz, o üşüyen beyazlığına. Sanki yıllardır beni öyle çıırılçıplak bırakmışlardı da, bu esmer vücutlu, zayıf kadın, beni oracıkta bulmuş, öperek beni yeni bir hayata alıştırmaya çalışıyordu... Türkan, her tarafımı usulca ve sımsıcak ağzıyla öptü... Yıllardır başıboş, savruk ve kanayarak akan bir nehri yatıştırmak ister gibi, dikkatle ve şefkatle öptü... Sonra çamurun dibindeki parlaklığa çeker gibi içine aldı beni.. Hayatımda ilk defa bir kadın içine alıyordu beni. Yüzünü bir saat önce gördüğüm, beş-on dakika önce adını öğrendiğim kadın alıyordu beni, o çok özlediğim yere.

Bu yoğunluğa hazır değildim. Çok beklemiştim bu anı. Bu yüzden hemen boşaldım... Hayatın asıl yüzünü birdenbire görünce altına işeyen şaşkın bir çocuk gibi, hayatın kapısından içeri girince telaşından tökezleyip yere düşen bir çocuk gibi boşaldım...

Telaşla, “Ne oldu,” diye sordu. Şaşırıp, üzülmüştü. Oysa müşterilerinin çabucak boşalmasını ister diğer fahişeler... Gereksiz bir suç işlemişim gibi, mahcup, tutamadım kendimi, “Senin bir kabahatin yok,” deyip, çekildim kendime. Türkan, süt içerken bardağı deviren çocuğuna şefkatle yaklaşan bir anne gibi okşadı saçlarımı. “İlk defa galiba,” diye sordu. Gözlerimi yumarak, hafiflik içinde, ama tül gibi üzerime yapışan serin bir utançla, “Evet,” dedim, “evet, ilk defa...” O ise hayatın en bağışlayan yüzüyle, “Üzme kendini,” dedi, “ilk olunca hep böyle olur...”

Sonra sarılıp öptü dudaklarımdan beni, öylesine şefkatle, öylesine sıcak öptü ki; o gün bugündür, aşkı, sevgiyi hep çamurun dibinde ararım ben...

Akşam, semtimizin kahvesine, amelelere, İkinci Dünya Savaşı'nı anlatan sakat süvariye, babama uğradım. Askere gidiyorum baba, dedim. Ankara, Polatlı'ya, Topçu Okulu'na...

Babam bana, sanki beni, yıllar önce çok sevip yitirdiği birine benzetmiş gibi bakıyordu. "İyidir, askerlik iyidir, ne olacak, gider gelirsin; hem ben otuz sene yaptım, her şey gelip geçer," dedi.

Yıllar önce yitirdiği, çok sevdiği bir insana yol parası verir gibi verdi bana yol paramı.

Babam, daha çok acı vermesin diye, çok eski bir masal gibi yaşıyordu hayatını artık. Masalına, katlanabileceği kadar acı ve ayrılık alıyordu...

Bıraktım onu orada, öylece. Masalında bıraktım... Saygı duymuştum, beni yıllar önce çok sevip yitirdiği insana benzetmesi ne... Hayatı tanıdıkça saygım hep artmıştı ona... Haydarpaşa'dan akşam treniyle Polatlı'ya yola çıktım. Sabah Polatlı'ya geldim. Ayazdan donmuş bozkırın ortasında uçan simsiyah ve iri kargaları görünce, şefkat ve sıcaklığın benim için çok uzaklarda olduğunu anlamıştım...

"Dur," dedi, Topçu Okulu'nun nizamiye kapısındaki nöbetçi çavuş, dur ve cebinde yiyecek, sayılacak ne varsa çıkar, şu masanın üzerine koy!

Ne olabilirdi ki cebimde yiyecek. Yine de yokladım. Çıka çıka cebimden iki tane leblebi çıktı. Önceki gece, penceresinden şehrimi seyrederken hayatımı düşündüğüm evden kalan iki leblebiydi bu. Buraya girmeden önce, teslim olmadan önce, bir yerlerde bana ait bir şeyler olduğuna, çok kötü, çok yoksul, çok aptalca da olsa, yaşadığıma tanıklık eden bu iki leblebiyi, usulca ve pek direnmeden girişteki masaya bıraktım.

Ama bugün, onca yıl sonra bu iki leblebiyi hatırlıyorum; ağrıma gitmiş belli ki. Ağrıma gitmiş belli ki; çok kötü, çok aptalca da olsa, bana ait bir şeyleri arkamda bırakıp, oraya teslim etmek...

Ertesi gün, sırtımda bir tüfek, başımda bir şapka, ayağımda postallarla, onca kişiyle beraber eğitime çıkarken, tek tesellim gökyüzüydü. İçimi bir şefkat gibi okşayan tek yer gökyüzüydü...

Dünyanın en işe yaramaz askeri idim, ama gökyüzüne en çok ihtiyaç duyan insanıydım belki de... Umurumda değildi sınırlar, umurumda değildi vatan. Umurumda değildi iç ve dış düşmanlar... Ben, gökyüzüne bakarak, bir hayat nasıl ve neden böyle yoksul ve aptalca yaşanır, onu düşünüyordum...

Üsteğmen, ben gökyüzüne bakarken, demiri inatla kesen bu yurgan ve ürkütücü sesiyle bölüğü durdurdu ve bağırdı bize ve yeryüzüne: "Aranızda dalgın ve hülyalı arkadaşlar var, biz onları biliyoruz, gerektiğinde onların dilinden konuşmayı da biliriz!"

"Dalgın ve hülyalı arkadaşlar" dediği bendim elbette. Ama benim dilimden konuşabileceğini pek sanmıyordum bu üsteğmenin. Biraz daha gittik. Dağlara doğru...

Ben yine gökyüzüne bakıyor, ona yüzümü sürüyordum. Üsteğmen bana inat, bölüğü çamurlu bir yerde durdurdu ve yere yat! komutu verdi. Sonra kaldırıp, yeniden yatırdı. Yeniden kaldırdı. Bu emri defalarca verdi.

Defalarca yere yatıp kalkarken, bir ara, hayatın bazı anlarında, bir yerlerinde, sevgiye, aşka, şefkate dair bir şeyler olduğu geldi aklıma. Gelince de, herkes yatarken, ben dimdik ayakta kalmış oldum.

Üsteğmen "dalgın ve hülyalı" arkadaşını öylece dimdik ayakta gördü! Dev gibi bir adamdı. Ankara'da bir kadına "kafasını taktığı" söyleniyordu. Aynı soyadını taşıyorduk. Bir eli tabancasının kabzasında, öylesine yaklaştı ki bana, öfkeli soluğunu yüzümde duyuyordum. Senin bir sorunun mu var ulan, diye bağırdı.

dı o ürkütücü sesiyle, yüzüme ve yeryüzüne... Hayır yok, dememi bekliyordu. Çünkü yıllardır böyle görmüş, böyle alışmıştı.

O an, film şeridi gibi geçti hayatım gözümün önünden. O sefil, o aptal hayatım. O son gece geçti, siyasî kaçaklar geçti. Birlikte olduğum kızın, herkese tepeden bakan o Fransızla, gecenin bir yarısı beni bırakıp gitmesi... Sonra, o sabah acımı alan sokaklar geçti. Sonra, içinde bu askeri okulda olmak üzere, hayatın koca bir genelev olduğu, bu genelevde yaşayan Türkan isimli bir kadının, bana o güne dek tanıdığım bütün insanlardan daha ince ve daha şefkatli davrandığı geçti aklımdan.

Sonra direnişler, işkence, tutsaklık, yenilgi, nihayetsiz zulümler, erken ölümler geçti...

Birliğin içinde, ayazın ortasında, penceresiz taş bir hücrede kalan cezalı bir erin söylediği türkü geçti aklımdan: Karadır kaşların, ferman yazdırır... Bu dert beni diyar diyar gezdirir...

Nizamiye kapısında bıraktığım iki leblebiyle birlikte, geride kalan yoksul anılarım ve solgun gençliğim geçti aklımdan. Nasıl olduysa, bütün bunlardan cesaret alarak avazım çıktığı kadar bağırdım üstegmenin yüzüne: "VAR," dedim, "EVET, VAR!... SORUNUM VAR, SORUNUM VAR, EVET, SORUNUM VAR, VAR!..."

O gün, bugündür söylenip durulurmuş oralarda; kimse o güne dek, bir sorunu olduğunu, bu denli öfkeyle ve yüksek sesle bağırmadı, diye...

Bunları en yakınlarım bile bilmez... Sahi, ne tuhaf şey şu yazmak. En yakınındakiyle bile paylaşmadığın şeyleri; yüzünü bile görmediğin, ama seni anlayacağını hissettiğin, çok uzaktaki biriyle paylaşmak, ne tuhaf...

ONUN MAHCUBİYETİ, BENİM BAHTİYARLIĞIM OLMUŞTU

Geceydi. Telefonum çaldı. Arayan, Sivas'ta bir lisede edebiyat öğretmenliği yapan Oğuz Eraslan'dı. Tedirginliğini, son derece saygılı ve kibar olan konuşma üslubuyla gizlemeye çalışıyordu. Ama başaramıyordu. Durumu gerçekten zordu. Bir yazım yüzünden, çalıştığı okulda hakkında idari soruşturma açılmıştı.

"Ey Türk Gençliği birinci vazifen sevişmektir..." Başına dert açan yazım buydu.

"Size bu yazı yüzünden dava açıldı mı," diye sordu... Hayır, dedim, hayır açılmadı.

Peki, nasıl oldu, diye sordum...

Derslerinde benim kitaplarımdan kimi yazılarımı seçip, okuyormuş öğrencilerine. Yine bir gün yazılarımı okurken, teneffüs zili çalmış ve kitabımı bu yazım açıkta kalacak şekilde bırakarak sınıftan çıkmış. Bazı öğrenciler, açıkta kalan bu yazımın başlığını görünce ilgilenip, devam eden derste öğretmenlerinden okumasını istemişler. Öğretmen Oğuz Eraslan yanlış anlaşılır endişesiyle yazımı okumamış, ancak öğrencilerinin ısrarı üzerine yazıyı kısaca yorumlamış.

Gerici ve artniyetli birkaç öğrencisi, yememişler içmemişler, Atatürk'e hakaret ediliyor, bize ayıp şeyler öğretiliyor, diye bu olayı müdüre anlatmışlar. Müdür de, bizim öğretmen hakkında

idarî soruşturma başlatmış.

Ardından okula müfettişler gelmiş ve öğrencileri gizli oturma odalarında, özellikle bu konuda sorguya çekmeye başlamışlar... Yazılarımı okuduğu için hedef haline getirilen Oğuz öğretmen için kaygı dolu karanlık günler başlamış...

Gecenin bir yarısıydı ve artık kaygılanma sırası bendeydi. Yazdığım bir yazı yüzünden, birilerinin, üstelik beni seven, beni anlayan birilerinin başının derde girmesi içimi acıtmıştı.

"Size destek olmak için elimden geleni yapmaya hazırım," dedim. "Dilerseniz, bu konuyu basına bildirebilirim; ya da aydın, yazar ve çizer dostlarımı ararım; onların girişimleriyle bir kamuoyu desteği yaratabiliriz."

Bu önerimi sıcak karşılar diye bekledim, ama tam aksi oldu.

"Sağ olun, ama olayı daha da büyütmeyelim," dedi.

"Peki," dedim ve anladım. Burası Türkiye'ydi ve orası Sivas'tı. Ve taşrada demokrat olmak zordu, çok zordu.

"Ama," dedim, "bu bana da açılmış bir soruşturma. Lütfen beni bu konuda sık sık haberdar edin..."

Telefon kapandı ve gece başladı yalnız odamda... Gittim, kütüphanemden, "Hayat Bir Emrin Var Mı," adlı kitabımı aldım. O yazının olduğu sayfayı açtım ve okudum.

"Şimdi yaz. İçim bir garip kaynıyor. Kızlar askılı elbiseleri, kısa etekleriyle her zamankinden daha güzel ve daha albenili. Şimdi yaz... Gencecik kızların vanilya kokan enseleri, içimi daha çok kanatıyor artık. Saçlar uçuşuyor, kokular saçılıyor. Yaz geceleri kısalıyor ve ben ömrümün sonuna yaklaştığımı hissediyorum. Artık ne genç bir insanım, ne de çok umutsuz. Garip bir yaşıyım. Bir de, çok erken yorulduğum galiba. Duygularımı gereksiz yere, çok hırpaladım... Bu yüzden artık yazlar bana acı veriyor..."

Daha sonraki günler, Oğuz Öğretmen'le aramızda dostluğa benzeyen, sağlam, sıkı bir yakınlık oluştu.

Biz yakınlığımızı incecik, kırılgan umutlar ve gizli ve suç ortağı sevinçlerle öreduralım; bu arada kendisine Sivas Cumhuriyet Savcılığı tarafından suç duyurusunda bulunulmuştu. Suçu Atatürk'e hakaretti. Neredeyse en ağır düşünce suçlarından biriydi. Yargıtayı, temyizi, affı falan yoktu...

Oysa ben o yazımda diyordum ki:

"Bizim kuşaktaki birçok arkadaşım gibi, ben de aşkla, hüznle, duyguyla sevişmeye çok geç başladım. Ne kışla gibi lise-lerde, ne kelle koltukta ve heyecanları şiddete gömülmüş yaşanan üniversitelerde, sevişmek sözcüğü henüz yürürlüğe girmemişti. Geceleri yapayalnız ellerimizi baldırlarımızın arasına sokar, bedbaht ve sıkıntılı uykulara daldardık. İlkyazlar, son yazlar geçer giderdi. Bir türlü kendimize sevişecek bir iklim yarata-mazdık. Sevişmeyi hayal edince, dudaklarımız kururdu, kalbi-mizin gümbürtüsünden korkardık. Kemiklerimiz sızlardı. Başımız dönerdi. Vücutlarımız nafile hazlarla titrerdi. Bu nafile hazlar ve fantezilerle sararıp solardı hüznü yüzlerimiz. İlkel ve çocuksu duygularla uyanan cinsel organlarımız, hep yalnızlık arkadaşlarımız olurdu... Korkardık, çekinirdik. Ayıplar, günahlar, tehditler havada uçuşur, hazla ölüm korkusu birbiriyle halvet olur; tenimizin o kutsal arzusu, bedeli çok ağır bir suç olarak boynumuza yapıştırdı... Mastürbasyon kuşağıydık ve bunu kimseye anlatamazdık..."

Öğretmen Oğuz, bu arada Antalya'da bir liseye tayin olmuştu.

Ve Sivas 2.Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki davası artık son aşamasına gelmişti. Artık, karar duruşmasına girilecekti.

Ankara'dan Sivas'a gelen avukatı, öğretmen Oğuz'a, mahkemenin kapısı önünde, bu davadan bir an önce kazasız belasız kurtulması için şu taktiği önermişti: "Hakime de ki, bu ülkede Atatürk'ü yeren ve aşağılayan bir takım kişiler var; ben bu yazıyı yorumlamakla bu insanları tanıtip onların maskelerini düşür-

meyi amaçladım; amacım öğrencilerin Atatürk'e daha çok sahip çıkmasını sağlamaktı."

"Hayır," der avukatına Oğuz öğretmen; "düşünmediğim şeyi söyleyemem; sevdiğim bir yazarı ve bir insanı, hakime kötüleyemem; hayır, bunu isteme benden..."

Avukatı, onu ikna etmeye kararlıdır. "Sen bilirsin," der, "beni dinlemezsen başın derde girer; söyle kurtul..."

Duruşmanın başlamasına birkaç dakika vardır. Oğuz öğretmen için geçmişini, geleceğini ve o anı içine sığdırmaya çalıştığı birkaç dakika... Hayatı saklıdır bu birkaç dakika içinde... Önce beni düşünür, yazılarımı; incecik hüznülerle, gizli, suç ortaklığı umutlarla örülmüş yakınlığımızı düşünür. Sonra da öğretmenliği aklına gelir. Ardından eşi, çocuğu, geleceği...

Hayat gelmiş, öğretmen Oğuz'u bir mahkemenin kapısı önünde çok zor bir sınava kaldırmıştı...

Derslerinden birinde, başkasının yazdığı yazıyı yorumladığı için mesleği elinden alınabilirdi. Onu sınava kaldıran hayat, Türkiye'de yaşanıyordu. Ve orası Sivas'tı. Soru çok ağırdı: taşrada demokrat olmanın bedelinin ne kadar zor olduğuydu...

Oysa ben yazımda:

"Aslında bütün cumhuriyet kuşakları birer mastürbasyon kuşağıydı, birer '31 kuşağı'ydı.

Babalarımız, dedelerimiz, ağabeylerimiz hep bu '31 kuşağı'nın insanlarıydılar. Bu ülkenin kadını ve erkeği sevişmeyi çok geç tadıyordu. İşte bu geç kalma yüzünden sonsuza dek herkes cinselliğe, doymun sevişmelere kurtlar gibi açtı. Bütün o ihanetler, aldatmalar, saçma sapan cinsellik deneyleri, o soysuz fıkralar, tecavüzler, laf atmalar, pespayelikler, saldırganlıklar, tacizler, hep bu sevişmeye geç başlanması yüzündendi. Ne kendimiz doyunduk, ne beraberimizdeki insan. Yarım bir mahluktuk sanki. Hep bir başka teni özlüyorduk. O da olmuyordu, bir baş-

kası. Cinselliği erdemle, aşkla, tadını çıkara çıkara yaşamasını bilmiyorduk...

Şimdi size şunu demek kalıyor bana: 'Gençler, aşkla, hüznle, ama birbirinizin gözlerinin içine bakarak, yalansız dolansız, iştahla ve kutsal bir oyun oynar gibi sevişin. Sonra tertemiz gömlekler giyip, gözlerinizdeki o mutlu isyanla sokaklara çıkın... Yaşamı ve sevişmelerinizi n'olur ertelemeyin,'" demiştim.

Ve mübaşir, öğretmen Oğuz'u hakimın karşısına çağırır. Hakim, kendisini savunmasını ister ondan. O da kalbinin üzerini sımsıkı örterek konuşur: "Atatürk'ü yerip aşağılamak isteyen insanlar var... Ben onların gerçek yüzünü açığa çıkarmak için..."

Kısa bir sessizlik olur... Sonra hakim herkesi ayağa kaldırır.

Ve ardından kararını okur... "Sözkonusu yazıda Atatürk'e bir hakaret yoktur. Aksine bu yazı gençleri tabulardan, geleneksel önyargılardan arındırıp, onları özgürleştirme amacı taşımaktadır.

Sanık öğretmen Oğuz Eraslan okuduğu yazıyı anlamamıştır!.."

Öğretmen Oğuz, bir yaz akşamı Antalya'da, Kaleiçi'ndeki bir çay bahçesinde gün batımını seyrederken aktarmıştı bana hakim bu son sözlerini...

Yüzüme büyük dikkatle bakıp, ne hissettiğimi çıkarmaya çalışılıyordu.

"Mahkemede öyle konuştuğum için bana kırılmadın değil mi?" diye sordu bir ara...

Yüzü günbatımı kadar mahcup, günbatımı kadar hüznü ve yine bir o kadar umutluydu...

Hiçbir şey demeden sarıldım ona. Kendime sarılıyormuş gibi sarıldım. Çünkü utanmıştım ondan. Çünkü onun mahcupluğu, benim bahtiyarlığım olmuştu...

Çünkü hayatımız Türkiye'de yaşanıyordu...

Bir yanımız mahcup olmadan, bir başka yanımız bahtiyar olamıyordu...

'ROMANTİK' BİR FAŞİSTİN HATIRA DEFTERİNDEN...

"Bütün gün dükkânda çok sıkılıyorum. Malları raftan indir, müşteriye göster, beğenmeyip gitsinler, tekrar raflara diz. Çok sıkıcı. İş olmayınca komşu esnafla baklavasına tavla maçları yapıyoruz da, az çok neşemizi buluyoruz. Sonra biraz futbol muhabbeti, hep çay ve sigara... Arada Romen, Rus, Yugoslav kızlar düşer buralara, mal almaya gelirler. Ama aslında niyetleri başkadır, onlarla dalgamızı geçeriz... Komünist ülkelerin kızları ayağımıza kadar gelip, bizden kendileriyle para karşılığı yatmamızı istemiyorlar mı, içimi garip bir gurur kaplıyor. İşte, diyorum içimden, bizim kadınlarımız namusuyla yaşarken, onlarınki sokaklara düştü. Ama sonra, bizimkiler de yapıyor bu işi, diye düşünüyorum. Olsun, hiç olmazsa yurtdışına gitmiyorlar, kendi ülkelerinde yapıyorlar; namusumuz dışarda iki paralık olmuyor; bu da bir şeydir...

İşten sonra eve gitmeyi hiç istemiyor canım. Neyse iyi bir arkadaş grubumuz var. Barlara, gece kulüplerine takılıyoruz. Ama her yer çok pahalı. Geçen gece Galatasaray'da Hisar Kulüp'e gittik. Harika Rus kızları vardı. İyi eğlendik. Ama bir hesap geldi, şaşırp kaldık. Neyse, bizim Necati soğukkanlı davrandı, garsonu çağırdı. Ne bu hesap, biz buraya Ökkeş abiyle de gelirdik, hesap böyle olmazdı, dedi. Ökkeş abinin adını duyunca garson

telaşlandı. Peki, hay hay, düzeltelim hesabı, dedi. Gitti, düzeltti, geldi. Sonra masamıza meyva tabağı gönderdi. Gözünü sevdiğim Ökkeş abi, adın duyulunca akan sular duruyor. Necati de çok sağlam arkadaş. En çok onun soğukkanlılığını, dahası az ve öz konuşmasını severim. Fiziği de iyi, vücut geliştirmeye, karateye gitti yıllarca. Fiziğimin onunki gibi olmasını isterdim. Erkeklerde fizik çok önemli. Mesela, Ökkeş abi de yapılıdır. Nereye gitse saygınlık uyandırır. İnsan onun yanında kendini güvenli hisseder. Birgün, şöyle hep birlikteyken bir kavgaya çıksa da, kendimi bir göstersem. Mesela Ökkeş abiye bir kavgada üç kişi saldırırsa, Ökkeş abi yere düşse, ben koşup, savulun ulan, desem, üç kişiden ikisini anında oturtsam yere, sonra da Ökkeş abiyle sırt sırta versem, gerçi onun sırtı benden daha geniştir, ama olsun... Kavgadan sonra Ökkeş abi yanıma gelse, arkadaş çok iyiydin, yiğitçe dövüştün, dese, elimi sıkırsa, ben de ona şöyle sımsıkı sarılısam. Aslında Ökkeş abi hep başımızda olsa, ne iyi olur. O bize emir verse, bizim de emrimizde bizden daha genç arkadaşlar olsa, biz de onları yönetsek... Herkes üstündekilere saygılı olsa, arada çatlak ses olmasa... Hep birlikte şu ülkeyi bir düzeltsek, yanlış yapanın kafasını ezsek. Mesela şu Beyoğlu'ndaki tipler beni hasta ediyor. Nedir ya karı gibi uzun saçlı herifler, kulaklarında küpeler, çoğu ibne bunların. Yakışır mı bir erkeğe ibne olmak? Hele o kızlar, onun bunun kucağında, namus kavramı yok, bekâret kavramı yok, her akşam başka bir adamla. Ulan yakışır mı bir Türk kızına böyle yaşamak? Bunlar Türk de değil, her millet karışmış içimize. Karmakarışık olmuşuz. İçlerinde gâvurlar da var. Asıl mesele bu karışıklığa son vermek. Kardeşim burası Türkün vatanı, diyeceksin ve önce bunu sokacaksın kafalarına. Siz burada alt alta üst üste kendinizden geçerken, gâvur vatanı bölüyor, paramparça ediyor uyanın, diyeceksin. Ukala ukala konuşur bu entel gevezeler, bir sürü zırvadır konuştukları as-

linda, ama insanın kafasını da karıştırırlar. Başımıza bir de Kürt meselesi çıkardılar, nedir be Kürt meselesi? Kürt dediğin nedir? Kürt demek Türk demek! Tersten oku Kürt'ü, ne çıkıyor: Trük. Olmuyor be, kim demişti peki bana, Kürt'ü tersten oku, Türk çıkar, diye? Neyse Trük ya da Türk, çok benziyor birbirlerine... Bazen çok asabi oluyorum. Mesela geçen akşam bizim kız tepemi attırdı. Bizim kız, dedim, ama siz tanımayabilirsiniz. Bizim kız, nişanlım Safiye olur. İş çıkışı buluştuk. Bir kafeye götürdüm onu. Hiç gereği yokken, başladı annemi çekiştirmeye. Yok efendim, düğünün salonda olmasına çok masraflı olur diye karşı çıkmış annem; efendim bu olur muymuş; kendisi ömründe ilk kez evleniyormuş; ona bu yapılır mıymış... Ulan biz de ilk kez evleniyoruz, ne var yani! Hem annemin hakkında böyle ileri geri ne konuşuyorsun; annem benim en kutsal varlığım, sen kim oluyorsun... Sustum... Sustum, bekliyorum ne zaman bitecek konuşması, diye... Bir ara konuyu dağıtmak için, gel başbaşa kalacağımız bir yer var, orada konuşuruz, dedim... Necati evinin anahtarını vermişti de o akşam için... Seninki bir parladı, yok efendim o çok namuslu bir kızmış, evlenene kadar asla o şey olamazmış, bunu aklımdan çıkartmamalıymışım... Nasıl tepem attı. Ulan, biz sana ne yapacağız? Senin namusun benden sorulur, namusunu bana karşı mı savunuyorsun? Tuttuğum gibi çıkarttım kafeden. Yolda da çenesi durmadı. Yok, ona kaba davranıyormuşum da, biz ailece böyleymişiz de... Ailemi yine karıştırdınca teller koptu, başladım vurmaya, engelleyemiyordum kendimi. Bir ara yanıma koşarak resmî bir polis geldi. 'Ne oluyor burada, çok gürültü yapıyormuşsunuz, şikâyet var,' diye bağırdı. O hiddetle polise döndüm: Sana ne kardeşim, o benim karım, ister döverim, ister severim! Bu sefer polis, 'Karınsa git evde döv, sokağın ortasında olmaz bu iş,' dedi. Etrafa şöyle bir baktım, millet pencerelerde. 'Peki memur bey,' dedim. Aslında polisin

bu söyledikleri gururumu okşamıştı. Bir taksi durdurup, bizimkini çuval gibi içine fırlattım, sonra evine götürüp, bıraktım. Bu kızın dili çok uzun, başıma bela olacak, hiç erkeğine saygısı yok... Ulan, senin bana tapman lazım be! Hem ben anneme laf söyletir miyim hiç... Üstelik ev boştu. Necati anahtarı vermişti, ne olur biraz öpüşseydik, koklaştaydık. Yok efendim, o henüz bakireymiş, kendisine laf getirmezmiş. Ulan, ben yabancı biri miyim? Bugünlerde her şey üst üste geliyor. Bakın geçen gün ne oldu: Tam iş saati arkadaşlar haber verdiler, Cumhurbaşkanı gelmiş, diye. Ben de işi gücü bıraktım, patrondan izin aldım, koştum Cumhurbaşkanı'na görmeye. Etrafını bir sürü polis sarmış. Her tarafta eskortlar, ekip arabaları, korumaları falan. En önce makam arabasındaki flamaya baktım, yerindeydi, rahatladım. Sonra, o forstaki yıldızları saymaya başladım, sonra vazgeçtim. Cumhurbaşkanı önümden geçiyor, inanın bana aramızda kırk-kırkbeş santim mesafe ya vardı, ya yoktu. İstesem ona dokunabilir, hatta elini öpebilirdim, ama onu birden karşımda görünce hazırlıksız yakalandım. İçimden, Baba!, diye bağırmağa geldi, onu bile yapamadım. Bu sırada bir koruma polisi beni göğsümden itip, çekilin ayakaltından kardeşim, nedir bu çektiğimiz sizden, diye bağırırdı. İnanın, o an her tarafın kapkara kesildiğini hissettim. Dükkâna döndüm. Bir-iki müşteri geldi, ama içimden hiç çalışmak gelmiyordu. Patrona başımın çok ağrıdığını, çalışamayacağımı söyledim. İzin verdi, anlayışlı adamdır. Trenle Yenikapı'ya geldim. Büfeden iki tane kutu bira aldım. Kayalıklara gittim. Başladım içmeye. Koruma polisinin o sözleri aklımdan çıkmıyordu bir türlü: 'Ayakaltından çekilin!' Kim ayakaltında, biz mi, ben mi? Bu vatanın gerçek evlatları, ayakaltında, fazlalık oluyorlar, öyle mi? Bizden çok mu çekiyorsunuz siz? Yazıklar olsun be! Ulan, siz daha gerçek dostunuzu, gerçek düşmanınızı tanımamışsınız! Ah, Ökkeş abi orada olacaktı da, polis

ona bu lafı söyleyecekti; nasıl da verirdi cevabını ama. Gerekirse çıkartırdı parti kartını, işte o zaman görürdü o ukala polis gü-nünü. Peki, ben niye birşey diyemedim orada? Neden ben böy-leyim? Neden böyle durumlarda anında bir çıkış yapamıyorum da, susup geri çekiliyorum?

Bu gibi durumlarda, aklıma hep kahramanlık yaparak ölmek gelir. Vatan için ölmek mesela... Ama herkes bilecek vatan için olduğunu, cenazeme herkes gelecek. Ökkeş abi, hakkımda dokunaklı bir konuşma yapacak. Başbuğ da gelecek... Niye gel-mesin? Şehit erlerin cenazelerine gidiyor, benimkine de gelir.

Bu vatan için ölmeyi çok istiyorum, ama daha önce ölmesi gerekenler var. Onların işini görelim, sonra ben de ölürüm. Aslında ben romantik bir adamım. İçimde birikmiş bir sürü duygu var. Mesela şimdi güneş kıpkırmızı batıyor ya, içimde yoğun birtakım acılar, duygular, isyanlar var, hissediyorum. Ama bun-ları kimseyle paylaşamıyorum. Niye mi? Sırası değil bence. Çünkü, şu an vatan dış düşmanlar tarafından bölünmek isteni-yor.

İhanet güçleri ülkemin her yanını sarmış. Böyle bir anda, benim kişisel duygularımın ne önemi olabilir ki, değil mi, ne önemi olabilir? Vatanla kıyaslarsanız ben neyim ki?..”

CİNSEL AÇLIK YAĞIYOR GÖKYÜZÜNE...

Cinsel açlık karanlık bir imgedir bu ülkede, durmaksızın ruhları eritir... Eritir köşede bucakta her nasılsa filiz vermiş titrek ve incelikli aşk öykülerini... Barbar ordusu gibi dört bir taraftan sarar derin duyguları... Çürür anlamlar, çürür ürperişlerin arınma yeminleri... Kimse kaçamaz cinsel açlığın yarattığı bayağılıktan...

Hayalgücü sığlaşır ve küçük düşer... Sahipsiz kalan duygular küçük düşer. Dostlukların arasında karşı konulmaz bir nifaktır cinsel açlık... Kötü bir krallıktır o. Yüklenir tüm gücüyle. Sonra da aşka ve sarılışa dair tüm umutların ve hayallerin zayıflamasını bekler... İnsanı, o ne olduğu belirsiz hormonlara, salgılara indirgeyen iradesiz ve duygusuz bir yaratık haline sokar... Gelenekler ve tutucu namus anlayışı ölümcül gücünü cinsel açlıktan alır. Cinsel açlık, geleneklerin ve tutucu namus anlayışının yüzünü savaş boylarıyla boyar... Anneler, apartman boşluklarında ilkyaz aşklarının dönüşünü beklerken, babalar, yastık kılıflarında gizli gizli, genç ve diri kadınlara ulaşmak için paralar biriktirir...

İşte bu yüzden evler bu kadar neşesiz, sokaklar bu kadar iğretidir... Şarkılsa böyle kanser... Çünkü aşkın iyicil ve genişleyen mevsimi yoksa, her an, her şey bitecekmiş, her an, bir başka belirsizliğe yola çıkılacakmış gibi yaşanır...

Askerlikte, yedek subay okulunda görmüştüm cinsel açlığın çürüttüğü ruhları... Mühendis, kaymakam, öğretmen, banka müdürü, doktor, avukat... Yaşadıkları baskı ve onursuzluk onları zerrece ilgilendirmiyordu. Buradan salıverildiklerinde yaşayacakları cinsel haz umudu, onları baskının her türlüyle uzlaşmaya itiyordu... Bu uzlaşma yüzünden, ruhlarının sonsuza dek neler yitireceğini hiç ama hiç düşünmüyorlardı... Her sabah birliğe getirilen Tan Gazetesi'ne birbirlerini ezerek saldırır ve adeta paramparça ederek, sayfalarından koparttıkları çıplak kadın resimleriyle, can havliyle tuvaletlere koşarlardı...

Militarist devlet, ruhları cinsel açlıkla zayıflamış kişilikleri hizaya getirmenin, ezmenin, köleleştirmenin ne denli kolay olduğunu bilirdi... Devlet, tuvalet duvarlarına yayılmış o zavallı suçluluk duygularından büyük güç alırdı...

Ne kadar okumuş, kendilerince önemli statülerde olurlarsa olsunlar, ruhlarını çürüten cinsel açlık yüzünden değer yargıları, etik değerleri, estetik bilinçleri ve en önemlisi kadına bakışları hiç gelişmemişti bu insanların... Sarılış, okşayış, aşk ve incelik yoksullarıydılar. Kadınlar, yarı hayvan yarı insan ve sanki sadece cinsel haz nesneleriydi onlar için...

"31 Cumhuriyeti"nin çocuklarıydı onlar. Bu iki yüzlü Bekâret ve Abazanlık Cumhuriyeti'nin... İçlerinde mahçup bir titreyişle kıpırdanan sevgi, aşk, incelik duygularını, o sahte erkek ideolojisiyle güçlenen cinsel açıklıklarına rehin verenlerin cumhuriyetinin...

Okumuşların parçalanmış gazete fotoğrafları varsa, diğerlerinin de kuyrukları havada gezen şımarık küçük köpekleri vardı... Bütün bunlar bilmezlikten gelinirdi... Küçük, şımarık köpeklerle; uygun bir yeri oyulmuş koyun ciğerlerinden, kesekâğıtlarından, yastıklardan, tek kanadı kesilmiş sineklerden, ortası delinmiş sabun kalıplarından varıldığını bilmezlikten geldikleri gibi...¹ Çünkü devletin kendisine saygı duymayan insanlara ihti-

yaçları vardı, ruhlarını tüketmiş insanlara...

Çünkü o zaman kim kulak memelerinden kolye yapacaktı?

Çünkü o zaman kim basacaktı bir gece ansızın cezaevlerindeki koğuşları, kim emir verilenden daha amansız bir şiddetle savunmasız tutsakların kafalarını kıracaktı... Kim, inleyişler kanda yüzerken, yüzü olmayan, ama geniş kalçalı kadınların düşlerini kuracaktı...

Utandırdı ve utandırıyor durmadan cumhuriyet kendi çocuklarını... Bu ülkeden gökyüzüne cinsel açlık yağıyor... Okumuş, eğitilmiş bir genç, üzerine ansızın saldırdığı "nesnenin" çılgınlığıyla kendine geliyor: Ne yapıyorsun, daha bugün tanıştık!...

Aşksız cinsellik karşı konulmaz bir nifak gibi dostluklarının sınırını çiziyor... Çürüyor hayalgücü, tükeniyor bağlılık yeminleri... Anlık bir cinsel haz umudu için anında vazgeçiliyor en vazgeçilmez sayılan değerlerden...

Yüzü olmayan gövdelerin kötücül dansı başlıyor... Kulaklar duymuyor, tükenmiş ruhlar algılamıyor. Dağların en yüksek tepelerine ya porno, ya şeriat yazılıyor... Aşkı tatmadan ölenlerin kemikleri mezarlarda sızlıyor... Sevgiyle sarılamayan ve önce ruhlarını seviştiremeyenler, sadece bedenlerindeki duygusuz ve kirli kanın akışına veriyorlar kulaklarını...

Urfa'da bir genç "namus dedikodusu" yüzünden kızkardeşinin boğazını kesiyor; İzmir'de bir adam, karısını, evi terk edecek diye on bir yaşındaki oğluna öldürtüyor... İstanbul'da genç bir kız, başkasıyla olduğu için, nişanlısı tarafından kendi erkek kardeşine öldürtülüyor.

Bu ülkeden gökyüzüne cinsel açlık yağıyor...

Bu ülkedeki cinsel açlık konusunda daha geniş bilgi için Sevgi Soysal'ın Yürümek adlı kitabına da bakılabilir.

GİTTİK ŞIRNAK'I GÖRDÜK

Top mermisiyle tam ortasından parçalanmış, üç katlı bir evin tam önünde durdu minibüsümüz... Mermi, evin arka tarafındaki duvarı da parçalamıştı. Oturma odasının yarısını, mutfak ve banyonun neredeyse tümünü alıp götürmüştü. Beyaz bir tül perde, yatak odasının camsız penceresi ve yanmış çerçeveleri arasından, günlerdir süren ve her şeyi mahveden şiddetten başıdönmüşcesine dışarıya doğru uçuşuyordu. Bu evde artık kimse yaşamıyordu ve arka tarafında açılmış boşluktan parçalanmış, yakılmış, yağmalanmış Şırnak görünüyordu. Ve artık Şırnak şehri, kimi ezik, kırgın ve derin yürekli insanlar gibi, neden her zaman bunca şiddete maruz kaldığını, hiç kolayına kaçmadan anlamaya çalışıyordu, suskun bir bilgelikle. Öyledir, bazı insanlar gibi bazı şehirler de, sık sık ve hiç beklenmedik anlarda, güçlerini ve otoritelerini kendilerine ve çevrelerine kanıtlamak isteyenlerce, hiçbir sınır tanınmadan ve zincirlerden boşanılmışcasına küçümser, hırpalanır, ezilir, yakılır, yağmalanır...

Yanımda, vahşete her zaman en yakından tanık olduğu halde, dünyaya adeta okşarmış gibi bakan o adam, birden kendini tutamayıp, nasıl yaparlar bunu, korkunç bir şey..., diye iniltiyle haykırınca, gördüklerimden bir an için sıyrılıp, sen de görüyor musun, diye sorarken buldum kendimi, küstah bir dalgınlıkla...

Acıyla yıpranmış yüzünü usulca bana doğru çevirdi, bunca

vahşet nasıl görülmez, der gibi baktı. Kendini kanıtlamak için sınırlarını yitirmiş bu zulüm tarafından öldürülen onca insan, paramparça edilen onca ev, kurşunlarla delik deşik edilip, sokaklara atılan onca hayvan, şimdi sır dolu bir yakanş ve ancak korkusuzca adanınca aydınlanacak bir bilinmezlik halinde önümüzde uzanırken, ona, görüyor musun, diye sorarak, adeta bu kutsallığa saygısızlık etmiş gibiydim. Sonra sustuk, ve o hep görmeye devam etti...

Kaldırımlardaki, yolların ortasındaki hiç kurumayan kan izlerini... Günler ve geceler boyu süren ve ağır silahların kullanıldığı çatışmalara rağmen, nedense bir tek kurşun izine bile rastlanmayan polis lojmanlarını, resmi ve askerî binaları... Kapıları panzerlerle parçalanıp, yağmalanan bakkalları, eczaneleri, giyim mağazalarını... Yerlerden avuç avuç topladığımız, sadece devlet güçlerinin kullandığı Makine Kimya Endüstrisi'ne ait, saklanmasına gerek bile duyulmayan ve saplandığı hiçbir yeri affetmeyen tüfek mermilerinin kovanlarını... Evlerinin beş metrekarelik bodrum katında, iki gün boyunca, aç ve susuz bir halde çatışmaların dinmesini bekleyen on altı nüfuslu bir ailenin, onca korku ve çaresizlikten sonra, artık her tür korkudan kurtulmuş, dünya dışı ve arınmış hallerini... Yanlarına hiçbir şey almadan ve ayaklarındaki ürkek, yıpranmış terlikleriyle Cizre'ye, ya da sadece güneşin altında uzayıp giden bu topraklara reva görülen acıyla dilsizleşen çöl yollarına, bir an önce kendilerini atmaya koşan Şımaklıları... Picasso'nun Guernica tablosundan fırlayıp, Şımak'ın bir ara sokağında, zulmün mantığını anlamaya belki de çok kısa bir an kala can vermiş ve dehşeti yüzünde kutsal bir sır gibi donmuş, o tuhaf, o tarih öncesi atı... Şımak'tan Cizre'ye dönerken, yarattıkları o alevden dehşete hâlâ doymayan uçakların, yolumuzun her iki yanında dumanlara gömülmüş köylerin üzerinde, bıkıp usanmadan ve tekrar tekrar alçalıp yük-

selmelerini... Bütün bu olanlardan kendini sorumlu hisseden güneşin, sanki bir an önce geceye karışmak istercesine suçlu bir hüznle batışını...

O hep görmüştü... Ama yalnızca o ve ben değil, sanatçılar, bilimadamları, avukatlar, yayıncılar, gazeteciler, yani minibüste bulunan herkes, bu vahşeti, yaban ve çıldırmış bir isyanla alıp başını gitmesin diye, yüreklerini sımsıkı tutarak görmüşlerdi...

Cizre'ye, kaldığımız otele geldiğimizde, o ağır, o ürkütücü sorumluluk bekliyordu hepimizi. Bu korkunç tanıklığı, bu tarifsiz zulmü kim kaleme alacaktı? Güç işti bu tarihi anlatmak, güç işti yakıp yıktığı yerleri adeta kutsal bir bilinmezliğe sürükleyen bu dehşete uygun sözcükleri, tarihin gizli ve hastalıklı derinliklerinden bulup çıkarmak...

Bu yüzden hepimiz bu ağır, bu ürkütücü görevden haklı haksız, bahaneler bularak uzaklaşmak istiyorduk... Aramızdan biri, dehşet yolculuğu boyunca minibüste, yanımda, pencerenin kenarında oturan ve dünyaya hep okşayarak bakan adamı önerdi. "O yazsın," dedi. Ve aniden derin bir sessizlik kapladı ortalığı... Hiç şüphesiz, o yazabilir miydi yazamaz mıydı, sorusu geçmemişti, zulümle gölgelenmiş, yaralanmış zihinlerimizden... "Evet, ancak yaşadığı onca vahşete rağmen, yine de dünyaya sevgi dolu bir okşayışla bakan bu adam yazabilirdi, ama biz bunu neden daha önce düşünemedik," sorusu geçmişti, gecikmiş bir aydınlanışla...

Bu teklifin er geç kendisine yapılacağından sanki eminmiş gibi, yaşadığımız bu mahçup sessizliği o bozdu sonunda: "Peki, o zaman bir daktilo ve boş bir oda bulun bana!"

Daktilo ve boş oda hemen bulundu. Bir saat içinde yazdığı zulme tanıklık metni, "Şırmak'ı gördük" diye başlıyordu... Yaklaşık dört yıl önce, bu ülkenin ve dünyanın belli başlı gazete ve yayın organlarının faksları, bu metni geçerken, saatler geceyarısını gösteriyordu...

Basın metnini yazan adamın adı, Eşber Yağmurdereli'ydi. Görüp anlamanın ne olduğunu henüz bilmeyenler tarafından, görmediği sanılan Eşber Yağmurdereli, yaşanan bunca zulüm karşısında parmağını kımıldatmayan, ama yine de gördüğünü iddia eden milyonlarca insana, çok, ama çok önemli bir gerçeği bir kez daha hatırlatıyordu: Gittik, Şımak'ı gördük!..

FRANSIZ NURİ VE BİR ŞİŞE KANYAK

Artık uçamayan ve zorlukla nefes alan güvercinler yaşıyordu merdivenlerinde... Merdiven boşluklarında, henüz alacakaranlık kuşu kanatlarını açmamıştı. Kaldığı virane yıkılmak üzereydi. Üst katlardan bir ayakkabıcı tamircisinin inatçı ve gizemli çekiç sesleri yankılanıyordu. Birgün kapısını çaldım. İki köpeği ile birlikte dev gibi bir adam çıktı karşıma... Simsiyah birer alev gibi bakan gözlerinden başka heryeri ölüyordu bu yaşlı adamın. Beni bekliyordu... Elini uzattı. Hayatımda ilk kez İspanya İç Savaşı'na katılmış olan birinin elini sıkıyordum. Tam adını asla öğrenemedim. Tanıyanlar, ona Fransız Nuri, diyorlardı... Evinin bütün eşyaları toz toprak içindeydi ve içerde dayanılması güç bir koku vardı... Pantolonunun paçalarını dizlerine kadar sıyırmıştı. Hayatımda bu kadar kalınlaşmış bacaklar görmemiştim. Şişmişti ve irinli yaralar içindeydi.

Ayağındaki yaralardan, yoldaşlarım, dediği iki köpeğinde de vardı...

Köpeklerine garip bir saygı duyuyordu... Sanki bütün sırlarını onlarla paylaşıyordu.

Salonun duvarlarında Che'nin hiçbir yerde görmediğim fotoğrafları vardı.

Başka bir çağ başlamıştı, ama o, köpekleriyle birlikte kendi çağında yaşıyordu... 12 yıl önceydi. Beyoğlu, Büyükparmakka-

pı Sokak'ta, bugün İnsan Hakları Derneği'nin bulunduğu bina-
nın hemen yanındaki yerde kalıyordu. Kaldığı yer, o zaman yı-
kıldı yıkılacak bir viraneydi... Bugün modern bir işhanı... Gali-
ba hiç parası yoktu... Paraya ihtiyacı da kalmamıştı artık. Karşı
viranede oturan yaşlı bir Rum kadın, kimi öğlenler ona yemek
getiriyordu... Ama o, kendi yemiyor, köpeklerine yediriyordu.
Rum kadın buna çok üzülmüyordu... Fransız Nuri günlerce onun
üzüntüsünü düşünüyordu. Aralarında garip bir aşk vardı... Fran-
sız Nuri gerçek bir şövalyeydi. İspanya İç Savaşı'ndan sonra git-
tiği Fransa'da bir şövalye örgütüne girmişti... Onun döneminde-
ki sosyalistlik şövalyeliğe çok yakışıyordu... Yaşanmayacak ka-
dar yoksul evinde sosyalist klasiklerin orijinal baskıları vardı ve
bir de kuyruklu piyano... Efkâr dağıtmak için Enternasyonel
Marşı'nı çalardı o piyanoda. Geçimini sağlamak için, Yeşilçam
filmlerinde briyantın saçlı ve romantik kemancıyı oynamıştı yıl-
larca... Özel anların, özel yemeklerin unutulmaz kemancısıydı
o... Bir fotoğraf göstermişti bana: Ediz Hun, Filiz Akın'ın elle-
rini tutmuş, masada güller ve mum... Biraz ilerde, bu aşka son-
suz hürmet duyan ve bu buluşmayı kemaniyle taçlayan, beyaz
ceketli, papyon kravatlı, incecik bıyıklı Fransız Nuri...

Fransız Nuri'yi en çok gözler etkilerdi. Gözlerindeki ifadeyi,
ışığı sevmediği insanları evine almazdı. Tek bir korkusu vardı
onun: Polisler... Ölüme hazırlanan, hayatla bütün bağlarını kes-
miş olan bu insanın, polislerden neden bu denli korktuğunu hep
düşünmüşümdür... Gözlerindeki ifadeyi beğenmediği birisi için,
yanımıza gelip, kulağımıza fısıldayarak, bunun bakışlarını hiç
beğenmedim, sakın polis olmasın, derdi...

Sosyalist bir şövalye olduğu için hiçkimsenin yardım talebi-
ni kabul etmezdi... Ne ilaç, ne para, ne yiyecek... Hatta böylesi
tekliflere kızardı bile... Kendisini, bilmediğimiz bir nedenden
ötürü inciten doktor oğluyla da görüşmeyi kesmişti... Ama bir-

gün benden Truva kanyak isteyeceği tuttu: Böbreklerim çok kötü, dışarı çıkamıyorum, kanyak iyi geliyor, senden rica ediyorum...

Böylesi gururlu ve aykırı bir adamın benden bir şey istemesi benim için olağanüstüydü ve gururumu çok okşamıştı. Okşamıştı ama, o günler en parasız olduğum günlerdi... Ama ne olursa olsun bir şey yapmalıydım. Durumu, o günlerde iyi para kazanan bir arkadaşşıma açtım. İspanya İç Savaşı... Sosyalizm... Şövalyelik... Sıradışı bir insan...

Arkadaşıım hiç tereddütsüz, hadi götür beni bu adama, bir şey değil, bir kasa kanyak feda olsun böyle insanlara, dedi ve hemen bir taksi çevirdi... Ama Fransız Nuri'nin yaşadığı viranenin önüne geldiğimizde gece saatin birbuçuğuydu... Olmaz, dedim arkadaşşıma, kendimce haklı bir kaygıyla, bu adamda ciddi bir polis korkusu var, hem çok hasta, rahatsız olabilir, sabahı bekleyelim. Sabah istediği kanyağı alır, gideriz, dedim...

Arkadaşıım önerimi kabul etti.

Önce birkaç duble bir şeyler içtikten sonra, bir otele gidip uyumayı düşündük.

Ama o birkaç duble içkinin bir türlü sonu gelmedi... Fransız Nuri gibi insanlara sonuna dek sahip çıkılmalı, dedik, içtik... İspanya İç Savaşı, sosyalizm, Che Guevera, dedik, dertlendik... Bu zorba düzene ve adaletsizliğe artık son vermeli, dedik, içtik... Gün ışıyana dek... Sonra kalktık bir çorbacıya gittik... Hesap geldi... Arkadaşıım elini cebine attı, hemen ardından cüzdanını çıkarıp baktı, sonra da bana: "Bütün paramız bitmiş," dedi çocuksu bir çaresizlikle...

Çorbacıya durumu anlatabilirdik, ama Fransız Nuri'ye götürmemiz gereken kanyağı hangi parayla alacaktık... O sabah Fransız Nuri'ye çok istediği kanyağı götüremedik...

Aradan bir gün geçti. Bir tam gün... Güçbela bir yerlerden

borç para buldum ve bir bakkaldan aldığım Truva kanyağı, kutsal bir emanet gibi karnımda saklayarak Fransız Nuri'nin yanına koştum... Kapiya vurdum. Açan olmadı. Bekledim. Köpeklerin kapının ardında heyecanla soluk alıp verdiklerini duyuyordum... Kapiyı bütün gücümle yumruklamaya başladım bu kez... Yine açan olmadı... İçerden köpekler havlamaya başladılar... Yukardan, bir üst kattan, yine eskisi gibi inatçı ve gizemli çekiç sesleri geliyordu... Yukarı çıktım. Ayakkabı tamircisinin yanına... Fransız Nuri'yi sordum. Kapısını neden açmadığını... Ayakkabı tamircisi önce yüzüme baktı, başını yeniden işine eğdi, sonra tekrar baktı yüzüme...

“Fransız Nuri dün öldü,” dedi...

ONUN YÜZÜ YA ÇOK YAKINDIR, YA ÇOK UZAK

Zuhal Olcay'ın yüzü, eksik yaşadığım ilk aşkımın yüzüne benzer.

Onun yüzü ya çok yakındır, ya çok uzak...

Zuhal Olcay'ın yüzü, buruk, içli, bir o kadar da soylu bir şarkıdır...

Sanki hiç ulaşamaz gibidir...

Onun yüzü hayatımız gibidir. Kırsal alanda pusuya düşürülerek öldürülen Zilan adlı militan kızın cesedinin çırılçıplak soyulup, başına teşhir edilmesinden duyduğumuz o derin acıdır...

Zorbalıkların, kötülüklerin birtürlü önüne geçemeyişimizin incecik utancıdır, onun yüzü.

Yenildiğimizi bile bile ve bütün umutsuzluğumuza karşın, yine de, hayır, itirazımız var, henüz herşey bitmedi, demek için düşe kalka yollara düşmektir...

Sabahtı. Biz gece çalışan ya da yaşayan insanlar için, oldukça erken bir sabahtı...

Bir Çarşamba günü, Beşiktaş'taki Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin önündeki küçük çay ocağında buluşacaktık, çoğu zaman olduğu gibi...

Şanar Yurdatapan ve bir avukat arkadaşımızla oturmuş çay içerken, çocuksu, telaşlı, acemi bir Zuhal Olcay girdi içeri... Küçük kanapelerden birine oturdu ve neyse o olarak tanıştı bizimle...

Tam yanımdaydı ve oraya gelirken sigara almayı unutmuştu. İyi ki de unutmuştu! Her defasında özür dileyerek benim sigara paketimden içti... Öyle hoşuma gidiyordu ki özür dilemesi, sanki onca yıl aşka, özleme, yolculuklara, çocukluğa dair yaşamadığım herşey için, kendisini ve beni bağışlar gibiydi...

Zaman hiç geçmesin istiyordum. Benim yanımdan hiç ayrılmasın, paketimdeki sigaralar hiç bitmesin ve her defasında o hüznü, o kırılgan sesiyle benden özür dilesin, beni ve geçmişimi hep bağışlasın istiyordum.

O zaman, annemin sınımsıcacık rahmi olsun, onunla birlikte içine girip sığınalım, diyordum içimden...

Ama zamandı bu, geçerci. Uğruna, ölümleri ve cezaları göze aldığımız şarkılar ve türküler bile bizi ondan koruyamazdı...

Zaman bizi, büyüdükçe inadına daha çok üşüyelim, diye habire soyardı. Hiçliğe atmak için soyardı...

Sonra diğer sanatçı arkadaşlarımız geldi çay ocağına.. Mazlum Çimen, Mehmet Gümüş... Hemen ardından da, o gün, onun için DGM'ye kendimizi ihbar edeceğimiz, onun suçuna iştirak edeceğimiz Kızılırmak grubunun solisti, sevgili İlkay Akkaya da geldi..

İlkay Akkaya'nın suçu neydi?

Öldürüldükten sonra, basına teşhir edilmek için cesedi çınlı-çıplak soyulan, militan kızın anısına yazılmış bir şarkıyı, "Zilan"ı Adıyaman'da okumak!... Suçu, bu şarkıyla ülkeyi bölmeyi istemektir!..

Hep birlikte Beşiktaş DGM'nin kapısının önünde basın toplantısı yapmaya gittik. Basın toplantısında İlkay, "Kırmızı Gül Demet Demet" türküsünü okudu. Yoldan geçenler bize şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Basın toplantısında, bir-iki sol gazetenin tanıdık muhabirinden başka kimseler yoktu, ama İlkay "Kırmızı Gül"ü okurken, hayatın bütün sırtını biliyormuş gibi gurur dolu

bir duygusallığa kapılmıştık...

Sonra kendimizi ihbar etmek üzere, o ürkütücü, kasvetli Devlet Güvenlik Mahkemesi binasının içine, oradan da Başsavcılık odasına doğru yürüdük...

Başsavcıya kendimizi ihbar edecek, bizi de bu türküyü okumuş gibi, yargılayın, diyecektik. Başsavcı bizi yargılayınca, bu olay kamuoyuna duyurulacak, bunu duyan kamuoyu, yüzbinlerce insan; genç, yaşlı, çocuk, birden harekete geçecek; yeter artık, bizim sanatçılarımızı yargılamayın, düşünceye özgürlük, diye sokaklara dökülecekti!!

Evet, hayalimiz buydu. Tıpkı benim, aşka, özleme, yolculuklara ilişkin eksik yaşadığım ne varsa, hepsini Zuhal Olcay'ın yüzünde görmem gibi naif, kırılgan, çocukça bir hayaldi; ama hayaldi işte...

Zamanı durdurmak için annelerimizin sınırsız rahmine geri dönemediğimizden, böylesi hayallere sarılıyorduk biz de işte...

Başsavcı bizi ayakta karşıladı. Zayıf ve uzun boyluydu. Yüzü oldukça kemikliydi. İri, yorgun gözleri vardı... Gülüşü bile yorgundu. Gayet kibar bir sesle, "Buyrun, Zuhal Hanım, diğer sanatçı arkadaşlar, ben de günlerdir Zuhal Hanım'ı ve sizi bekliyordum, dedi... Artık her Çarşamba, siz sanatçı dostlarımızı ağırlıyoruz..."

Sesi oldukça heyecanlıydı... Sanki çok şey söylemek istiyormuş da, konumu gereği söyleyemiyormuş gibiydi...

Kemikli parmaklarıyla işaret ettiği, gösterişli deri koltuklara oturduk. Masasının yanbaşı, duvara yaslanmış, ucu neredeyse tavana değen bir Türk bayrağı duruyordu. Sanki bu bayrak da, tıpkı başsavcı gibi, karşıdaki insanları yargılamaktan, saygı ve ürküntü uyandırmaktan yorulmuş gibiydi. Kara kaplı dosyalarla doluydu odanın duvarındaki raflar. Atatürk, yine duygularını saklıyordu...

Bense, hem çekingenliğimden, hem de çevreyi daha iyi gözlemleyebilmek için, bir köşeye büzülüp oturdum...

Zuhal Olcay'la ayrı düşmüştük. O, sigarasız kalmıştı; ben de, bütün eksik yaşanmış hayallerimle onun uzağında...

Ve o, yine acemi, çocuksu, yine tedirgindi. Başsavcının, odasına girdiğinden beri hayranlık dolu bir ısrarla kendisini seyrettiğini bile fark etmemişti...

"Zuhal Hanım nasılsınız? Şeref verdiniz..."

Başsavcının da duyguları vardı elbet... Onun da eksik yaşanmış ilk aşkı, kırılgan özlemleri, çıkamadığı yolculukları vardı... Yaşamadan yitirdiği ilk gençlik düşleri vardı... Belki de, onu bu işe acımasız kader sürüklemişti! Ama kader ne denli acımasız olsa da, onda bile, ömür boyunca düşlenen kadınla, birgün aynı odada, birarada olmak şansı vardı!

Başsavcının Zuhal Olcay'a saplanan gözleri, bana işte böyle şeyler düşündürüyordu...

"Zuhal Hanım ne içersiniz? Burada herşey var? Sütlü, sütsüz neskafe, oralet, kahve, ıhlamur, her türlü meşrubat... Arkadaşlar, sizler, sizler ne içersiniz?.. Zuhal Hanım ve siz, bugün benim misafirimsiniz..."

Başsavcı, her söze Zuhal Olcay'la başlıyor, her lafı onunla bitiriyordu. Bugün gerçekten onun için önemli bir gündü!

Bir anlık sessizlikten yararlanan avukat arkadaşımız, orada neden bulunduğumuzu anlattı. Hepimizin işleri vardı. Başsavcı bey, görevlerini yapmalı, bir an önce ifadelerimizi almalıydılar...

Başsavcı, avukatımıza, hiç zamanı ve yeri değilken münasebetsiz birşey söylemiş gibi azarlayarak bakmış, ardından, gözlemlerini yine Zuhal Olcay'a çevirip, en sempatik halini takınarak, Zuhal Hanım, ekranda boyunuz çok daha uzun görünüyor, yanılıyor muyum, demişti.

Zuhal Olcay başsavcının kendisine gösterdiği ilginin nedeni-

ni yorumlamaya çalışırken, bu defa söze Şanar Yurdatapan girdi: “Bakın savcı bey, hepimizin acil işleri var, bir an önce bize dava açsanız, vakit boşa geçiyor...”

Her "bize dava açın" sözüyle, başsavcının yüzü birden korkuyla geriliyor, sesi titremeye başlıyordu ve böyle anlarda babacan bir otoriteyle bize tatlı tatlı dikleniyordu: “Bakın çok kızarım. Lütfen, bana dava açmaktan filan bahsetmeyin. Zuhal Hanım ve sizler, benim sanatçı dostlarımsınız. Ne davası? Hiç olur mu, öyle şey... Hem burda her şey var: Sütü, sütsüz nescafe, çay, oralet, ıhlamur, her türlü meşrubat...”

Bir ara başsavcının masasındaki kitaplara gözüm takıldı: Anton Çehov’un “Martı” ve “Üç Kızkardeş” adlı oyun kitapları, onların altında ise Komünist Manifesto!...

Belli ki, başsavcı söylediği gibi bu günü bekliyordu!..

Zaman hızla geçiyor, başsavcı gözlerini Zuhal Olcay’dan ayırmıyor ve bize bir türlü dava açamıyordu...

Sanki, o mahçup, o tedirgin Zuhal Olcay, hayranlık dolu o yorgun gözlerini gözlerinden ayıramadığı kadın; sayın başsavcı, bakın önemli işlerimiz var, lütfen bize dava açın, hepimiz İlkay Akkaya’nın söylediği şarkıyı söyledik, o suçlu bulunduyorsa biz de suçluyuz, dese; onun söylediklerini hiç duymamış gibi, elinde Çehov’un kitapları, ayağa kalkıp, Zuhal, sen Anton Çehov’un “Martı”sını mı seversin, yoksa “Üç Kızkardeş”ini mi, diye soracak gibiydi.

Oysa, o sıralar Jean Genet’nin "Hizmetçiler" adlı oyununun prova çalışmalarını sürdüren Zuhal Olcay, başsavcının ilgisinden ve beklemekten usanmış olmalı ki, gerçekten, lütfen savcı bey, hepimizin işleri var, benim de acilen provaya gitmem gerekiyor, görevinizi yapıp bize dava açın da gidelim, boşuna bekliyoruz, dedi...

Zuhal Olcay’ın, bu, “Boşuna bekliyoruz,” sözü başsavcıyı

hiç beklemediği bir anda, derinden yaralamıştı. Yüzü, elinden oynuncağı alınmış bir çocuk gibi birden buruştu, gözleri bulutlandı. Sesi heyecanını yitirdi. Belli ki, o yorgun ve sinirli başsavcı rolüne dönüyordu yavaş yavaş, ama yine de son bir umutla ve gözleri Zuhal Olcay'ın gözlerinde, sesinde önleyemediği bir tedirginlikle; "Bakın Zuhal Hanım, siz ve diğer arkadaşlar, hepiniz sanatçı insanlarsınız; aykırı, farklı insanlarsınız; bu toplumun öncüsünüzsünüz... Ben size nasıl dava açarım, söyler misiniz; biz burada sizlerle sanatı ve sanatçıyı konuşmalıydık bugün," dedi...

Bu sözler üzerine hiçkimse o an bir şey diyemedi. Tuhaf bir sessizlik oldu.

Biz kararlıydık. Başsavcı ise telaşlı ve artık üzgündü. Zuhal Olcay, belli ki onunla Anton Çehov'un "Üç Kızkardeş" adlı oyununu konuşmayacaktı. Belli ki odası, sanatı, sanatçıyı, güzellikleri, eksik yaşanmış aşkları ve yitirilmiş gençlik düşlerini geri çağırmak için yanlış bir yerdi ve bütün bunları burada konuşmak için yanlış zamandı...

O, baskıcı devletin güvenliğinden sorumlu bir başsavcıydı. Bizse, arkadaşları yargılanan insanlardık.

İlkay'ın "Kırmızı Gül"ü söyleyen sesi, içimizde kanıyordu hâlâ...

Biz, hayatımızı yanlışlardan ayırmaya, başsavcı ise, gözleri Zuhal Olcay'ın gözlerinde, yanlış hayatını doğrulamaya çalışıyordu.

Bir ara, yanlış hayatı, üzerine çok gelmiş, çok bunalmış olacak ki, kendisinden hiç beklemediğimiz bir söz söyledi: "Hem bana niye geliyorsunuz, devlete gidin... Bana niye geliyorsunuz?"

Savcının bu tuhaf, bu garip sözlerinden sonra, bir an orada niye bulunduğumuzu unutmuştuk. Belli ki, başsavcı da kim ol-

duğunu ve o an ne iş yaptığını unutmuştu...

İnsanların kim olduklarını ve ne iş yaptıklarını unuttukları anlar, bana hep büyü ve gerçeküstü gelmiştir. Ama çok kısa sürer böylesi anlar...

Kendime geldiğimde, kim olduğumu ve orada ne için bulunduğumu yeniden algıladığımda, Zuhal Olcay'ı, başsavcının önündeki beyaz kâğıdı imzalarken gördüm...

Ve Zuhal Olcay, o mahçup, o çocuksu, tedirgin haliyle hepimize acemice veda ederken; başsavcının, o derin kırılganlığını herkesten saklamak için, yüzünü nasıl da usul usul devlet ve savcı maskesine dönüştürdüğünü...

Ordaki herkes, tek tek, "Zilan" adlı türkünün altına imzasını attı ve İlkey Akkaya'nın suçunu üstlendi...

Ama başsavcı artık orda bizimle değildi... İmzasını atıp, oyununun provasına giden Zuhal Olcay'da kalmıştı gençlik düşle-ri... Eksik, yanlış yaşanmış aşkları... Yanlış hayatını doğru yaşa-ma özlemi, Zuhal Olcay'la birlikte kapıdan çıkıp gitmişti san-ki... Egemen, güçlü, ama yorgun bir hayalet gibiydi.

Yanlış hayatını, kırılganlığını ve yaşayamadığı arzularını sak-lamak için, devlet ve savcı maskesini hemen giyinen, yorgun bir hayalet...

Gözlerimi dikmiş, oturduğum kuytu yerden onu ve kaderini gözlüyordum ki, beni gördü.

Zuhal Olcay buradayken, bu odadayken bizlere gösterdiği heyecan dolu kibarlık ve ilgiden hiçbir eser kalmamıştı artık. Si-nirli ve tahammülsüz bir sesle, hadi, sen de imzala, çık git ça-buk, dedi.

Nedense, başsavcının bu kaba tavrına pek alınmadım.

Çünkü çok kısa bir zaman da olsa, Zuhal Olcay var diye, he-pimize ince ve kibar davranmıştı o...

Onun varlığından heyecan duymuştu.

Hiç olmazsa, o gelecek diye, masasında Anton Çehov'un kitaplarını bulundurmuştu...

O var diye, bir an için bile olsa devlet ve savcı olduğunu unutmuştu ya, bu yüzden ona pek alınmadım...

Hem, Zuhall Olcay'ın yüzü, eksik yaşadığım ilk aşkımanın yüzüne benzer...

Onun yüzü hem çok yakındır, hem de çok uzak...

Zuhall Olcay'ın yüzü, buruk, içli, bir o kadar da soylu bir şarkı gibidir...

Sanki hiç ulaşamaz gibidir...

HİÇ UNUTUR MUYUM?

Metin Kaygalak'a

"Biz uzak yerlerden geldik. Evimiz, ocağımız yakılmadan evvel gelseydiniz köyümüze, biz sizi başımızın gözümüzün üzerine koyar, en büyük değeri verirdik. Neyimiz var, neyimiz yok yığardık önünüze. Şimdi geldik! Kimse başını çevirip bize bakmıyor..."

İşte böyle diyor, evlatlarını yitirmiş Kürt anneleri... İstanbul'da seslerini duyacak, kalplerindeki derin acıyı görebilecek insanlar arıyorlar. Bulamıyorlar. Çünkü öyle çok gürültü var ki...

Yeni bir binyıla giriyoruz. Herkes yaşanan o büyük değişimden bahsediyor. Zaman kavramının alt üst oluşundan söz ediyor gazeteciler, yazarlar. İnsan boyut değiştiriyormuş, öyle diyor televizyon kanalları...

Bense zulümden bahsediyorum. O büyük tahammülsüzlükten. Yüreklere kaplayan sevgisizlikten.. Ve yeni bir binyıla girerken soruyorum: Nereden geliyor bunca nefret, bunca acımasızlık... Yetmedi mi, yetmedi mi artık birbirimizi bunca mahvettiğimiz... Yetmedi mi bunca kıyım, bunca yokediş...

Yazar arkadaşım Muhsin Kızılkaya, Hakkâri'den gelen iki hemşehrisini Beyoğlu'ndaki *Urban* adlı bir barda ağırlar. Mem-

leket hasretiyle, anadilleri Kürtçe'yle yoğun bir sohbe koyulurlar... Biraz zaman geçtikten sonra, barın şef garsonu yanlarına gelir ve orayı derhal terk etmeleri gerektiğini söyler. Neden, diye sorarlar, ne yaptık ki biz? Şef garson, damsız olduklarını söyler. Bunun üzerine çevrelerine bakarlar ve damsız birçok erkeği içki içip, sohbet ederken görürler. Böyle bir gerekçeyle dışarı çıkarılmalarının anlamsız olduğunu belirtirlerse de, dinletemezler. Diğer garsonlar da masalarına gelir, etrafları sarılır ve üç Hakkârili, Beyoğlu'nun ortasındaki bir bardan yaka paça dışarı atılır...

Acaba bu üç insan Kürtçe konuştukları için mi atılmışlardır bu bardan? Kimbilir, belki de... Ama daha çok, Kürtçe konuşan insanların uygunsuz, işe yaramaz, okumamış, dahası genellikle alt sınıftan oldukları önyargısı yüzünden atılmışlardır...

Yeni bir binyıla giriyoruz. Ve soruyorum yine: Nereden geliyor bunca nefret?...

Yıllarca, 'Urfalıyım' demekten gizli bir mahcubiyet duydum. Urfa'dan İstanbul'a bizi ziyarete gelen akrabalarımın kasketlerinden, çarşaflarından, türbanlarından, tahta bavullarından, esmer, kavruk yüzlerinden, üzerlerine ne giyseler yine de saklamadıkları yoksulluklarından ve o çok da farklı şivelerinden hep utandım...

Çünkü utandırıyorlardı insanı kendisinden, akrabalarından, annesinden, babasından... Bu şehrin rüzgârında, ışığında, sokaklarında vardı bu küçümseme, bu derin aşağılama. Dokunduğum, gördüğüm her yerde vardı...

Bir zamanların Ankara'sında, oranın en güzel giyinen kadınlarından biri olarak yaşayan annem orduevlerinde, subay gazinolarında gördüğü sahteliğe, yüzeyselliğe, ayrımcılığa duyduğu tepki sonucu, birgün ansızın kapanıp, koyu renk türbanlar ve uzun mantolarla dolaşmaya başladı aramızda... Ve en yakın arkadaşları, artık general eşleri değil; kapıcılar, gündelikçi kadın-

lar, fabrikada çalışan emekçi kızlar, yoksul, itilmiş, dışlanmış insanlar oldu... Bir anlamda annem geldiği sınıfı inkâr etti. Hayattan istifası da aynı döneme denk gelir...

Birgün, canım annemle evde oturmuş sohbet ediyorduk. Akşamüstüydü. Evde ikimizden başka kimse yoktu. Birden annem kapıları, pencereleri örtmeye, perdeleri çekmeye başladı. "Ne var, ne oluyor," dedim. Yanıma geldi ve adeta fısıltıyla, "Aslında biz Kürdüz, ama kimse duymasın," dedi...

Aslında biz Kürdüz, ama kimse duymasın...

Neydi annemi böylesine ürküten, neydi onun kökenini söylerken bile kapıları, pencereleri örtmeye iten korku, neydi...

Çünkü ikibin yılına girerken bile, hâlâ kardeş değiliz. Bu ülkede hâlâ birileri birilerini, doğduğu yer, konuştuğu dil, giydiği kıyafet ve en önemlisi ait olduğu sınıf yüzünden aşağılıyor, derinden ve alçakça küçümsüyor, dışlıyor. Arkadaşlarıyla oturduğu yerden tutup, dışarı atıyor...

Sis basmış ülkenin her yerini... Sevgisizliğin, tahammülsüzlüğün, acımasızlığın sisi...

Bu sisi biraz olsun aralayıp, bakmak istiyorum geçmişe...

Yıllardır Diyarbakır Cezaevi'nde yatan oğlunu ziyaret edemeyen ve onun hasretiyle yanıp tutuşan bir anne, sonunda dayanmıyor, her ne pahasına olursa olsun oğlunu ziyaret etmeye karar veriyor. 'Neden ziyaret edemiyor'a gelince... Çünkü bu anne hiç Türkçe bilmiyordur ve o cezaevinde Kürtçe konuşmak yasaktır. Kürtçe konuşanlar hakarete uğruyor, gözaltına alınıyor. Anne, diğer oğlundan Türkçe birkaç kelime öğrenir, ezberler bu kelimeleri ve cezaevine, oğlu Kamber Ateş'i ziyarete gider... Oğlu tel örgülerinin ardında görünür. Annesi yılların hasretiyle ve ağlamaktan yorgun düşmüş gözleriyle sarılır oğluna ve şöyle der: "Kamber Ateş nasılsın?" Oğlu, "Sağ ol anne, iyiyim," der ve susar...

Anne yaklaşık bir saat boyunca, oğluna bildiği tek Türkçe cümle olan, Kamber Ateş, nasılsın, der durur... Ama hep değişik tonlarda, farklı tınılarda. Bazen fısıltıyla, bazen üzgün bir halde, bazen coşku dolu bir inançla... Ama hep aynı şeyi söyler: Kamber Ateş, nasılsın?...

Sonra, oğlu yine koğuşuna döner. Arkadaşları, annenle ne konuştun, diye sorarlar. O da şöyle der: Annemle aslında çok şey konuştuk!...

Diyarbakır'lı şair arkadaşım Kemal Varol ise, kendisi gündüz işte olduğundan, annesine, İstanbul'dan arkadaşları aradığında onlara söylemesi için Türkçe şu cümleyi öğretmiştir: Akşam dokuzdan sonra... Bundan başka Türkçe bilmeyen bu köylü kadının iki oğlu Kemal ve Yılmaz Varol, Türkçe'de dönemin en güzel şiirlerini ve yazılarını yazıyorlar...

Tek parti dönemi... 40'lı yıllar... Kürtçenin konuşulduğu şehirlerde belediye ve valilik hoparlöründen şu anonslar duyulur: "Vatandaş, Türkçe konuş!.. Daha fazla konuş!.. Kürtçe konuşanlar cezalandırılacaktır!.."

Tek kelime Türkçe bilmeyen bir Kürt köylüsü etraftan duyar bu anonsun anlamını... Ama karnı acıkmıştır. Ekmek almak için bir fırına girer. Fırıncıdan nasıl ekmek isteyecektir. Düşünür, taşınır ve Kürtçe şöyle der: "Ka nanê ki bi tırkî..." Anlamı şudur: Bana Türkçe bir ekmek ver!...

Bana Türkçe bir ekmek ver... Ka nanê kî bi tırkî...

Tek parti yılları... Kürtçe konuşulan her kelime karşılığı beş kuruş ceza kesildiği yıllar... Kürt köylülerinin başındaki puşuları, polislerin, jandarmaların alıp, sobaya attığı yıllar...

Nereden gelir bunca nefret, tahammülsüzlük, bunca sevgisizlik...

Bana Türkçe bir ekmek ver!..

Unutur muyum... İlkgençlik yıllarımdı. Yaza doğru Urfa'ya

yakınlarımı ziyarete gitmiştim. Babam da ordaydı. Birgün onunla adliyeye gittik. Bir evrakın peşindeydi. O işiyle uğraşırken, ben çevremi inceliyordum. Mahkemelerden birinin kapısı açıktı. Çok yoksul görünümlü bir Kürt köylüsü ayakta hakime bir şeyler anlatıyordu. Hakim, burası Türk mahkemesi, burada Kürtçe konuşulmaz, diye azarladı adamı. Adam başını öne eğdi, sonra kaldırdı, yine Kürtçe bir şeyler söyledi. Hakim öfkeyle bağırarak adamı dışarı kovdu. Adam çaresiz dışarı çıktı ve mahkemenin kalorifer demirlerine kapanıp hıçkıra hıçkıra ağladı... Sonradan öğrendim, haklı olduğu bir davayı Türkçe bilmediği için kaybetmiş... Hiç unutmuyum...

Artık birileri sorsun kendine, neden çıktı bu savaş... Nasıl birikti bu korkunç öfke... Neler yaşandı ki bunca yıl, sonunda bıçak kemiğe dayandı... Birileri sorsun kendine...

"Bizim çocuklarımız öldü. Biz, başkalarının çocukları için geldik. Dedelerimizin, ana ve babalarımızın, bizlerin yanlışları çocuklarımızı lanetlemesin istiyoruz.

Gözlerde bencillik, gözlerde hırs, itiraz; gözlerde kin ve intikam görüyoruz. Kan davasını körükleyen bir kadın, nasıl bir anadır? Savaş isteyenler, savaşı arayanlar, ölüm ve kan diye bağırانlar, doğumun ve yaşamın temsilcisi olamazlar. Onların yürekleri kararmış, sevgi pınarları kurumuş, duyguları düğümlenmiş... Ama onlara kızmıyoruz. Sadece, nefretle kavruldukları için, bahtsızlıklarına, yazgılarına üzülüyoruz. Sarıyalım onlara. Buz tutmuş yüreklerini yumuşatalım. Kurtaralım, çünkü bu bakışların tehlikesini biz yaşadık. Genç çocuklarımızın günahı ne?

Kimse bizi dinlemiyor, yaşlıyız, sizler gibi konuşmayı, sizler gibi kendimizi dinletmeyi bilmiyoruz. Yanımıza gelin. Yol gösterin. Bu şehirler, bu kalabalıklar çarpıp geçiyor bizlere. O kadar çok gürültü var ki... Barışı, sevgiyi, demokrasiyi, insanlığı, kardeşliği anlatan sesimizi kimse duymuyor. Yanımıza gelin, yol

gösterin. Dilimiz olun. Hiçbir şey yapamıyorsanız, dinleyin sadece. Ama başınızı çevirip gitmeyin..."

Evet, evlatlarını yitirmiş Kürt anneleri bu çağrışı yapıyor bizlere... Yeni bir binyıla giriyoruz... Ama bu şehirler, bu kalabalıklar çarpıp geçiyor bizlere... O kadar çok gürültü var ki...

Peki, bizler hazır mıyız bu yeni binyıla?.. Hazır mıyız bizden farklı olanı sevmeye?.. Onu anlamaya... Hazır mıyız, bütün o siyasi, sosyal, kültürel farklılıklarımızı anlayışla kabul edip, ama her türlü ayrımcılığa karşı çıkarak, yüreklerimizi o kalın önyargılarla ve nefretlerle ağırlaşmış örtülerden sıyrıp, hasretle kucaklaşmaya, hazır mıyız?..

Hayatımızın anlamını, bilgimizi, kimliğimizi, bizi birbirimizden ayıran şeylerde değil; bizi birleştirecek tek şey olan evrensel sevgide bulmaya hazır mıyız?..

ERKEK OLMAKTAN YORULMAK...

Erkek olmaktan çok yoruldum!.. Çünkü bu yüzden, içim hep alev alev duygularla yanıp tutuşurken, katı, donuk, tutuk bir insan gibi yaşadım durdum. İçimde gözüpek, sıradışı, hatta çılgın biri varken, ölçülü ve kuralcı yaşamaktan bıktım. Duygularımı, içimden geçenleri, düşlerimi açık açık söylemeye çok niyetlendim; ama başaramadım. Kişiliğimin alaya alınmasından çok korktum hep. Hangisiydi benim kişiliğim? İçimde endişelerle gizlediğim, o doyumsuz, o dışarı çıkmak için can atan, ama güvensiz, gözü yaşlı, ürkek çocuk muydu? Yoksa herkese gösterdiğim, ölçülü, ağırbaşlı, ciddi, tutarlı olmaya çalışan, genç bir adam mıydı gerçek kişiliğim. Bu bilinen, dışarda tuttuğum kişiliğim, içerde saklanan ve ruhumda binbir özlemle yaşayan çocuğa, bir bilerseniz, neler çektirirdi; ona ne işkenceler yapardı. Bir boşluk anında, içimdeki küçük çocuk biraz olsun hayata başını uzatmaya, duygularını yaşamaya, biraz taşkınlık yapmaya görsün; resmi, yani erkek ve bilinen kişiliğim, bir odada onunla başbaşa kaldığında etmediği eziyeti, suçlamayı bırakmaz, içimdeki o hiç yaşamamış çocuğa, beni rezil ettin, küçük düşürdün, senin yüzünden yarın insanların yüzüne nasıl bakacağım, yapılacak şeyler miydi onlar, hareketlerin ne kadar gereksizdi, kendine bir türlü hakim olamıyorsun, diyerek, onun sonsuza dek saklandığı mağarada, derin bir sessizlik içinde kalmasını isterdi!..

İşte biz erkekler, içimizdeki doyumsuz, gözü yaşlı, ürkek çocukla, dışımızda bir kabuk gibi taşıdığımız kişiliğimiz arasında süren bu kavgalarla yaşayıp dururuz. Ne biriyizdir, ne de öteki... Hem doyasya yaşamak isteriz her türlü hazzı, yaramazlığı; hem de kural koyarız, biçimlendiririz. Yargılarız. Hem kuralsız yaşamak isteriz, hem sorgu hakimiyizdir; hem içimizde bir soytarı vardır, hem de polislik yapma ihtiyacı duyarız. Arada bir içki içince bütün bunlar peşpeşe dökülür önümüze. Sonsuz sevilme-ye, sonsuz şefkate ihtiyaç duyduğumuzu söyleriz en yakınımızdaki insana, ama aynı kişiyi belki de şiddet yoluyla sindirmek isteriz. Şefkat isteyen, içimizdeki küçük çocuk; döven, yargılayansa dışımızdaki resmî kişiliğimizdir. Bu yüzden hep tutarsız, değişken, anlaşılmaz ve bilinmezlikler içindeyizdir.

Derinlikli, sağlam bir özümüz, kişiliğimiz olmadığı için de, anlamlar ve duygular değil de, dokunabildiğimiz, somut şeyler bizi daha çok sevindirir ya da tasalandırır. Bu yüzden sevgilimizin duyguları, ruhsal özellikleri değil, bedeni daha çok ilgilendirir bizleri.

Sevgililerimiz, başkasıyla paylaştığımız duygusal maceraları kıskanırken, biz onların vücutlarını kıskanırız başkalarından. Bir kadının duygularından çok, güzelliği, gençliği ve bedeninin diriliği ilgilendirir bizleri. Kadınlar, ruhları yorgun olan, duygusal iletişim kuramadıkları erkeklerini terk etmeyi düşünürken; erkekler, yaşlanan, diriliklerini kaybeden, göğüsleri sarkmaya başlayan sevgili ya da eşlerini terk etmeyi daha uygun bulurlar.

Ama artık böyle yaşanmayacağını anlamaya başlıyor çok sayıda erkek. Çünkü biz erkeklere dayatılan ve benimsemek zorunda kaldığımız bu sahte kişiliklerle yaşamak bizi hiç mutlu etmiyor. Doyumsuz ve sevgiye açız; ne kendimizi anlatabiliyoruz, ne anlatılanları yeterince çözümleyebiliyoruz. Sanki bu dünyaya kendimizi savunmak için gelmişiz. Gözlerimiz hep bizi anlayacak yeni bir sevgili peşinde; ama her yeni sevgiliye kendimizden

olabildiğince az şey vermeyi de bir marifet sanıyoruz.¹

Değişen dünyada, ne mutlu ki, bizi iktidar yapan koşullar da hızla değişiyor. Bilek gücü yerini bilgiye, zekaya, sezgiye, anlama yeteneğine bırakıyor. Saldırganlık, şiddet giderek daha çok küçümseniyor, yargılanıyor; paylaşmak daha büyük bir erdem oluyor bugün. Kendimizi savunduğumuz, bizi hayat yoksulu bırakan, tutsak eden kalelerin yıkılmasını görmek ne güzel!

"İktidardan düşmek" sizi sakın üzmesin erkek dostlarım, sevinin. Artık duygularınızı bütün çıplaklığıyla yaşayacaksınız; 'pasif' olmanın sıcaklığını hissedin siz de. Çocuğunuz varsa, ona annelik yapmanın keyfini sürün; içinizdeki çocuğu sokaklara, parklara, barlara, işyerlerine çıkartın, onu şımartın. Polislikten, hakimlikten, askerlikten vazgeçin; kadınsı özelliklerinizden yararlanın, onları açığa çıkarın. İçtenlik bir yaşama sanatıdır ve yalıtılmışlıktan iyidir, inanın...

Bakın bir kadın bize nasıl feryat ediyor, duyuyor musunuz: "Erkeklerin istediği nedir? Bize bir söyleyebilselerdi... Duygularını bir iletebilselerdi... Biz kadınlar, tarih boyunca diz çöküp onlara yalvardık, ama hep bir bilinmeze tosladık ve hâlâ niye karşımıza böyle lanet çelişkilerle çıktıklarını öğrenemedik; melek ve zorba, ırz düşmanı ve romantik, katı ve yumuşak başlı, korkunç ve gülünç. Bu sorunu dert etmekten hep kaçınan siz erkekler, sorun bizzat sizsiniz!"²

Erkek olmaktan çok, ama çok yoruldum!..

1 "Bu toplumda erkek olmak, kendinden olabildiğince az vermek anlamını taşıyor." *Dustin Hoffman*.

2 *Lynne Segal*'in, *Ayrıntı Yayınları*'ndan çıkan "Ağır Çekim" adlı kitabında *Freud* ve *Lacan*'ın "Kadınların isteği nedir?" sorularını ters çevirerek ve onlarla adeta alay ederek bu defa erkeklere bu soruyu soruyor. "Erkeklerin isteği nedir?"

YAŞANMADAN ÖZLENEN YILLAR

Bir daha şehre, uzun zaman inmek istemiyorum. Çünkü gördüklerime dayanamıyorum artık... Gerçi artık, buralar da şehirden pek farklı değil... Demin asansörün kapısını açtığımda, onüç, ondört yaşlarındaki iki çocuğun, titreyen ellerindeki kirli şırıngalarla, birbirlerine eroin enjekte ettiklerini gördüm... Çoğu geceler eve dönerken ya da apartmanın kapısının önünde, aldıkları uyuşturucunun etkisiyle sızmış gençlere rastlıyorum... Kimse onlar için bir şey yapamıyor. Zaten çoğunun ailesi yok. Doğar doğmaz, neredeyse anlamlı hiçbir şey yaşamadan hızla yaşlanıyorlar. Hayatın ve ilişkilerin sahteliği, en çok onları yaralıyor. İnançlarını yitirmişler, hiçbir şey artık onları etkilemiyor. Birçoğu, yollarda kendi kendine konuşarak yürüyor...

Bu çaresiz ve umutsuz gençleri görünce, bunun bencilce bir duygu olduğunu bile bile, iyi ki bir çocuğum yok, diye şükretmek geçiyor içimden. Olsaydı, bu kadar yalnız olur muydum bilmiyorum; ama onun, bir asansörün içinde veya şehrin bir mezbelesinde, arkadaşına ya da kendine eroin şırınga etmesine asla tahammül edemeyeceğimi hissediyorum...

Bu kenar semtte bile uyuşturucu mafyası kol geziyor. Mafya elemanlarının çoğu otomatik silahla dolaşıyor. Karanlık bastığı andan itibaren, buralarda kimsenin can güvenliği kalmıyor... Uzun zamandır yanımda tabanca taşıyorum. Böyle bir dünya-

da ölümden korkmak bana komik geliyor çünkü...

Asansörü, birbirlerinin o körpe damarlarına eroin şırınga eden iki genç çocuğa bırakıp, yedinci kattaki küçük daireme çıkıyorum.

Bu küçük daireyi, ömrümün son yıllarını kira evlerinde, ya da kimsenin yanında sığıntı olarak geçirmemek için yıllardır birtiktirdiğim paralarla, güç bela aldım. Şehir merkezinde, ya da merkeze yakın yerlerde, artık bizim gibi kitapları pek satılıp okunmayan ve elinden başka bir iş gelmeyen yaşlı yazarların yaşaması neredeyse imkânsız. Evler öyle pahalı ki. Sadece evler değil, bu şehirde nerede yaşarsanız yaşayın, her şey ateş pahası. Bugün, iki sahafa uğrayıp, okuduğum kitapları okumadıklarımla değiştirmek, biraz da eve erzak almak için inmiştım şehre.

İşim bittikten sonra, artık dev gökdelenlerden geçilmeyen Taksim'de, bir iki duble bir şey içmek için bir bara girdim. Bar, diyorum, çünkü artık yıllardır buralarda ve hiçbir yerde meyhaneye kalmadı...

Çok yorulmuştım. Bir yer bulup oturmıştım ki, garson yanıma gelip, eğer oturarak içersem içtiğim her duble için üç kat daha fazla para ödeyeceğimi söyledi. Bazı barlarda böyle bir uygulamanın başladığını duymuştım. Demek artık her yer böyle. O an, neden bu barda o kadar çok insanın ayakta içki içtiğini anladım. Ayakta ve onca kalabalıkta ancak bir duble içkimi zar zor içebildim. Sonra kendimi dışarıya güçbela attım. Dışarıyla içenin pek farkı kalmamış zaten. Heryer öylesine kalabalık ki...

Hava da ne kadar sıcak ve kirli... Aylardır yağmur yağmıyor. Zaten yıllardır, ne kış mevsimi ne de bahar var... Tek bir mevsim var artık: Boğucu, amansız, kasıp kavuran sıcak mevsimi...

Bu şehirde insanlar ve mekânlar, sarı bir uzaklık altında yaşıyor ne zamandır...

Gökyüzü, sahte ışıklarla büyük bir reklam panosuna dönüş-

türülmüş. Yıllar var ki yıldızları göremiyorum... Ayrıca yoğun uçak trafiğinden dolayı, yukardan gürültü yağıyor...

Benim gibi, çocukluğu ve gençliği yıldızlar altında geçmiş ve birçok yıldızlı gecede, yüreğine tatlı bir ağrı saplanmış insanlar için yıldız turizmi bile var! Yüksek dağlardan yıldızları seyretmek için uçak seferleri düzenleniyor, ama çok pahalı...

Artık özlemek bile acı veriyor bana. Ama tesellisiz bir acı bu. Eskiden, özlemenin sevinçli bir hüznü vardı. Bu sevinçli hüznün içimdeki yaraları kanatırdı. İçimdeki yaralar kanadıkça, çoğalırdım. Kanadıkça, hayata daha çok sarılırdım... Şimdi özlemek korkutuyor beni; ama kendimi, geçmişi özlemekten yine de alamıyorum...

Uzun yıllar önceydi. 90'lı yıllardı sanırım... "Leman" adında haftalık bir dergiye yazılar yazardım. İnsanlar yazdıklarını ilgiyle okurlardı. Kimileri de fazla karamsar bulurdu. Ama düşünüyorum da, o yazılarda dünyanın bugünkü korkunç günlerini, insanlığın bu tükenişini garip bir önseziyle hissetmiş gibiyim sanki...

Okurlarım ve Anadolu'daki, o güçlkle ayakta duran ve son derece mütevazı kitabevi sahipleri, bazen konuşma ve imza günü yapmam için, o uzak şehirlerine çağırırlardı beni. Bu kitabevlerinden neredeyse hiçbiri yok bugün... Birçok insanî değer gibi, kitap da yokluğa karşılıyor artık. Artık kitap sayfalarındaki o gizemle, arkadaş, sevgili kokusu, yerini metal parçalarının o soğuk, o ruhsuz tadına bıraktı. Sadece bir avuç meraklının ve benim gibi kitap kurdu yaşlıların okuduğu ve sakladığı kitabın yerini, bilgisayar disketleri, cd'ler aldı çoktandır... Anadolu'da kitapçıların çağrılarını hiç geri çevirmez giderdim. Hatta, Ödemiş'te sanıyorum, ilçenin pazarında, bir çadırın içinde, okurlarımla söylemiş, imza günü yapmıştım.

Çok uzun yıllar geçti aradan. Gençtim o zamanlar. Henüz kırk yaşındaydım. Ve yaptığım hiçbir şey, yazdığım hiçbir yazı,

gittiğim hiçbir şehir yetmezdi bana. Soluk soluğa yaşırdım. Tutkuyla sevdiğim kadınlar vardı. Uyku nedir bilmezdim. Yazılarım hüznün doluydu, kederliydi; ama bir taraftan taparcasına se-verdim hayatı.

Şimdi bu günleri görünce, her şeye rağmen o yılları çok öz-lediğimi hissediyorum...

Evet her şeye rağmen... Büyü... Masumiyet... Aşk... Son an-larıymış kutsal saydığımız her şeyin... Önümüzden geçip gittiği-ni görüyorduk... Bir şeylerin hızla bittiğini görüyorduk; ama ne yapacağımızı bilmiyorduk...

Garip bir telaş yaşıyordu aramızda... İflah olmaz bir acele-cilik, acemilik... Kötülük ve sonsuz yalnızlık, gelip hayatımızın sınırlarına dayanmıştı... Zamanı durduracak gücümüz olmadığı-na inanıyorduk... Korkuyorduk, ama bir taraftan yaklaşan zama-na kendimizi, ruhumuzu hazırlamaya çalışıyorduk kaygıyla...

Oysa zamanın yönünü başka bir yere çevirebilirdik.

Çevirebilir miydik?

90'lı yılların sonuydu, ama henüz sokaklarda tiner koklayan, mendil satan küçük çocukların yanına gidip, onların dertlerini, serüvenlerini dinleyen, onlara çare arayan, bulamadığı için ger-çekten üzülen insanlar vardı.

Bugün artık o çocuklarla sadece özel tim polisleri ilgileni-yor! Özellikle şehrin merkezindeki büyük otellerin sahiplerin-den para alan özel tim polisleri, bu çocukları yakaladıkları yer-de kurşuna diziyorlar. İnsanlar öylesine tepkisiz ve kayıtsız ki, gözlerinin önünde işlenen cinayetleri hiç fark etmiyorlar bile...

Bu cinayetlerin haberini bir iki yerel televizyon kanalı dışın-da kimse vermiyor. Çünkü artık böylesi olayların haber değeri bile yok!...

Ne bir kaç dakika sonra bir özel tim polisinin kurşunlarıyla son nefesini verecek olan kimsesiz çocukları, ne kaldırımlarda

aldığı uyuşturucunun etkisiyle baygın yatan gençleri, ne de bir dilim ekmeğe muhtaç dilenen yoksulları görüyordu insanlar. Varlıklarıyla yoklukları bir sanki onların. Adeta görünmez olmuşlar... Cesetlerin üzerine basarak yürüdüklerini bile fark etmiyor insanlar...

Eskiden, şiddetle ilgili haberleri televizyon kanalları abartarak verirdi. Şiddetle eğlenirdi kanallar. Şiddetten para kazanırdı. Şiddetle, kanla, dehşetle alay ederdi... Alay ederdi, çünkü bu denli yaygın ve yokedici değildi o zaman şiddet... Şimdi, televizyon şirketlerini saldırılara karşı, neredeyse küçük bir ordu koruyor.

Haber spikerlerini, sunucuları, evlerinden, stüdyolara otomatik silahlı özel polisler getiriyor...

Ve artık kanal sahipleri, sunucular, şiddetten para kazanmayı asla düşünmüyor, şiddetle eğlenemiyor, onunla alay edemiyorlar. Kendilerini koruyan onca güvenlik elemanına rağmen, ondan sadece çok korkuyorlar...

Ama bu korkuyu kimse belli etmek istemiyor.

Sanki şiddet hepimizi rehin almamış ve sanki her şey normal, her şey yolunda gidiyormuş gibi yapıyor.

Bugünlerde geçmişi çok düşünüyorum. Elimde değil, acı çeksem de, korksam da özlüyorum. Rumelihisarı'ndaki kıyıda yaz geceleri, hatta kış geceleri, çıplak yere oturup, bira içerek Boğaz'ın çılgın ve her renk mavi akıntısını seyre dalıp, gelecek düşleri kurduğumuz günleri... İstanbul'da insan, hep olmadığı bir başka yeri özler ya... Hisar'dan kalkıp, Maltepe'nin kıyısındaki kayalıklara giderdik.. Çünkü yaz geceleri yüz tutmuş olsa da, yine de hüzünlü bir ayışığı ve kırgın bir samimiyetle yıkanır-dı o kıyılar, o kayalıklar.

Öyle içtenlik anları yakalardık ki buralarda, o çok aşık olup, saplandığımız kendimizden kurtularak o güne dek hiç tanımadı-

ğımız biri olmaya özenirdik. İçtenlikle... Ama kendimizden daha iyi, daha vefalı, daha kararlı ve güvenilir birini düşünerek isterdik bunu... O an can-ı gönülden isterdik... Ama şimdi, o kıyı-lar ve o kayalıkların yerinde, özel bankalara ve şirketlere ait özel kuruluşların dinlenme tesisleri var. Ve kapılarında bir sürü koru-ma görevlisi... Yaz geceleri ve hatta kış geceleri, bir ayışığı ve kırıgın bir samimiyetle yıkanan kıyı-lar, bizim gibi insanlara çok-tan kapalı artık.

Belki bitiyordu özlediğimiz her şey. Belki sonuydu hayatın. Ama o yıllar güzeldi yine de. 90'lı yılların sonuydu. Ve istan-bul'da ve Diyarbakır'da, paranız yetişmese, hatta paranız hiç ol-masa bile, çay içip sohbet edeceğiniz çay evleri, çay bahçeleri vardı ve buralara yakışan hüznü, anlayışlı, bilge garsonlar; ca-nayakınlık kadar tuhaf ve farklı kişilikli işyeri sahipleri...

Oysa şimdi yok. Şimdi nereye gitseniz o yerin bir kuralı var. Hatır sormanın, dahası vedalaşmanın bile bir kuralı var...

90'lı yıllarda, paranın her şeyi belirlediği söyleniyordu. İn-giltere'de sevgilisi olan bir arkadaşım, onunla telefonla konu-ştuğu zamanların hesabını yapar ve ertesi gün bana kaygıyla, dün gece sevgilimle yine saatlerce konuştum, kesin bana bu ay yüz milyon lira telefon faturası gelir, derdi; ama yine, geceleyin iki duble içki içtikten sonra uzaktaki sevgilisini arar, aşkının özle-mi paranın gücüne karşı muhalefet ederdi...

Bunca yıl sonra bütün bu kaygılar, arayışlar, hesaplar bana öyle masum, öyle insanca gözüküyor ki...

Çünkü artık aşk yok. Aşkın özlemi bile yok...

Şehrin dışındaki evime gelirken bindiğim metroda, gözgöze gelip neredeyse hiç konuşmadan tanışan iki genç, biraz ilerimde birden yarıçıplak soyunup sevişmeye başlıyor... Yolcular öylesi-ne alışmışlar ki böylesine şeylere, kimse dönüp bakmıyor bile...

Birçok genç kafelerde, barlarda, umumî tuvaletlerde, çoğun-

lukla uyuşturucu kullananların ve satanların takıldığı parklarda, iş merkezlerinin dakika ücretine göre kiralanen kimi küçük odalarında, metrolarda, yer altı trenlerinde bu işi yapıyor...

Bir ara sadece ben baktım bu gençlere. O da son günlerde geçmişi çok düşündüğüm için. Geçmiş aşkları, geçmiş imkân-sızlıkları, geçmiş yalnızlıkları... Ben de yadırgamıyordum artık metroda sevişen gençleri. Ve ne olacağını biliyordum bu sevişmenin sonunda... Hiçbir şey olmamış gibi, sanki hiç birlikte olmamışlar gibi, hatta birbirlerine veda bile etmeden farklı duraklarda inip, karanlıkta kaybolacaklardı... Nitekim öyle oldu. Arkalarında sadece kirli bir prezervatif bırakarak yalnızlıklarına döndüler... Çünkü ne aşk, ne sevgi, ne bağlanma; artık tek bir gerçek var: Bulaşıcı ve öldüren cinsel hastalıklar...

Cinselliğın anlamı çok değışti. Birçok insan internet yoluyla cinsel arzularını tatmin ediyor artık. Özellikle zenginler, orgazm haplarıyla rahatlamayı seçiyor. İnsanlar birbirine dokunmaktan nefret eder hale geldi. Bu yüzden sevmeden de olsa soyunup, birbirlerine bedenlerini sunarak sevişenler daha insanî gözüküyor bana.

Ev tutacak paraları olmayan gençler şehrin uzak semtlerinde ancak bir kişinin sığabileceğı kadar küçük odaları olan yüzlerce katlı otellerde kalıyor. Parasını ödemeyen hemen o gün bir hücreyi andıran odasından atılıyor. Çünkü dışarıda buralarda kalmak isteyen o kadar çok genç var ki...

Uzun zamandır birisine sarılıp uyumayan bu gençlerden bazıları belki de en çok bu yüzden bu hücreden bile küçük odalarında ölüme yatıyorlar ve bu odalardan sabahları cesetleri çıkıyor. İntihar, gençler arasında bulaşıcı bir hastalık gibi yayılıyor... Ve cenazelerinde genellikle kimse olmuyor.

Artık kimsenin kimsesi yok. Artık bütün mezarlıklar kimsesizler mezarlığı...

Çoğu genç annesinden ya da babasından ayrı yaşıyor... Zaten aile denen bir şey kalmadı ortada. Doğan çocukların çoğunun babası belli değil. Yalnızlıktan bunalan, bu yüzden herşeye karşın çocuk sahibi olmak isteyen bazı kadınlar, beğendikleri, ya da uygun buldukları bir adamla değil, sperm bankalarından oldukça yüklü bir para karşılığı aldıkları sahibi meçhul spermle yapıyorlar bu işi... Kimi erkekler hayatlarını spermlelerini satarak kazanıyor.

Bu "babasız kuşağın" yalnız anneleri tek başlarına büyütüyorlar çocuklarını ve uzun süre bakmaya katlanamıyorlar onlara. Çoğu anne hayatına engel olduğu için erken bir yaşta kaderine terk ediyor çocuğunu... Çocuklar sevgisiz büyüyor.

Aşk çoktan tarihe gömülmüş. Sınırsız ve ürkütücü bir yalnızlık yaşanıyor her biri koca birer metropole dönüşen kentlerde.

Oysa hatırlıyorum, 90'lı yılların sonunda sevgisizlikten, yalnızlıktan onca yakınmamıza rağmen yine de aşk ve sevgi yaşıyorlarmış... Uzak şehirlerde oturan sevgililer birbirlerini görebilmek için uzun saatler süren yolculuklar yaparlardı çocuksu bir yürek çırpıntısıyla... Eskiye göre sayıları azalsa da aşkı için, sevdiği insan hayatını gözünü kırpmadan feda eden insanlara rastlanırdı...

Şimdi bütün metropolleri birbirine ağ gibi bağlayan sesten hızlı yeraltı trenleriyle ulaşım diye bir sorun kalmadığı halde, kimse kimseyi görmek için en küçük bir çaba harcamıyor.

Zaten sevgili olmak, dost kalmak gibi kavramlar kalmadı artık.

Çünkü insanlar değil birkaç gün öncesini, birkaç saat öncesini bile hatırlamıyorlar. Kentlerin hiç dinmeyen amansız uğultusu başdöndürücü kalabalık, yirmidört saat boyunca hiç kapanmayan ekranlardaki yüksek volümlü ve insanı gerçeklikten kopartan parçalayıcı görüntüler ve uzay teknolojisinin beynin üze-

rindeki yıkıcı etkileri yüzünden insanlar çoktandır belleklerini yitirdiler...

İnsanlar hatırlamayınca birbirlerini sevip, aşık da olamıyorlar. Bir gün önce tanışılan biri bir gün sonra bellekten otomatik olarak atılıyor. Ve bir rastlantı sonucu yanyana geldiklerinde bile birbirlerini tanıyamıyorlar...

Bense aslında çok yıpranan belleğimi televizyon seyretmeden sürekli okuyarak, geçmiş i inatla düşünerek ve evden dışarı pek çıkmayarak korumaya çalışıyorum.

Küçük bir odamı arşiv odası yaptım. Sık sık bu odaya kapanıp eski gazeteleri, dergileri, yıllar önce tuttuğum günlüklerimi okuyorum. Ama mektupların yeri bambaşka. Çok okunduğum 90'lı yıllarda okurlarımın bana gönderdiği mektupların hiçbirini atmadığıma bugün o kadar çok şükrediyorum ki, bu duygu ve hasret yüklü, çoğu hüznü ve kırılgan mektuplarını defalarca okuyarak geçmiş e, yeterince derinliğine yaşamadan tükettiğim o güzel günleri bir kez ve "son bakışta aşk" gibi hatırlıyorum...

Binlerce mektup gelmiş. Kimisinin sayfalarına sarı kır çiçeklerinin yaprakları yapıştırılmış, kimisinde gözyaşı izi var. Yiten aşklara, kaybolan sevgilere isyan eden, yardım isteyen, yüreklerini bana korkusuzca açan bu mektuplar artık kimseye yazılmıyor. Çünkü artık kaybedilecek ne sevgi kaldı, ne de aşk. Uzun zamandır kırlarda sarı kır çiçeklerine rastlanmıyor. Çünkü kır kalmadı. Artık kaldırımlarda çiçek satan gülyüzlü, şakacı çingeneler yok. Çiçekler sadece seralarda yetişiyor. Ve sadece dev gros marketlerde özel reyonlarda cam fanusların içinde ve üzerindeki dijital etiketlerle satılıyor. Plastikten yapılmış gibi, kokmuyorlar artık.

Hiçbir yerde gözyaşı izi yok, çünkü hiçbir şey insanları ağlatacak kadar etkilemiyor artık... Ağlamak çoktan unutuldu. Bana yazılan mektupların birçoğu da cezaevlerinden gelmiş. O yıllar-

da insanlar inandıkları siyasi fikirleri hayata geçirmek için hayatlarını feda eder, eylemler yapar, örgütler kurar, yazılar yazar ve bu yüzden cezaevlerine, zindanlara atılırdı. Hatta kimileri inandıkları değerler ve liderlerine olan bağlılıklarını göstermek için üzerlerine benzin döküp yakarlardı...

Şimdi böyle bir olayı yoldan geçen birine anlatsam bana asla inanmaz.

Yıllarca mektuplaştığım siyasi bir hükümlü bir mektubunda, onu soğuk bir kış günü cezaevi arabasıyla mahkemeye götüren askerlerin, gardiyanların kendisi yüzünden nasıl da üşüdüklerini, bu yüzden suçluluk duyduğunu yazıyor, önümdeki artık sayfaları sararmış mektubunda.

Suçluluk duymak... Şimdi çoğu kimse bu duygunun ne anlama geldiğini bilmiyor artık...

Bu mektubun sonunda okurum bana kendi eliyle yaptığı bir tespihi gönderdiği yazıyor. O an içim dönüşü olmayan yılların acısıyla ürperiyor. Hemen yerimden kalkıp dolabımın çekmecelerini karıştırıyorum. Ve biraz aramadan sonra en alt çekmecedeki eski bir fotoğraf albümüyle kırık bir cep saatinin arasında buluyorum onu. Siyah ve mavi boncuklardan sabırla ve incelikle örülerek yapılmış bir tespih bu. Aylardır, hatta yıllardır ağladığımı düşünüyorum bu tespihe yıpranmış parmaklarımla dokunurken. Neler yitirdiğimi anlıyorum bu an. Ve izin veriyorum gözyaşlarıma. Ama acıyla anlıyorum ki artık eski tadı bile yok ağlamanın.

Çünkü gözyaşlarımı paylaşacak hiç kimsem yok yanımda, sadece yanımda değil bu koca evrende...

Kimsenin kimseye mektup yazmadığı, yazdığı sayfalara sarı kır çiçeklerini iliştiemediği, kimsenin kimseye elleriyle ördüğü tespih göndermediği bu ürkütücü dünyada, hayatımın sonundayım işte... Uzun yıllar önce gönderilen bu mektuplardan başka

anılarıma ve geçmişime beni götürecek kimsem yok artık...

Bir mektubun sayfalarını daha açıyorum. Mavi bir kalemle yazılmış bu mektubun son satırlarında şunlar yazıyor: "Ellerimde papatya kokusu sana yazıyorum. İzin ver aramıza söz girmesin... O sevgime hep yabancı olmuş o dil girmesin. Sen o büyü-lü sesinle şiirler oku bana... Yüreğime dokun görmediğim ellerinle." Kim bilir nerededir bu okurum şimdi? Bu satırlarıyla bana geçmişimi, gençliğimi, en önemlisi bana zamanı yeniden anımsattığını tahmin edebilir mi acaba?

Çünkü Zaman yok artık. Birbirinden kopuk an'lar var. Hiçbir olayın nedeni üzerinde durulmuyor. Sadece artık hiçbir anlamı kalmayan sonuçlar var. Her şey yüzeyde. Hiçbir siyasi kavram, hiçbir fikir insanları etkileyebilecek, sarsabilecek ve peşinden sürükleyebilecek bir güce sahip değil.

Siyaset diye bir kavram yok artık. Partiler çoktan tarihe karıştı. Yöneticilikle ilgili özel mühendislik firmaları var. Bu firmalar düzenli aidat ödeyen müşterileri adına yöneticilik hizmeti yapıyorlar. Kentleri, hatta apartmanları bile bu firmaların ele-manları yönetiyor...

Hatta özel orduları bile. Evet, özel orduları... Çünkü zorunlu askerlik çoktan kalktı. Askerlik profesyonel bir hizmet ve büyük paralar karşılığı yapılıyor artık. Bu yüzden artık hiçbir asker firar etmiyor. Komutanlarına başkaldırmıyor. Artık hiçbir asker gün saymıyor, şafak hesabı yapmıyor...

90'lı yıllarda zorunlu askerliğe karşı çıkan gençlerin, -o zamanlar vicdani redçi deniyordu onlara- tutuklanarak, yıllarca askeri cezaevlerine kapatıldığını güç bela olsa da hatırlıyorum. Kapatıldıkları zindanlarda yıllar sonra zorunlu askerliğin kaldırılacağı akıllarına geliyor muydu?

Kim bilir nerededir, ne yapıyorlardır şimdi o yürekli, o inatçı insanlar?

Eskiden insanların büyük çoğunluğu Tanrı'ya inanırlardı, inanmakta zorluk çekenler bile inanmak isterlerdi en azından. Her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten bir varlığa inanmak iyi gelirdi insanlara... Hatta 80'li, 90'lı yıllarda birçok kadın Tanrı'nın emri olduğu, bu emre uymak onları mutlu ve inançlı kıldığı için başlarını birden türban adı verilen bir kumaşla örtmeye başladı-larsaclarını. Ama iktidardaki yöneticiler devlet dairelerinde ve okullarda yasaklamıştı türban takmayı. Birçok genç kız bu yüzden okullarına alınmazdı. Camii önlerinde, özellikle cuma günleri büyük gösteriler yapılırdı bu yasağa karşı...

Şimdi artık ne Tanrı'ya inanan insanlar kaldı, ne de onun emirlerine uyan insanlar. Herkes istediği şeyi giyip, takıyor. Sokaklar bir kıyafet balosunu andırıyor. En yaygın moda ise çıplaklık! Bazen marketlerde, metro duraklarında daracık ve renkli külotlarla dolaşan gençle görüyorum...

Şimdi ibadet yerlerinin çoğu kapalı. Birçok camii ve kilise ise antik eşya ve araba galerisine dönüşmüş durumda. Çok eskileri ise turistik amaçlar için kullanılıyor. Ama ziyaret eden pek kimse de yok... Sadece Anadolu'daki bazı camiler ibadete açık. Orada da benim gibi ölüme çok yaklaşmış birkaç yaşlı adam namaz kılıp dua ediyor...

Annem beni çok küçükken oturduğumuz semtlerdeki camilerin avlusundaki derme çatma kulübelerde verilen kuran kurslarına gönderirdi. Çok sıkılırdım. Ama yine de belli etmezdim. Ama yıllar sonra hayat ve dünyanın bilinmezliği bana acı verdiğinde, hatta çoğu kez bir meyhaneden çıkıp içimdeki acıyı yatıştırmak ve "Tanrıyla meyhane arasında köprü kurabilmek" için gecenin geç saatlerinde cami avlularına gider, oradaki serin huzuru hissedip, içimi dinlerdim...

Şimdi bu serin huzuru hissedebileceğim hiçbir yer kalmadı. Eskiden, bu yaşıma göre henüz gençken sevdiğim kadınların fo-

toğraflarına baktığımda hissederdim bu duyguyu... Ama şimdi onların fotoğrafları acı veriyor bana. Dayanamıyorum onların o hayal yüzlerine, rüya gözlerine bakmaya...

Eskiden onları yitirmiş olsam bile, yine de içimden bir ses bir gün her biriyle bambaşka yerlerde karşılaşacağımı fısıldardı bana. Ama şimdi içimdeki o ses de inanmıyor artık bu yalancı düşe...

Yıllar var ki hiçbirini görmüyorum. Nereredir şimdi onca sevdiğim kadın?.. Hepsi, evet hepsi ne kadar fedâkar ve sevgi cömertiydi. Nasıl da özlem duyarlardı sevmeye, sevmeye...

Geceleri şarkılardan, şiirlerden, öpüşlerden, gözyaşlarından sır dolu bir dünya kurardık kendimize...

Etimizi kanatıncaya kadar severdik birbirimizi... Öyle ki aşkın en keskin kanıtıydı tenlerimizden, sesimizden usulca akan bu kan...

Aşk iyi kalpli ölümün kardeşiymiş sanki. Ürkerdik birbirimizden usul usul akan o kanı görünce, ürkerdik aşkımızın cesaretinden, gözükaralığından... Birbirimizin kanlı bezlerini kutsal bir emanet gibi saklardık... Tek gözlü, çılgın ve korkusuz bir yeraltı köpeğiymiş aşkımız. Dünyanın yukarısında bir ışık vardı... Sevdikçe, birbirimizi kanattıkça daha çok seziyorduk bu ışığı...

Bizi bu dünyanın karanlığından, bilinmezliğinden ve bu korkunç can sıkıntısından kurtarıp o çıkartacaktı bu ışığa... Bu dünyanın, bu hayatın onca acısı, onca sıkıntısı yetmezmiş gibi bir de ve belki de en çok severek yaralardık birbirimizi...

Sonra her tarafımızdan kanlar akarak, yaralı yaralı ve birbirimizi sürükleyerek dünyanın yukarısındaki o ışığa doğru düşerek kalka yola çıkardık...

Bazen, yıllar sonra bunun çok acısını ve pişmanlığını çekeceğimizi bile bile, içimizden birisi öbürünü o yaralı ve kanayan haliyle ışığa giden yolda bırakıp kaçardı...

Ben de bıraktım... Beni de bıraktılar...

Ama aşkın kendisinin bile bir hata ve er geç bir gün bitecek oluşu, ama yine de bunları hiç düşünmeden yola çıkmak ve kanlar içinde yarı yolda bırakılmak bile güzeldi...

Şimdi ömrümün sonunda, sevdiğim kadınların fotoğraflarına bakamayacak kadar yalnız olduğum bu anda terk edilmeyi ve birini umutsuzca özlemeyi bile çok özlüyorum...

Onca düş kırıklığına rağmen özellikle 90'lı yılları, belki de doyasıya yaşayamadığım için çok özlüyorum... Ama artık çok geç... Biliyorum geriye dönüş yok. Çok yorgun ve çok yaşlıyım.. Ve artık ölüyorum.

SARILIYORUM O DAĞA, O KÖPRÜYE, O UZAKTAKİNE... KENDİME...

Boğuluyorum geceleri... Ne zormuş bu kırk yaş. Hiç ummazdım bu yaşa geleceğimi. Daha genç öleceğimi düşünürdüm hep. Ama istediği zaman ölemiyormuş insan...

Boğuluyorum geceleri. Hiçbir şey avutmuyor beni. Hiçbir şey... Ne büyük, ne ulaşılmaz hedefler koymuşum önüme. Eziliyorum önlerinde. Yetişemiyorum hayallerime. Ve hayallerimi hep hor görüyorum.

Ya dünyayı dönüştürme arzusu, ya da ölüm. Hiç ortası olmadı ki benim için.

Nasıl yetiştim ben? Bu düşüncelerim, fikirlerim olmadan önce nasıl biriydim? Kim fısıldadı kulağıma ömrümün bu yazısını? Kim yükledi bana bu cehennem ağrısını? Ne acımasız bir sarkaç bu içimdeki: Ya bütün dünya, ya inziva.

Neden, neden yatışmıyor ruhum?

Bu zavallı adımı, neden sayıklayan tarihe kazımak istiyorum?

Oysa her geçen gün bildiklerimi unutuyorum. Evde yalnızlığım kavga ediyorum bağıra bağıra:

Bu kadarsın sen işte! Hepsi bu, bir deha değilsin... Dünyayı dönüştürecek kadar güçlü değilsin. Zaafların var, çabuk yoruluyorsun. İyi bir eğitim almadın. Üstelik sinirlerin çok zayıf. Bu-

raya geldiğine şükret.. Sus ve kabul et artık ömrünün bu sıradan yazgısını!

Ölüm gibi geliyor bu hesaplaşma bana... Yetersizliğimi kabul etmek acı veriyor...

Çünkü hep insanlarla düşündüm ömrümü. Yaşamak denen bu büyük anlamsızlık, bu derin kayıtsızlık ruhumu o dipsiz, o soğuk boşluğa çekerken, yine hep insanlara, onlarda denenmemiş, yeni anlamlar aramaya koştum.

Nâzım Hikmet'in intiharı düşündüğü en umutsuz hapisane günlerinde yazdığı o hayat, direniş ve umut dolu şiirleri gibi yaşadım ben hep...

Saklamaya gerek yok. Ben bütün komplekslerimi bilerek ve elimde olmayarak en toplumcu düşlerime kattım.

Zaaflarım yönlendirdi, zaaflarım güç kattı en toplumcu ey-lemlerime...

Çünkü çok küçük yaşlarda öğretmişlerdi bana o telafisiz, o ağır terk edilmeyi... Aslında açık ve netti her şey... Ömrüm bu terk edilmeyi hiç yaşamamışım gibi yapmakla geçti.

Utanmadan, güzel günler gelecek, oyununu kendime ve çevreme oynadım durdum hep... Herkes farkındaydı aslında.

Biliyordum inanıyor gibi gözükrken aslında inanmadıklarını. Ama ne yapsınlar, başka türlü vakit geçmiyordu ki. Başka türlü, zamanın ve düşlerin o acımasız zorbalığından korunamıyordu ki kimse.

Ölmek ve dağılıp parçalanmamak için bu oyunu hep birlikte sürdürmek zorundaydık... Dostluk neydi ki; işte biraradayız, düşümüz devam ediyor, biz hep birlikte gelecek günlere hazırlanıyoruz, yalanını sürdürebilmekten başka...

Bu oyunu bozan, dostluktan atılırdı... Bu oyunu bozana "kötülük dayanışması" uygulanır, yalandan bile olsa sevilmezdi.

İşte bu derin inançsızlık bizi birarada tutuyordu. İşte bu tarif-

siz kayıtsızlık yüzünden, sabahlara kadar birbirimizi arıyor, telefonda konuşuyorduk. İşte bu dünya yalnızlığını belki bozabiliriz diye, ama yine de sonunda ne olacağını gizliden gizliye sezerek aşık olmayı, birine delice bağlanmayı arzuluyorduk...

Boğuluyorum geceleri... Ne olursa olsun sevilmek ve o çok küçük yaşlarda yaşadığım terk edilme acısını unutabilmek için, ne zor, ne ulaşılmaz hedefler seçmiştim kendime.

Tıkanarak uyanıyorum. Sabahın beşi. Çantamı hazırlamam gerek, öyle yorgunum ki yıllardır. Öyle yorgun ki, giderek be-yazlaşan bedenim. Oysa eskiden acırdım kendime. Artık zamanım daralıyor. Zamanım daraldıkça bu acımayı da bıraktım...

Gitmeliyim. Hakkâri'de beni bekliyorlar... Hakkâri... Sahi ne arıyorum orada, ne arıyorum o çıkmaz sokakta... O çok yoksul, o çok unutulmuş şehirde... Sabahın köründe, çantamı hazırlarken hissettiğim tek şey vardı: Varlığım acı veriyor bana...

Toplumcu düşlerim, artık sadece o dinmek bilmeyen sevil-mek arzumdan güç alıyordu...

Bu yüzden delice yolculuk ediyorum... Sahici, gerçek bir şeyler arıyorum yollarda. Sahici insanlar. Sahici bir aşk. Sahici bir dostluk... Belki yollarda bulurum diye, durmadan yollara çıkıyorum...

Sahici birine ömrümü adamak istiyorum.

Kendimi bu şehirde gerçek bulmuyorum. Hayatımı bu şehirde anlamlı bulmuyorum.

Bu şehirde varlığım acı veriyor bana.

Boşuna özür diliyorum insanlardan. Yollarda anlıyorum bunu: Kimseye değil, en çok kendime kötü davranmışım ben...

Kimi yaralamışsam, kendimi cezalandırıp, onun yarasını sarmışım... Sahipsiz suçlarla, unutulmuş günahlarla dağlamışım benliğimi.

Van-Hakkâri yolunda anlıyorum ki, kendimden başka kimse-

nin hakkı yok bende... Çünkü ne yapsam, ne yapsak kolay değişmiyor insan, insandaki o sonsuz kötülük, yalana inanma arzusu...

Oysa ben hızla yaşlanıyordum. Van'dan Hakkâri'ye giden otobüsün camında yüzümü seyrederken anlıyordum ki, en büyük yenilgi yaşanmış...

Ama dağlar hiç yaşlanmıyordu... Ve Hakkâri şehri ne kadar yoksul, ne kadar sıkıştırılmış, ne kadar incitilmiş olsa bile, şehre girer girmez beni çarpan ve şehrin yamacında buradaki hayatın korkusuz bir tanığı gibi yükselen Sümbül Dağı, o kadar görkemli, o kadar asi ve onurluydu...

Beni Hakkâri'ye çağıran kitapçı, vali yardımcısının önünde etkinliğe izin verilmez endişesiyle, korkuyla ellerini ovuşturup terlerken, ben hep o dağı seyrettim durdum, sonsuz bir susuzlukla...

Bu korkuyu ve teslimiyeti görünce bir kez daha vuruldum o dağa ben.

Ve anladım ki, ömrüm boyunca ben bu dağ gibi olmayı özlemişim.

Dünyevi hiçbir şeye gönül indirmeyen, suskunluğunda hayatın neredeyse bütün sırlarını saklayan... Görkemli, ama bir o kadar da anlayışlı ve konuksever... Onu dünyevi oyunlara ve çıkarlara özendirenlerin rüşveti karşısında hep tavizsiz...

Her şeyi kanıksamış ve bu yüzden korkusuz, kendisini gerçekten heyecanlandıran bir varlık ve bir anlamla karşılaşana kadar hep suskun ve asi bir dağ gibi olmayı özlemişim...

Evet, bu dağa vurulmuştum ben... Çünkü özlediğim her şeyi onda bulmuştum...

Köyleri yakan ve binlerce köylüyü şehre zorunlu göçe mecbur eden, dahası yayla yasağı koyduğu için hayvancılığın ölmesine sebep olanlar, Hakkâri'yi memurlar ve açlar şehrine dönüştürmüştü; ama bu dağın büyüğü, o, insanı yeni yolculuklara da-

vet eden, o kışkırtıcı buz mavisini ve soğuk aydınlığını yine de yok edememişti...

Ama bu dağa vurulmuş olsam da, unutamadığım bir şey vardı: Varlığım acı veriyordu bana... Ve varlığım bana acı verdikçe içimdeki bir ses, belki de buradadır aradığın o şey neyse, belki bu şehirdedir, diyordu... İçimde yıllardır soluksuz kalan aşk, biliyorum, hep yoksullukla, yoksulluğun trajedisiyle büyülenmişti... Hayat burda geldiğim şehirden daha sahiciydi, çünkü burda her şeyin ağır bir bedeli vardı. Hayat ve aşklar namlunun ucunda yaşıyordu. Beni büyüleyen Sümbül Dağı ise mayınlanmıştı...

Hakkârî'de akşamları elektriğin voltajı çok düşüyordu. Akşamları her lamba, hüznü bir mum oluyordu Hakkârî'de. İşte ben bu mumların aydınlattığı, yıkıldı yıkılacak ve seslerin, kapıda bekleyen polislerin telsiz cızırtılarıyla bölündüğü köhne bir kırtasiyeci dükkânında, Hakkârîli gençlerle özgürlüğü konuşuyordum...

Hakkârîli gençler, ilk bakışta bu dünyanın en talihsiz, en baskı görmüş, en unutulmuş gençleri gibi gözüküyordu belki, ama hüznü bir muma dönüşen lambaların ışığında, onların gözlerine, gözlerindeki o tuhaf, o deli, o asi beyazlığa iyice bakınca anlamıştım ki, bu dünyada özgürlüğün ne denli kutsal olduğunu hissetmek için Hakkârî'de genç olmak gerekiyordu...

Çünkü bildiğim kadarıyla gençlik, özgürlüğün en tutkulu damarıydı... Ve inadına Hakkârî'de en büyük suç genç olmaktı!

Bir şehir düşünün, orada canlı müzik yapmak bile yasak olsun. Gerisini söylemeye gerek var mı?

Onlarla konuştukça, hep utandım onların gerçeğinden. Utandım onların öfkesinden...

Ve unutmak istedim, onları dinlerken hızla yaşlandığımı ve susturdum acı veren varlığımı...

Onları ve hayatlarını görünce, bugüne dek yaşadığım her şey bir anda lüks, basit ve saçma göründü bana. Utandım kentli kuruntularımdan, utandım kentli kuruntularımdan...

Ve sonra, bugüne dek nasıl ayrıldıysam sevdiklerimden, Hakkâri'den ve vurulduğum o dağdan öyle ayrıldım...

Sanki çok önceden bütün bu ayrılıkları yaşayacağımı biliyor-muş gibi ayrıldım.

Hakkâri'den Van'a dönerken bir an, sıkıca yumdum gözleri-mi ve söz verdim kendime, hiç unutmayacağım, diye...

Ve o an ürperdim. Sahipsiz kalmış bir aşk gibi ürperdim... Keşke biri beni çok iyi anlamış olsa ve şu anda beni bana anlat-sa, der gibi ürperdim...

Dönüş yolunda, arabayı kullanan gazeteci arkadaşım bana Gençlik Köprüsü'nü gösteriyordu...

Küçük bir asma köprü bu, 4-5 köyü Hakkâri-Van yoluyla bir-leştiriyor... Köprü'nün altından, zaptedilemeyen Zap nehri akıyor.

Bu köprüyü yıllar önce, çılgın akan Zap'a girip çıkarak, genç Deniz'ler, genç Mahir'ler yapmış.

Birileri köprü'nün adına bile tahammül edememiş. Kırıp dök-müşler. Gençlik kelimesinin sadece "k"si kalmış. "Köprüsü" ya-zısı duruyor. Zap bu köprü'nün altından akıp duruyor...

Öyle güzel, öyle estetik, öyle sıradışı bir köprü ki bu, yılma-yın çocuklar, ergeç kazanacağız, der gibi bir sesleniş var insa-na...

İnsan küçük bir köprüden utanır mı? Utanır...

Bana acı veren varlığını sadece bu köprüye armağan etmek istedim, onu görür görmez...

Çünkü vurulduğum o dağdan sonra, bu köprü öğretiyordu beni bana. İlk kez gibi, yeniden... Tavizsiz ve asi bir dağ olamı-yorsan, mütevazı, yardımsever, iyi kalpli bir köprü ol, diye ses-leniyor bana...

Uzat elini, birilerinin ölmüş sandıklarına... Yaşamak mucizelerle dolu, ölümse son değil. Ardında köprülerin kalıyor. Ardında izinden dönmediğin cesur düşüncelerin kalıyor...

İşte ben, Hakkâri-Van yolunda acı çeken varlığımı hiç çekinmeden ikiye bölüyorum; bir yarısını Hakkâri'yi bekleyen o asi, o tavizsiz Sümbül Dağı'na, öbür yarısını, bu yol üzerindeki Deniz'lerin, Mahir'lerin yaptığı Gençlik Köprüsü'ne bölüştürüyorum...

Ve şimdi daha iyi anlıyorum, kendime hiç acımayarak, neden durmaksızın uzun yollara çıktığımı.

Bunu anladığım an, hiç utanmadan sarılıyorum kendime. Kimse yok etrafımda...

Hiç utanmadan sarılıyorum acı veren varlığıma... Sarılıyorum hızla beyazlaşan bedenime...

Çünkü ben varsam ve yaşıyorsam, o asi dağ vardı, ben varsam ve yaşıyorsam, Deniz'lerin, Mahir'lerin yaptığı o iyi kalpli köprü vardı.

Sarılıyorum kendime ve anlıyorum ki, en büyük değil, ama en anlamlı hedefim sarılmakmış kendime...

Çok geceydi... Çok, ama çok yalnızdım, bu saatte kimse yoktu beni anlayacak.

Bu yüzden doyasıya sarılıyorum kendime... Doyasıya. O dağa, o köprüye, o uzaktakine... Kendime...

GİDER İÇERDİ CAN BABA... KENDİSİNE ACIMADAN AMA

Can Yücel'e

Can Baba, hatırlar mısın, bir akşam arkadaşlarla Kuzguncuk'taki evinize gelmiştik... Evde senden başka kimse yoktu. Yapayalnızdın. Sevgilisi terk etmiş liseli bir öğrenci gibi çaresizdin. Bütün ışıkları, televizyonu, radyoyu açsan da, evde garip ve hüzünlü bir sessizlik vardı. Oysa insanların bir tutam neşe, öfke, coşku, yaşam sevinci koparmak için uğraştığı, sevinçli ve kutsal bir bahçeydi eviniz...

Güler evi terk etti, dedin, neredeyse ağlamaklı...

Önce inanmadık. Çünkü eşin Güler Abla, bildiğimiz kadarıyla sana aşık ve seni hiç terk etmeyecek gibi görünüyordu. Hatta bir keresinde ona; "Güler abla, Can Baba'yı biraz yaşlanmış gibi gördüm," deyince, bana şöyle bir küçümseyerek bakmış, "Saçmalama, gittikçe yakışıklı oluyor, baksana," demişti...

Aşk buydu demek, sevdiğin insanın her geçen gün daha da güzelleştiğini, daha da yakışıklı olduğunu hissetmektir... Bunu sizin aşkınızdan öğrenmiştim...

Peki Can Baba, sen dememiş miydin bir keresinde, "Güler benden önce ölürse, ibne olurum" diye... Çok gülmüştük bu sö-

züne; “Yoo gülmeyin çocuklar,” demiştin o bilge ve davudi sesinle, “dünyanın binbir türlü hali vardır, belli olmaz; Aragon sevgilisi Elsa öldükten sonra ibne olmadı mı; korkuyorum, ya Güler benden önce ölürse.”

Sen de aşkıydın Güler Abla’ya, hem de sımsıkı, tepeden tırnağa... Ama senin yüreğinle oynadığın ıstıraplı bir oyun vardı. Sen aşkını kaybedip kaybedip bulurdun. İşte bu sırada şiir çıkardı... Ama bu defa başkaydı. Sen kaybetmemiştin. Ve o gitmişti. Çok içiyorsun, sağlığına dikkat etmiyorsun, diye seni defalarca uyar- mış, sonunda artık dayanamamış, her şey tahammül sınırlarını aşmış ve o gitmişti...

Ama senin Güler Abla’dan sonra bir aşkın daha vardı. Ana sütü gibi helal, ana sütü gibi hak, alkolün vardı senin...

Yalnızlığındı o senin, sidikli kontesindi. Hayatın ve ölümündü...

Biz daha içeri girmeden, “Çocuklar,” dedin, “biriniz içki alıp gelsin; ne bulursa, dilim damağım kurudu...”

Böyle ayak işleri nedense hep bana kalırdı, ama olsun. Gece- nin karanlığında, bir koşu bakkala gidip verdiği torbayı içkiyle doldurmuştum. Seninle suç ortağı olmanın keyfi bambaşkaydı. Hem sen hiç ölmeyecek gibiydin. Biz de seninle arkadaşlık ya, şımartıyorduk kendimizi...

Fakat bir sorun vardı. Hem de önemli bir sorun. Güler Abla eve her an baskın yapabiliirdi. Peki o halde içkiler nereye sakla- nacaktı? Her kafadan bir şey atılıyordu ortaya. Yok masanın al- tına, yok dolaplara, yok kütüphanenin arkasına...

Hiçbiri aklına yatmıyordu. Sen ki, ne baskınlar yemiş, zulan- da neler saklamıştın. Durdun, biraz düşündün. Gözün salonun ortasındaki kömür sobasına takıldı sonra. “En iyi yer sobanın içi,” dedin. İçkileri, senin büyüklüğünü bir kez daha kabul ede- rek, birer birer sobaya doldurduk...

Ve o gece için yolculuğumuz başladı...

Ama sen yine, tecrübeli bir uzun yol kaptanı olarak, bize gereken uyarıları yapıyordun.

“Çocuklar, Güler her an gelebilir ve nereden geleceğini ben bile bilemem. Bardaklarınıza ona göre sahip çıkın. Mesuliyet kabul etmem...”

O gece hiç unutmuyorum, kokudan bahsetmiştin, kokulu şiirleri çok sevdiğinden. Şiir, demiştin, kokmalı; nane, karpuz, şarap, anason, kan, soğan, fesleğen, kekik kokmalı... Bunları anlatırken, gözlerinden sonsuz bir yaşama şehveti geçmişti... Deliler gibi aşıktın doğaya... Tapardın çiçeklere, kuşlara, börtü böceğe... İşte bu yüzden kavgacıydın. İşte, bu yüzden öfkeli... Böylesi güzel bir dünyayı, bize insan gibi yaşatmıyorlar diye...

Bu yanını hep kıskandım senin Can Baba. İçinde bir yer hep kanasa da, sen hiç kendine acımazdın. İçin kanardı, bilirdim; için kanamasaydı bu kadar içmezdin. İnsanların neden içtiklerini az buçuk bilirim; seninkisi farklıydı. Seviyorum içmeyi, diyordun; ama değil. Sen başka bir şey istiyordun, hemen istiyordun, herkes için istiyordun; ama olmuyordu, hayat çok güzeldi ve çok kısaydı oysa ve olmuyordu ve sen işte bundan içiyordun...

En çok neye öfkелendim, neye kahroldum Baba, biliyor musun. Arkandan yazı yazarlar, senin bu yanından neredeyse hiç söz etmemişlerdi... Yok şöyle içer, yok şöyle küfreder, yok Türkçeyi şöyle iyi kullanır... Peki sen onca yıl kime küfrettin Can Baba. Türkçeyi yüreğinin ve aklının tornasından geçirip, hangi aşâğılık insanların yüzüne çarptın... Bu yoktu işte. Seni sadece iyi kalpli, ilginç ve sepmatik bir derviş gibi sunmaktı dertleri... Oysa sen, en çok bu sistemden nefret ederdin Can Baba. Bu kokuşmuşluktan, bu sömürüden, bu yalan düzeninden...

Bir gece, Kuzguncuk'taki evinizin arkasındaki ormanlığa, “En büyük komünist beniimm!” diye bağırın sen değil miydin? Duyan olmazdı seni. Sen de oturur, içerdin. Kendine acımazdın ama...

Karşına, “Can Bey, çok ilginç bir insansınız,” diyen kendi deyiminle sanat sevicilerinden biri çıktığında, hiç çaktırmadan onları da tiye alırdın ama, için kaçırdı. Neden insanlar bu kadar sahtekâr, neden bu kadar enayiler, diyerek, gider, içerdin. Kendine acımadan ama...

Sen, ilginç olmak, dikkat çekmek için yapmıyordun ki bütün bunları. Senin derdin dünyayı değiştirmekti. Bir keresinde bir basın toplantısından dönüyorduk. Arabada bana, polisten dayak yiyen travestilerden bahsetmiştin. Cezmi, bir kamera bulalım, bunların yaşadıklarını kaydedelim, elimizde inanılmaz bir arşiv olur, demiştin. Amacın, kim olursa olsun, zulüm altında olanların çektiklerini paylaşmak, belgelemek, başka insanlara göstermek, zulmü kanıtlamaktı.

Üzerlerindeki baskıyı protesto etmek için, Taksim’de bir evde açlık grevi yapan travestileri ziyaret etmen ve onlarla birlikte onuncu yıl marşını söylemen hep bunun içindi... Ama kimse duymamıştı. Sen de gidip evine içmiştin. Kendine acımadan ama...

Sosyalist olup da, senin gibi farklı yaşayan, özgün düşünenleri yargılamaya ve küçümsemeye hazır, neredeyse bunun için yaşayan beton kafalılar bile sana bir şey diyemezlerdi. Garip bir saygınlığın vardı. Öyle deli bir öfke taşıyordun ki, onun ardındaki kanayan, kırılgan çocuğu görememişlerdi...

İyi ki göremediler. Bunca şey yetmiyormuş gibi, bir de buna üzülürdün. Gider içerdin. Kendine acımadan ama...

Saygınlık dedim de, aklıma geldi. Kuzguncuk’a gelmiştim bir gün. Vapur iskelesini süpüren adamları seni konuşmuştuk. Hasta olduğunu söylemişti bana. Gözlerine baktım. Gerçekten üzgündü. Sana bir şey olursa, hayatın eskisi gibi olmayacağını hissediyordu sanki. Gökyüzüne, sonra denize baktı. İyileşir değil mi, diye sordu bana. İyileşir, dedim iyileşir... Merak etme Can Baba’ya bir şey olmaz...

Neyse, nerede kalmıştım. İşte, size geldiğimiz o gece, sen bizi arada bir, tecrübeli uzun yol kaptanı olarak uyarırken, nasıl olduğunu anlamadan bir anda, karşımızda Güler Abla bitiverdi... “Davranmayın... Hepiniz ellerinizi masanın üstüne koyun. İçkiler nerede, derhal söyleyin bana. İçkiler nerede?..”

Ortalığa derin bir sessizlik çökmüştü. Ne yapacağımızı bilemiyorduk. Bizi ancak sen kurtarırdın bu zor durumdan.

Ama sen de pek iyi görünmüyordun. Kırık dökük ve korkmuş bir ses tonuyla: “Ne içkisi Güler, dedin, arkadaşlarla şiir üzerine konuşuyorduk. İçki filan yok...” Biz bu arada bardaklarımızı ceplerimize, külotlarımızın içine sokmaya çalışıyorduk...

Ama Güler Abla dinler mi, hışımla daldı mutfığa, dolapları tek tek açtı, sonra oturma odasına geldi, halıları kaldırdı, divanların altına baktı, kütüphaneyi araştırdı, elbise dolaplarını, dolaptaki rafları tek tek kontrol etti...

Can Baba dahil, hepimizin gözü salonun ortasındaki sobadaydı. Kalplerimiz gümbür gümbür atıyordu... Tanıdığım en cesur, en yürekli insanlardan biri olan Can Baba’nın yüzü, bembeyazdı. Korkuyordu. Korkuyordu, çünkü eşine aşıktı. Onu yitirmek istemiyordu...

Güler Abla aradıklarını bulamamıştı, ama içki içtiğimize emindi. Odasına girip, kapısını öfkeyle yüzümüze çarptı...

Peki, şimdi ne yapacaktık?.. Can Baba’ya baktık. Sonuçta kaptanımız oydu. “Çocuklar,” dedi, “hiç merak etmeyin, ben şimdi onun gönlünü alırım; yalnız bana bir kâğıt kalem bulun...”

Kâğıt ve kalem bulduk ve o da başladı yazmaya... Arada başını kaldırıyor, merak etmeyin çocuklar, ben şimdi onun gönlünü alırım, diyor, sonra tekrar yazmaya başlıyordu.

Öylece hareketsiz bekledik onu. Sonra bitirdi. “Tamam çocuklar,” dedi, “bitti.” Kâğıdı güzelce katladı. Korkusunu bastırmak için derin bir nefes aldı ve eşinin girdiği odanın kapısını tıklattı ve

içerden, “Yine ne var,” diye bir ses gelince, Can Baba, “Gülercim sana bir şey göstereceğim de, onun için, girebilir miyim?” dedi ve girdi... Ne olacağını heyecanla bekliyorduk... Bir süre içerden hiçbir ses çıkmadı... Her şey mümkündü. Evden bile kovulabilirdik. Sonuçta bizler de suç ortağıydık... İçerden önce Güler Aba’nın hayranlık dolu sesleri geldi. Sonra sıra Can Baba’ya geldi. Kulak kesilmiş dinliyorduk. Sonra sevdâ sözleri duyduk içerden. Aşka, sevgiye dair, hiç ayrılmamaya dair sözler geldi sonra kulağımıza... Sonra sarılış, sonra öpüşme sesleri... Kurtulmuştuk... Şiirin hayattaki gücünü o gün anlamıştım işte... Sonra Can Baba o odadan, aşktan, bahtiyarlıktan, sevinçten parlayan gözleriyle dışarı çıkmış, “Çocuklar ben her şeyi hallettim, hiçbir sorun yok, siz ufak ufak gidebilirsiniz, bardaklarınızı da yanınızda götürün, hiçbir iz bırakmayın, yarın ben sobanın içindekileri hallederim, beni hiç merak etmeyin, ben güvenli ellerdeyim,” demişti...

Sonra biz hep birlikte sahile inmiş; arkadaşlardan birinin sobadan kurtardığı içkiyle elimizdeki suçlu bardakları doldurmuş; gecenin karanlığında çılgınca akan Boğaz’ın sularını seyretmiş ve ölümsüzlüğe içmiştik... Çünkü çok gençtik ve Can Baba hiç ölmeyecek gibiydi..

Ve o zamanlar şiir henüz çok güçlüydü...

Can Yücel aramızdan ayrılmadan birkaç hafta önce, hazırlıklar başladı medyada, yayın ve kaset piyasasında...

O daha ölmeden, onunla ilgili yapılacak programlara konuklar çağırıldı. Çekimler yapıldı. Kitaplarının yeni baskısı matbadan getirildi. Şiir kasetlerinin basımı hızlandırıldı. Gazete yöneticileri, yazarlara Can Yücel’le ilgili yazı ve sayfalar sipariş ettiler. Ölümü bekleniyordu ve herkes gereken hazırlığı yapmıştı!.. Bütün bunları görseydi, gider içerdi Can Baba... Kendisine acımadan ama...

DÜNYANIN EN YOKSUL BURJUVASI

Sahnede "Çav Bella" çalışıyor. Ve sen, kutsal saydığın halkın için çarpışmak, ona hayatını adamak istediğini söylüyorsun. Sahnede "Dağlara Gel" çalışıyor. Ve sen kendine, hiçlikten çaldığın gizli resimlerinden, kahraman bir gelecek çiziyorsun...

Son gücünle göğsündeki eksik rüzgârı şişirmek istiyorsun. Ancak kendini unutmayı başardıkça bir devrimci olabileceğini hissediyorsun içten içe... Kendini unutursan, uzun bir yolu herkesten önce bitireceğini...

Ama sonunda gece biter. Biter "Çav Bella"... Dağlara gidilmeden dönülür...

Susar göğsündeki eksik rüzgâr. İstemedenden de olsa, herkesin seni bir başkasıyla karıştırmasına göz yumarsın, ama sen kendini bir türlü unutmayı başaramazsın...

Bataklığa saplanmış kökleri bırakıp, uzun bir yola çıkamazsın. Bir iddia olarak kalır kahramanlığın. Hiçlikten çaldığın resimlerin, yine bir hiçliğe döner...

Evinde gittikçe ağırlaşan ve hiçbir duvarda tutunamayan ay-nanda, bir kez daha görürsün, aslında bir devrimci değil, dünyanın en çok engellenmiş ve en yoksul burjuvası olduğunu...

İşte asıl öykün burada başlar senin...

Sevginin kıt olduğu bir bataklıkta dünyaya gelmişsindir. Eksik çocukluğundan, ilk korkularından, koptuğun tüm rüyalarından,

hayal kırıklıklarından, zaaflarından yapılmış bu bataklık; sarıp sarmalar, kötülüğü ve düşkünlüğüyle doyurur, sahte bir geleceğe bağlar ve uyuşturur seni.

Oysa bir gün gelir, kimse neden böyle olduğunu tam olarak bilemez, ama, varlığında bir yer bu bataklığa isyan eder; sana isyan eder ve sen ellerini yukarıya, gökyüzüne, özlendikçe kızaran yıldızlara kaldırırsın; çırpınmaya başlarsın.

İşte asıl öykün burda başlar senin...

Seni böyle zamanlarda seyretmek, bir insanı, çok sevdiğin için öldürmek gibidir...

Unutursun böyle anlarda, dünyanın en çok engellenmiş ve en yoksul bırakılmış burjuvası olduğunu... Yıldızlardan ve o sonsuz mavilikteki gökyüzünden, seni bu bataklıktan kurtarmasını istersin.

Eksik çocukluğundan, ilk korkularından, hayalkırıklıklarından, bastırılmış duygularından, zaaflarından...

Rüyalarında yarattığın kurgusal bir devrimciye benzemek istersin. Zihninde yeniden yaratmak istersin kendini.

Oysa zihinde ve rüyalarda yaratılan her şey gibi, bu kişilik de hep iki boyutlu kalır. Kartondan... "Çav Bella" diskolarda çalınan eğlence müziği olmuştur ne yazık ki ve üstelik şu sıralar dağlarda hep sert, hep acımasız rüzgârlar eser.

Kaçınılmazdır; ne kadar dirensen de kartonun bir-iki yeri yırtılır, bir-iki yeri kanar.

Düşler oraya buraya saçılır.

Senin öykün, işte burada başlar...

Olduğundan başka biri olmaya çalışırken görünce, seni sevmem o zaman başlar. Hiçbir sevginin soluk almadığı o bataklığın üstüne çıkmaya çabalarken...

Zihninde yarattığın karton kişiliğe bütün varlığını vererek, onu üç-dört boyutlu ve kanlı canlı bir devrimci yapacağına kendini inandırmaya çabalarken...

Birileri seni olduğu gibi kabul etsin ve seni bu bataklıktan kurtarsın diye, olanca gücünle bağırırsın şarkılar ve türkülerin eşliğinde: “Bu halk çok kutsaldır. Onun için yapılan her şey azdır. Adadım ben işte kendimi bu halka ve onun muhteşem geleceğine... İnsan, bu özgür ve eşit dünya için ölümü göze almalıdır...”

Nasıl olduğunu anlayamazsın; halkın kutsallığından bahse-derken, onun aslında ne kadar aşağılık ve işe yaramaz olduğunu söylemeye başlarsın ansızın; bu halkla hiçbir özgür ve eşit geleceğe gidilemeyeceğini ve bu yolda ölümün dünyanın en anlamsız şeyi olduğunu söylemeye başlarsın.

Kendini halka adarken çok şeyini yitirdiğini ve dünyanın en çok engellenen ve en yoksul burjuvası olduğunu hatırlarsın. Gözüpek ve uzun yola çıkmaya hazırlanan bir devrimci olduğuna kendini inandırmaya çabalarken, bir anda dünyadaki gerçek yerini, o bataklığı hatırlarsın...

O bataklık ki, senden hep merkezde olmanı ister. Çıkarlarını düşünmeni ve bunun için gerektiğinden daha da uzlaşmacı olmanı bekler senden. Geleceğini güvenceye almanı, çok para kazanmanı, mülk sahibi olmanı, adımlarını sağlam atmayı öğütler sana. Belirsiz bir gelecek için her şeyi reddedip, çekip gitmeni değil; bu dünyada, bu bataklıkta ebediyen kök salmanı ister. Ne adına olursa olsun, ölümü tamamen unutmanı ve kendini her türlü riskten ve tehlikeden korumanı önerir.

Bataklığın senden bekledikleri, ilk başta sana iyi gelir. Ama bir süre sonra acı vermeye başlar.

Varlığın sana acı vermeye başlar. Bütün gövden, ruhun bataklığa batmışken, bir kez daha ellerini gökyüzüne, özlemlerle kızaran yıldızlara kaldırırsın.

Özgürlük ve eşitlik için ölümü bile göze aldığına kendini inandırmaya çalışırken; iki boyutlu kartonu, üç-dört boyutlu,

kanlı canlı bir devrimci yapmak istersin. O kutsal halk için bütün her şeyi reddedip, uzun bir yola çıkmak istersin...

Ve bunu niye yaptığını aslında tam olarak kimse bilemez.

Ama asıl öykün işte burada başlar senin...

İÇİNDEKİLER

Artık Hiçbir Şey Eskisi Gibi Olmayacak	5
Ahdım Var, Bu İki Anneyi Bir Gün Tanıştıracağım	14
Bir Postalin Sosyal Demokrat Hali	20
Son Bakışta Aşk	24
Ağlayan Çocuk Portresi	31
Öldürmeyen Kasabanın Allah'ı Öldürmüyor!	39
Cezaevlerindeki Son Çılgılık ve O Beyaz Gemi	44
Simit, Kaşar ve Odamdaki Tek Kanatlı Kuşlar	52
Çünkü Anneler Hep Kapıya Yakın Yatarlar	56
Mayıs Ayı Hayatımız Gibiydi	62
Batman Hadeş İl Başkanlığına	
Tuhaf Bir Türk Seçildi!..	69
Karanlık Öykülerin Aydınlığına Battıkça	76
Fahişelerin Varlığına Şükredecek Kadar	
Yalnızdı Gençliğim	82
Onun Mahcubiyeti, Benim Bahtıyarlığım Olmuştu	91
'Romantik' Bir Faşistin Hatıra Defterinden... ..	96
Cinsel Açlık Yağıyor Gökyüzüne... ..	101
Gittik Şırmak'ı Gördük	104
Fransız Nuri ve Bir Şişe Kanyak	108
Onun Yüzü Ya Çok Yakındır, Ya Çok Uzak	112
Hiç Unutur muyum?	120
Erkek Olmaktan Yorulmak... ..	126
Yaşanmadan Özlenen Yıllar	129
Sarıyorum O Dağa, O Köprüye,	
O Uzaktakine... Kendime... ..	143
Gider İçerdi Can Baba...	
Kendisine Acımadan Ama	150
Dünyanın En Yoksul Burjuvası	156

